

Laura Deen
Katrine Bindesbøl Holm Johansen
Sanne Pagh Møller
Bjarne Laursen

Vold og seksuelle krænkelser

En afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelser samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelser

Vold og seksuelle krænkelser

En afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelser samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelser

Laura Deen, Katrine Bindesbøl Holm Johansen, Sanne Pagh Møller og Bjarne Laursen

Copyright © 2018
Statens Institut for Folkesundhed,
SDU

Grafisk design: Trefold

Uddrag, herunder figurer og tabeller,
er tilladt mod tydelig gengivelse. Skrifter, der omtaler,
anmelder, citerer eller henviser til nærværende
publikation, bedes sendt til
Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-06-6

Statens Institut for Folkesundhed
Stu­di­es­træ­de 6
1455 Kø­ben­havn K
www.si-folkesundhed.dk

Rapporten kan downloades fra
www.si-folkesundhed.dk

Forord

I Danmark har regeringen siden 2002 udarbejdet fire nationale handlingsplaner til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn og sidenhen vold i nære relationer. Handlingsplanerne fokuserer på initiativer til forebyggelse og bekæmpelse af vold i nære relationer, der supplerer eksisterende indsatser og prioriterer nye områder. I forlængelse af den seneste handlingsplan udgav Ligestillingsafdelingen under Udenrigsministeriet en strategi til forebyggelse og bekæmpelse af digitale seksuelle krænkelser i 2016, efter flere sager med unges deling af nøgenbilleder bragt i medierne i 2016.

Nærværende rapport er lavet på opdrag fra Ligestillingsafdelingen under Udenrigsministeriet, som har ønsket dels en kortlægning af omfanget, karakteren og udviklingen af fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser, dels en undersøgelse af uønskede digitale seksuelle erfaringer blandt unge og konsekvenserne heraf. Rapporten består således af to dele; en kvantitativ analyse baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af den danske befolkning, og en kvalitativ analyse baseret på feltarbejde blandt unge i alderen 15-27 år. Vi vil gerne rette en stor tak til alle respondenter for at have besvaret spørgsmålene om vold i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen. Ligeledes rettes en stor tak til alle de unge som i 2015 og 2017 tog sig tid til at deltage i den kvalitative undersøgelse og dele deres erfaringer med os.

Undersøgelsen er gennemført på Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet under projektledelse af seniorforsker Bjarne Laursen. Den kvantitative delundersøgelse er tilrettelagt og udfærdiget af videnskabelig assistent Laura Deen, videnskabelig assistent Sanne Pagh Møller og seniorforsker Bjarne Laursen. Den kvalitative delundersøgelse er tilrettelagt og udfærdiget af ph.d.-studerende Katrine Bindesbøl Holm Johansen.

En stor tak rettes til professor Tine Tjørnhøj-Thomsen på Statens Institut for Folkesundhed for uundværlig sparring i den kvalitative delundersøgelse. Tak også til de to interne reviewere på Statens Institut for Folkesundhed, seniorforsker Michael Davidsen og forsker Nanna Ahlmark, for kritisk læsning og feedback på rapporten.

Ligestillingsafdelingen under Udenrigsministeriet takkes for at have finansieret undersøgelsen og muliggjort udarbejdelsen af rapporten.

Morten Grønbæk
Direktør

Indhold

Læsevejledning.....	6
Sammenfatning	7
Fysisk vold	7
Fysisk partnervold	8
Seksuelle overgreb	9
Ikke-fysiske seksuelle krænkelser	9
Digitale seksuelle krænkelser blandt unge	10
English summary.....	12
Indledning.....	14
Formål	15
Begreber anvendt i rapporten	16
DEL I. Kvantitativ delundersøgelse af fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser.....	18
Fysisk vold.....	19
Omfanget af fysisk vold mod kvinder	20
Omfanget af fysisk vold mod mænd	23
Forskelle i fysisk vold mod kvinder og mænd	25
Fysisk partnervold.....	26
Omfanget af fysisk partnervold mod kvinder	26
Omfanget af fysisk partnervold mod mænd	29
Forskelle i fysisk partnervold mod kvinder og mænd	30
Faktorer af betydning for den fysiske volds karakter	31
Fysisk vold belyst med skadestuedata.....	33
Omfanget af skadestuebehandlet fysisk vold	33
Andel af fysisk partnervold blandt skadestuebehandlede voldsofre	33
Udviklingen i skadestuebehandlede voldsskader	34
Seksuelle overgreb	35
Seksuelle overgreb mod kvinder	35
Seksuelle overgreb mod mænd	39
Forskelle i seksuelle overgreb mod kvinder og mænd	39
Seksuelle krænkelser	40
Seksuelle krænkelser mod kvinder	40

Seksuelle krænkelser mod mænd	44
Forskelle i seksuelle krænkelser mod kvinder og mænd	46
Sammenhænge mellem voldsudsættelser	47
Udviklingen i fysisk vold og seksuelle overgreb.....	49
Fysik vold og overgreb mod kvinder	49
Fysik vold og overgreb mod mænd	50
Skønnet antal i Danmark udsat for overgreb 2005-2017	51
Vold og mentalt helbred – hvordan er sammenhængen?.....	53
DEL II. Kvalitativ delundersøgelse af digitale seksuelle krænkelser blandt unge	56
Generation Z – de digitalt indfødte.....	57
Samtykkebaserede erfaringer med nudes	59
Humor og bekræftelse	59
Flirt og opmærksomhed	60
At søge eller give tilfredsstillelse	61
Erfaringer med digitale seksuelle krænkelser	62
Digitalt blotteri	62
Digital grooming	64
Blokér, slet og friendzone – håndteringsstrategier for digitalt blotteri og grooming	67
Digital blamering	67
Fase 1 – Nudes og information om de afbildede personer deles	69
Fase 2 – Nudes og de afbildede personer vurderes	72
Fase 3 - Delinger og vurderingerne får konsekvenser for de afbildede personer	78
Appendix A: Metode i den kvantitative delundersøgelse	82
Datamaterialet	82
Spørgsmål om voldsudsættelse.	82
Dataanalyse	82
Vægtning	83
Skadestuedata	83
Metodediskussion	83
Appendix B: Metode i den kvalitative delundersøgelse.....	86
Feltarbejde	86
Fokusgruppeinterview	86
Individuelle interview	88
Videnskabsteoretisk positionering og analyse	88
Kvalitetsrefleksion	89
Etik	90
Referencer	91

Læsevejledning

Denne rapport er inddelt i to dele, der med hver sin videnskabelige tilgang forenes med den hensigt at give både en kvantitativ undersøgelse af fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser (defineres som ikke-fysiske seksuelle krænkelser) (del I) og en nuanceret forståelse af den specifikke problemstilling med digitale seksuelle krænkelser blandt unge baseret på en kvalitativ tilgang (del II). De to delundersøgelser har på opdrag fra Ligestillingsafdelingen under Udenrigsministeriet besvaret hver sit formål. Ligestillingsafdelingen har dels ønsket af følge udviklingen af fysisk vold og seksuelle overgreb i og uden for en nær relation over tid og desuden ønsket en kortlægning af omfanget af seksuelle krænkelser. I relation til seksuelle krænkelser har Ligestillingsafdelingen ydermere ønsket at forstå de forhold, der har betydning for unges uønskede seksuelle erfaringer, der foregår digitalt, og som de seneste par år er blevet en aktuel problemstilling.

Målgruppen for rapporten er først og fremmest beslutningstagere dels på ministerielt niveau, dels på regionalt og kommunalt niveau. Sekundært henvender rapporten sig til praktikere, som ønsker viden på området til grundlag for prioritering af indsatser på voldsområdet og i særdeleshed i tilrettelæggelsen af indsatser til forebyggelse af digitale seksuelle krænkelser.

Rapporten indledes med en sammenfatning af hovedfundene for hver af de to delundersøgelser. Dernæst følger en indledning, hvor vi beskriver baggrunden og formålene med hver af de to delundersøgelser, og hvordan de supplerer hinanden. Her beskriver vi også nogle af de

metodiske udfordringer med at undersøge vold, samt definerer de hovedbegreber, som vi benytter i de to dele af rapporten.

I del I afrapporteres den kvantitative delundersøgelse. Delundersøgelsen har haft til formål at kortlægge omfanget af fysisk vold og seksuelle overgreb blandt kvinder og mænd på 16 år og derover, beskrive udviklingen heraf og som noget nyt undersøge erfaringer med seksuelle krænkelser. Del I er inddelt i 9 kapitler, der belyser 1) fysisk vold, 2) fysisk partnervold, 3) faktorer af betydning for den fysiske volds karakter, 4) fysisk vold belyst ved skadestuedata, 5) seksuelle overgreb, 6) seksuelle krænkelser, 7) sammenhængen mellem voldsudsættelser, 8) udviklingen af fysisk vold og seksuelle overgreb og 9) vold og mentalt helbred.

I del II afrapporteres den kvalitative delundersøgelse, der har haft til formål at undersøge hvilket kendskab unge har til uønskede digitale seksuelle erfaringer, og hvordan de eventuelt påvirkes af sådanne erfaringer. Del II er inddelt i tre kapitler, der 1) introducerer undersøgelsen og de unges forhold til det digitale rum, 2) unges samtykkebaserede erfaringer med helt eller delvise nøgenbilleder, og 3) unges erfaringer med tre digitale seksuelle krænkelser og konsekvenserne heraf.

Appendix A og B viser den metodiske tilgang og begrænsningerne heri for henholdsvis den kvantitative og kvalitative delundersøgelse.

Sammenfatning

Fysisk vold

- Næsten 4 % af alle kvinder og 4 % af alle mænd angiver at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år.
- Blandt kvinder udsat for fysisk vold angiver 83 % at have været udsat fra en mand og 32 % fra en kvinde. Blandt mænd udsat for fysisk vold angiver 84 % at have været udsat fra en mand og 30 % fra en kvinde.
- Ung alder er en risikofaktor for udsættelse for fysisk vold blandt kvinder. Desuden er biseksuelle kvinder mere udsatte end heteroseksuelle kvinder. Der ses ingen social ulighed i voldsudsættelsen.
- Ung alder er en risikofaktor for udsættelse for fysisk vold blandt mænd. Desuden er enlige mænd mere udsatte end samlevende mænd. Der ses ingen markant social ulighed i voldsudsættelsen blandt mænd.
- Der ses en højere forekomst af fysisk vold mod mænd med ikke-vestlig baggrund end mænd med dansk baggrund, men denne forskel skyldes i en betydelig udstrækning, at mænd med ikke-vestlig baggrund er yngre og dermed mere udsatte for fysisk vold.
- For fysisk vold er andelen af grovere vold mod kvinder størst blandt kvinder med kort eller ingen uddannelse, homo- og biseksuelle kvinder og kvinder af ikke-dansk baggrund. Andelen af grovere vold er samtidig størst når udøveren er en ven eller bekendt, og når udøveren er en mand. For fysisk vold mod mænd er andelen af grovere vold størst mod homo- og biseksuelle mænd. Forskellene er dog generelt ikke statistisk sikre.
- Fysisk vold fra andre familiemedlemmer end nuværende eller tidligere partner udgør 0,4 % for kvinder og 0,3 % for mænd.
- Der er ikke signifikant forskel mellem kvinder og mænd på andelen, der samlet set har været udsat for fysisk vold. Kvinder er oftere udsat for fysisk vold fra en nuværende eller tidligere partner, mens mænd oftere er udsat for fysisk vold fra en fremmed.
- Blandt de 16-24 årige angiver 8 % af kvinderne og 11 % af mændene at have været udsat for fysisk vold det seneste år. De unge kvinder er oftest udsat fra en partner eller en fremmed, og de unge mænd er oftest udsat fra en fremmed eller en ven.

Fysisk partnervold

- 1,6 % af alle kvinder og 0,8 % af alle mænd angiver at have været udsat for fysisk vold fra en partner inden for det seneste år. Dette betyder, at omkring 40 % af kvinder udsat for fysisk vold har været udsat for fysisk partnervold, og omkring 20 % af mænd udsat for fysisk vold har været udsat for fysisk partnervold.
- Det skønnes, at ca. 38.000 kvinder (mellem 30.000 og 47.000) i 2017 blev udsat for fysisk partnervold. Dette antal har siden 2005 været stort set konstant, hvor der skønsmæssigt var ca. 35.000 (mellem 25.000-45.000) i 2005 og ca. 36.000 (mellem 29.000-43.000) i 2010. Tallene for 2005 og 2010 er her beregnet med samme metode som i 2017 og adskiller sig derfor fra de tidligere offentliggjorte.
- Det skønnes, at ca. 19.000 mænd (mellem 14.000 og 26.000) i 2017 blev udsat for fysisk partnervold. Dette antal har siden 2005 været stigende, hvor der skønsmæssigt var ca. 7.000 (mellem 2.000-13.000) i 2005 og ca. 17.000 (mellem 11.000-23.000) i 2010. Tallene for 2005 og 2010 er her beregnet med samme metode som i 2017 og adskiller sig derfor fra de tidligere offentliggjorte. Vi kan dog ikke vurdere, om denne stigning er reel eller om den skyldes en stigende åbenhed omkring partnervold mod mænd.
- Hver sjette kvinde og næsten hver tredje mand udsat for fysisk partnervold angiver at have været udsat fra en tidligere partner, efter at forholdet er brudt.
- Blandt kvinder udsat for fysisk partnervold har 97 % været udsat fra en mand og 9 % fra en kvinde.
- Blandt mænd udsat for fysisk partnervold har 11 % været udsat fra en mand og 94 % fra en kvinde.
- Der er få markante forskelle i risiko for fysisk partnervold blandt kvinder. Biseksuelle kvinder er mere udsatte, og kvinder over 50 år er mindre udsatte. Der ses ingen social ulighed. Der er for få mænd udsat for fysisk partnervold til at undersøge risikofaktorer herfor.
- Andelen, der har været udsat for fysisk partnervold er større blandt kvinder end blandt mænd. Blandt mænd udsat for fysisk partnervold er der en større andel, der har været udsat flere gange inden for det seneste år sammenlignet med blandt kvinder udsat for fysisk partnervold.
- Blandt de 16-24 årige angiver godt 3 % af kvinderne og knap 2 % af mændene at have været udsat for fysisk partnervold ("kærestevold") det seneste år. Dette svarer til 10.500 kvinder (mellem 6.500 og 16.000) og 5.500 mænd (mellem 2.500 og 11.000). De unge er ofte udsat for gentagen fysisk partnervold, hvor over halvdelen af de unge kvinder har været udsat mere end 5 gange og to ud tre af de unge mænd har været udsat mere end 5 gange.

Seksuelle overgreb

- Knap 3 % af alle kvinder og 0,6 % af alle mænd angiver at have været udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år (beføling, tvunget samleje eller forsøg på samleje, eller andre overgreb).
- Blandt kvinder udsat for seksuelle overgreb har 96 % været udsat for overgreb fra en mand. To ud af tre kvinder har oplevet overgreb mere end en gang det seneste år. Unge kvinder er markant mere udsatte end ældre kvinder. Enlige kvinder, kvinder af anden vestlig baggrund, biseksuelle kvinder, kvinder under uddannelse, kvinder uden eller med kortere uddannelse og kvinder, der ikke er i beskæftigelse, er mere udsatte end andre kvinder. Risikoen er mindre blandt kvinder på Fyn og i Sydjylland end blandt kvinder i hovedstaden.
- Lidt over 2 % af alle kvinder angiver at have været udsat for beføling inden for det seneste år, oftest af en fremmed, en ven/bekendt eller en partner, og 0,2 % har været udsat for beføling af en person på arbejdet (for eksempel kollega, kunde, patient).
- Blandt alle kvinder angiver 0,6 % at have været udsat for tvunget samleje inden for det seneste år, oftest af en partner eller en ven/bekendt. Blandt kvinder udsat for tvunget samleje, angiver lidt over halvdelen at have oplevet det mere end én gang inden for det seneste år.
- Blandt alle mænd angiver 0,4 % at have været udsat for beføling inden for det seneste år, og 0,2 % at have været udsat for tvunget samleje inden for det seneste år.
- Blandt mænd udsat for seksuelle overgreb har de fleste været udsat for overgreb fra en kvinde. Fire ud af fem udsatte mænd har oplevet overgreb mere end én gang inden for det seneste år.

Ikke-fysiske seksuelle krænkelse

- Næsten 10 % af alle kvinder og 4 % af alle mænd angiver at have oplevet ikke-fysiske seksuelle krænkelse inden for det seneste år. Langt de fleste af kvinderne og mændene har oplevet det flere gange.
- Næsten 5 % af alle kvinder og 2 % af alle mænd angiver at have modtaget seksuelt stødende breve, telefonopkald eller kontakt via internettet inden for det seneste år.
- Lidt over 1 % af alle kvinder og lidt under 1 % af alle mænd har fået seksuel omtale gennem rygter og billeder inden for det seneste år, for eksempel billeddeling via sociale medier.
- Næsten 6 % af alle kvinder og 2,5 % af alle mænd har fået uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer inden for det seneste år.
- Blandt kvinder udsat for seksuelle krænkelse har 96 % været udsat fra en mand og 12 % fra en kvinde.
- Blandt mænd udsat for seksuelle krænkelse har 38 % været udsat fra en mand og 75 % fra en kvinde.

- Enlige kvinder, kvinder med anden vestlig baggrund og biseksuelle kvinder er mere udsatte end andre kvinder.
- Blandt mænd er især yngre mænd, enlige mænd, mænd med ikke-vestlig baggrund, homoseksuelle mænd samt mænd uden for arbejdsmarkedet udsat for seksuelle krænkelser.
- Især unge kvinder er udsat for seksuelle krænkelser, hvor 27 % af kvinder mellem 16-24 år har været udsat for seksuelle krænkelser det seneste år. Blandt unge mænd mellem 16-24 år har 7 % været udsat for seksuelle krænkelser det seneste år.

Digitale seksuelle krænkelser blandt unge

- Undersøgelsen viser, at unge kan have såvel ønskede som uønskede erfaringer med at dele og modtage hele eller delvise nøgenbilleder, også kaldet 'nudes'. At dele egne nudes kan bruges til at lave sjov med venner eller opnå bekræftelse og anerkendelse af ens udseende. Udvekslingen af egne nudes kan også bruges som en del af at flirte digitalt både i og uden for et kæresteforhold. Hvor nogle piger deler egne nudes for at efterkomme en forespørgsel fra en dreng, kan nogle drenge sende egne nudes til piger for at modtage nudes fra dem. Motiverne til at dele egne nudes og den betydning, billedet tillægges, er således afhængigt af den kønne relationelle kontekst. Delingen af egne nudes kan ses som et led i at opbygge intime relationer og fortrolighed mellem unge både internt og på tværs af køn baseret på tillid til, at billederne ikke deles.
- Analysen viser, at de unges uønskede seksuelle erfaringer i det digitale rum kan inddeles i tre former: *digitalt blotteri*, *digital grooming* og *digital blamering*. For alle tre former gælder det, at piger er mere udsatte end drenge.
- *Digitalt blotteri* dækker i undersøgelsen over pigers erfaringer med at modtage uønskede og uopfordrede penis-billeder og onani-videoer både fra venner og drenge, som de ikke kender. I modsætning til pigerne beskriver drengene ikke erfaringer med at modtage billeder af pigers kønsdele uopfordret. For pigerne kan digitalt blotteri opleves krænkende, fordi de bliver tvunget ind i et seksualiseret rum, der førhen var venskabeligt eller måske slet ikke eksisterede. På den måde har fænomenet paralleller til blotteri i det fysiske rum.
- *Digital grooming* refererer i undersøgelsen til pigers erfaringer med at modtage forespørgsler på nudes af venner, bekendte og anonyme på sociale medier. Fænomenet er ikke altid let at adskille fra en flirt, men indledes typisk med komplimenter, der kan ses som et led i at etablere en intim relation. Komplimenterne følges op af en opfordring til at sende et nude eller invitation til at 'snappe frækt', og ender med at al kontakt ophører efter nøgenbillede er sendt.
- *Digital blamering* dækker over delingen af en tredje persons nude og samtaler om dette. Både en selvvalgt deling, digitalt blotteri og grooming producerer nudes, der senere kan lede til digital blamering. De unges erfaringer viser, at digital blamering dækker over en tre-faset proces, der udvikles over tid:
- **I fase 1 deles nudes og information om de afbildede personer.** Første fase består af en initieret deling, en tilfældig og/eller organiseret deling. Selvom hovedparten af de unge tager af-

stand fra deling af andres nudes, kan den initierende, tilfældige og organiserede deling for nogle unge være motiveret af ønsket om at blive del af et fællesskab, hvor omdrejningspunktet er kendskab til billedet og samtaler om den afbildede. Disse fællesskaber udfoldes primært blandt drenge. Undersøgelsen viser, at samtaler og rygter om den afbildede person også kan forekomme uden for det delte nudes digitale rækkevidde. På to af de medvirkende skoler har drenge kendskab til en form for organiseret deling, der kan foregå blandt drenge i lukkede netværksgrupper. Grupperne kan give drenge adgang til nudes af piger på tværs af skolekontekster, geografiske afstande og relationelle bånd. I sådanne grupper kan drenge fremvise de nudes, de selv ligger inde med, finde navngivne pigers anonymiserede nudes og efterlyse nudes af bestemte piger. Blandt nogle drenge, både i og uden for netværk, kan der opstå konkurrence i, hvor mange nudes, man kan få. På den måde kan pigers nudes blive en form for "trofæer". Den organiserede deling blandt drenge kan ses som et led i en tilknytningsproces, hvor delingen kan give social anerkendelse, der rækker ud over det digitale rum.

- **I fase 2 er nudes og de afbildede personer genstand for moralske vurderinger.** Anden fase betegner den del af processen, hvor der opstår historier eller rygter om de afbildede personer, og hvor de vurderes moralsk. Vurderingerne udspiller sig i et spændingsfelt mellem, det i undersøgelsen begrebsliggør som *frihedsværdier* som tillid, frisind og respekt og *kønnede seksualitetsværdier*, som agtpågivenhed, værdighed og selvrespekt, som primært knyttes til pigers seksuelle handlinger. De førstnævnte værdier understøtter opfattelser af, at den ikke-samtykkebaserede deling er modtagerens ansvar. De sidstnævnte værdier understøtter opfattelser af, at den uønskede deling er afbildedes ansvar. Selvom tillid og respekt er værdier, som fremhæves blandt de unge som centrale i forhold til at tage afstand til en ikke-samtykkebaseret deling af nudes, fremhæver især nogle drenge tre forhold, som kan legitimere delingen. Det drejer sig om 1) graden af medvirken til delingen, 2) delingens udbredelse; og 3) parternes alder og relation. Den sladderværdi, som nudes kan have, er især knyttet til opfattelser af sammenhængen mellem køn og seksualitet. Den ikke-samtykkebaserede deling kan således have en helt anden betydning og andre konsekvenser for piger end for drenge. Kategorier som 'kran', 'billig' eller 'slut' afspejler og medskaber nogle kønnede seksualitetsværdier, der øger risikoen for et negativt socialt omdømme for piger. Det værdimæssige spændingsfelt kan give anledning til en usikkerhed i nogle pigers seksuelle handlerum, når de forholder sig til risikoen for at kunne blive et blameringsobjekt.
- **I den sidste fase kan de moralske vurderinger få konsekvenser for de afbildede personer.** Tredje fase refererer til de konsekvenser, som digital blamering kan medføre. Uanset køn kan delingen give den afbildede mistillid til de personer, som videredeler nudes, men erfaringen kan også give en generel usikkerhed i forhold til, hvem de kan stole på. Digital blamering kan, som begrebet henviser til, bringe skam over den udsatte. At blive blameret kan medvirke til en skamfuldhed, der kan få den unge til at trække sig fra sociale fællesskaber. Piger, der har oplevet at få et nude delt uden samtykke, fortæller, at de har følt sig udstillet og ydmyget. Mødet med kønnede kategorier som 'slut' og 'billig' kan devaluere pigers sociale omdømme og positionere dem som mindre værdige til respekt, og understreger dermed de kønnede konsekvenser, som digital blamering kan have. Den tredje fase er præget af, at det delte nude altid kan genfindes på nettet, og blameringen er dermed ikke er begrænset tidsmæssigt, socialt og geografisk. Den permanente risiko for genoplivningen af sladder og billedet kan give den afbildede person en følelse af tab af kontrol. Denne afmægtighed gør unge sårbare over for nude-afpresning. Tabet af kontrol er af afgørende betydning for de mentale og trivselsmæssige konsekvenser, som digital blamering kan have, og viser alvorligheden af denne form for digitale seksuelle krænkelse.

English summary

The aim of the quantitative study was to examine the prevalence and the trend of physical violence and sexual abuse against women and men over 16 years of age and to examine exposure to sexual violations, which include non-physical violations such as unwanted sexual invitations and comments, rumors and sharing of pictures. The study is based on self-reported exposure by women and men from age 16 years and above from the Danish National Health Survey 2017. The study shows that around 4 % of women and 4 % of men reported having been exposed to physical violence within the past year, which for both women and men is a decrease since 2010. Around 1.6 % of women over 16 years of age reported having been exposed to physical partner violence within the past year, corresponding to approximately 38,000 women. For men 0.8 % reported having been exposed to physical partner violence within the past year, corresponding to approximately 19,000 men. The proportion has not changed since 2005 for women whereas for men the proportion has increased. However, it is not clear whether this increase is real or if it is caused by an increasing awareness of partner violence against men. Further, slightly less than 3 % of women over 16 years of age have been exposed to sexual abuse within the past year, which is a considerable increase since 2010. The majority of the sexual abuses were unwanted touching. For men there has also been an increase in the proportion exposed to sexual abuses where 0.6 % of men over 16 years of age reported having been exposed to sexual abuse within the past year. Almost 10 % of women over 16 years of age and 4 % of men over 16 years of age reported having been exposed to sexual violations (non-physical) within the past year. For both women and men the most common sexual violation is unwanted sexual invitations or comments. Slightly more than 1 % of women over 16 years of age and slightly less than 1 % of men over 16 years of age have been exposed to sexual publicity through rumors and pictures within the past year, for example pictures shared through social media. Young women and young men are more exposed to most of the different kinds of violence, sexual abuse and sexual violations than older women and older men. Single men are more exposed to physical violence than men living with a partner. There are no marked social differences in the exposure to physical violence. There are considerable differences in exposure to sexual abuse among women; particularly exposed groups are young women, single women, unemployed women, and women with no education. Regarding sexual violations, single women and single men are more exposed than women and men living with a partner. Women and men exposed to physical violence, sexual abuse and sexual violations have worse mental health and are more often nervous than non-exposed. However, due to the cross sectoral design it is not possible to determine whether this association is causal.

The purpose of the qualitative study was to explore young people's unwanted sexual experiences in the digital sphere and how these may affect young people. The study is based on fieldwork among young people age 15-27 at an upper-secondary school, a commercial secondary school and a vocational training school as well as two youth centres, whilst the analysis is primarily based on empirical material from focus group discussions and semi-structured interviews. The study shows that young people have both wanted and unwanted experiences with nude or semi-nude photos shared digitally. What starts as a consensual sharing via Snapchat, Tinder, Messenger or SMS can later end up as nonconsensual sharing when a nude photo is passed on without consent. Overall young people's experiences can be divided into three forms of digital sexual violations: digital flashing, digital grooming and digital disgracing (often referred to as revenge porn). The analysis in

the study shows how girls have far more experiences than boys of all forms of digital sexual violations, and the perpetrator is most often a boy. However, experiences of boys' being digitally disgraced also surfaced. The analysis shows that one central dynamic contributing to all three violations, is the role girls' nudes can play in boys' masculinity practicing to achieve homosocial recognition. Another central dynamic to the digital disgrace phenomenon is the role nonconsensual nude-sharing can play in forming and maintaining social relationships serving as a form of visual gossip. Irrespectively of gender digital disgracing can cause humiliation, shame, distrust and social isolation for the victim. For girls the consequences moreover seem to be related to gendered categories that can be attributed girls such as 'slut' or 'cheap' causing social devaluation. The interest in girls' nudes in particular reflect a gossip culture, which is constituted by and co-constituting of gendered sexual values seemingly contrasting the national values of trust, respect and sexual broadmindedness.

Indledning

Denne rapport består af en kvantitativ delundersøgelse og en kvalitativ delundersøgelse. De to delundersøgelser er gennemført på opdrag fra Ligestillingsafdelingen under Udenrigsministeriet. Ligestillingsafdelingen har ønsket 1) at følge udviklingen af fysisk vold og seksuelle overgreb i og uden for en nær relation over tid, og kortlægge omfanget af seksuelle krænkelser, og 2) at forstå de forhold, der har betydning for unges uønskede seksuelle erfaringer, der foregår digitalt, og som de seneste par år er blevet en aktuel problemstilling.

Det førstnævnte ønske er opfyldt gennem en kvantitativ delundersøgelse, der bygger på besvarelser af et spørgeskema fra et repræsentativt udsnit af den danske befolkning. Statens Institut for Folkesundhed har siden 2000 haft spørgsmål om voldsudsættelse med i den tilbagevendende nationale sundheds- og sygelighedsundersøgelse. Den kvantitative delundersøgelse er således en opfølgning på de foregående rapporter om partnervold i 2004 (Helweg-Larsen) og 2007 (Helweg-Larsen and Frederiksen) samt rapporten om vold i nære relationer fra 2012 (Helweg-Larsen). Som noget nyt er der i 2017 også inkluderet spørgsmål om seksuelle krænkelser.

Det sidstnævnte ønske er opfyldt gennem en kvalitativ delundersøgelse, der er baseret på feltarbejde blandt unge i alderen 15-27 år. Denne delundersøgelse har således haft til hensigt at give et mere nuanceret indblik i nogle af fundene fra den kvantitative delundersøgelse om seksuelle krænkelser ved at beskrive de forhold, der har betydning for de seksuelle krænkelser, der foregår digitalt blandt unge.

Rapporten består således af to dele, der har hver sin videnskabelige tilgang. Hensigten med at forene disse to dele i denne rapport er at give en bredspektret analyse af fysisk vold, seksuel

le overgreb og seksuelle krænkelser samt en nuanceret forståelse af den specifikke problemstilling med uønskede digitale seksuelle erfaringer blandt unge.

Målgruppen for rapporten er først og fremmest beslutningstagere dels på ministerielt niveau, dels på regionalt og kommunalt niveau, som ønsker viden til grundlag for prioritering af indsatser til forebyggelse af fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser. Rapporten har således til hensigt at give et vidensgrundlag til forebyggelse af vold i samfundet.

Årsagerne til vold er mange. Verdenssundhedsorganisationen WHO beskriver, hvordan årsagerne til vold skal ses i et socialøkologisk perspektiv, hvor forebyggelsesindsatser må bygge på viden om, hvordan såvel individuelle som kontekstuelle forhold bidrager til udsættelse for og udøvelse af vold (Krug et al., 2002). Siden 2002 har skiftende regeringer udviklet fire nationale handlingsplaner med initiativer til forebyggelse og bekæmpelse af vold i en nær relation (se f.eks. Regeringen, 2014). Heri er et af disse initiativer målrettet monitorering af udviklingen i omfanget og karakteren af vold, og undersøgelser af nye former for vold. Set fra et folkesundhedsperspektiv er forskning centralt for at kunne udvikle handlingsplaner og indsatser til primær, sekundær og tertiær forebyggelse (Krug et al., 2002). Den primære forebyggelses sigte er at undgå, at volden opstår, mens den sekundære er rettet mod støtte til voldsudsatte, og den tertiære har fokus på at forebygge gentagen voldsudsættelse (Kirk et al., 2017).

I oktober 2017 rettedes der en særlig opmærksomhed på behovet for forebyggelse af seksuelle krænkelser af kvinder med den verdensomspændende #metoo-kampagne. I nærværende undersøgelse afdækker vi som tidligere omfan-

get af seksuelle overgreb, men som noget nyt har vi endvidere inkluderet spørgsmål om seksuelle krænkelser. Undersøgelsen viser omfanget af oplevelser med forskellige former for seksuelle krænkelser og sammenhængen med socioøkonomiske forhold og mentalt helbred. I den kvalitative delundersøgelse forsøger vi at give en nuanceret forståelse for de forhold, som har betydning for unges uønskede digitale seksuelle erfaringer, som vi her begrebsliggør som former for digitale seksuelle krænkelser. Ved at undersøge unges uønskede seksuelle erfaringer i det digitale rum, belyser vi, hvordan den teknologiske udvikling har muliggjort nye former for seksuelle krænkelser, og hvilken betydning opfattelser af køn og seksualitet har herfor. Denne del af rapporten henvender sig således også til praktikere, som ønsker viden til at tilrettelægge indsatser til forebyggelse af digitale seksuelle krænkelser.

Rapporten forener to videnskabelige tilgange. De metodiske valg er truffet på baggrund af de forskningsspørgsmål, som vi har haft til formål at besvare. Som med al anden forskning har også nærværende rapport nogle begrænsninger. Disse er beskrevet i Appendix A og B.

Der er mange årsager til, at man fra undersøgelse til undersøgelse finder varierende forekomster af vold, herunder partnervold. Nogle af disse årsager skyldes formuleringen af spørgsmål, stikprøvens sammensætning og svarpersonens tolkning af spørgsmålet. Derfor vil et eksakt tal på omfanget af vold og partnervold i samfundet aldrig kunne gives. Her i indledningen er det værd at fremhæve, at de omfangsestimater, som præsenteres i den kvantitative delundersøgelse, er baseret på en række spørgsmål til konkrete handlinger, som vi begrebsliggør som fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser. Når vi spørger til konkrete handlinger er det baseret på spørgsmål udviklet af sociolog Murray A. Straus *Conflict Tactics Scale* (Straus, 1979; Straus et al., 1996) og modificeret i det nordiske samarbejde Nordvold (Helweg-Larsen, 2012). Spørgsmål om seksuelle krænkelser er baseret på den svenske undersøgelse 'Våld och Hälsa' (Heimer

et al., 2014). Spørgsmålene har den fordel, at de spørger til erfaringer med konkrete handlinger fremfor erfaringer med 'vold', da omfanget i så fald vil være påvirket af svarpersonernes individuelle definition af, hvornår en handling er vold. En begrænsning er, at vi ikke kender den kontekst, som handlingerne forekommer i. Det vil sige, at vi ikke kan sige noget om magtbalancen i relationen mellem udøver og offer, og hvilken umiddelbar påvirkning det har på offeret. Dette er en særlig begrænsning, når det handler om vold i nære relationer og i særdeleshed partnervold.

Formål

Rapporten består af to delundersøgelser, der har haft hvert sit formål og forskningsspørgsmål.

Den kvantitative delundersøgelse

Den kvantitative delundersøgelse har haft til formål at kortlægge omfanget og udviklingen af fysisk vold og seksuelle overgreb mod kvinder og mænd på 16 år og opefter samt undersøge erfaringer med seksuelle krænkelser. For at opfylde dette formål har vi arbejdet med besvarelsen af følgende forskningsspørgsmål:

- Hvad er omfanget af fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser mod henholdsvis kvinder og mænd?
- Hvad er relationen mellem udsat og udøver?
- Hvad er sammenhængen mellem den udsattes og udøverens køn?
- Hvad er sammenhængen mellem alder, seksuel orientering, samlivsstatus, uddannelse, etnisk baggrund, erhvervstilknæytning samt bopælsregion og udsættelse for fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser?
- Hvilke sammenhænge er der mellem udsættelse for fysisk vold, seksuelle overgreb

og seksuelle krænkelse og mentalt helbred?

- Hvilke forhold har betydning for den fysiske volds alvorgrad?
- Hvordan er udviklingen i fysisk vold og seksuelle overgreb?

Forskningsspørgsmålene er besvaret på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen, sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017 (SUSY-2017), suppleret med data fra sundheds- og sygelighedsundersøgelserne i 2005 og 2010 samt skadestuedata fra Landspatientsregisteret.

Den kvalitative delundersøgelse

Den kvalitative delundersøgelse har haft til formål at undersøge unges uønskede seksuelle erfaringer, der foregår i det digitale rum. Det digitale rum skal her forstås som det sociale rum, der opstår i teknologi-faciliteret kommunikation mellem unge ved brug af for eksempel digitale sociale medier som Facebook og Snapchat eller digitalt ved hjælp af smarttelefoner. I denne delundersøgelse har vi arbejdet med at besvare følgende forskningsspørgsmål:

- Hvilket kendskab og erfaringer har unge med uønskede digitale seksuelle erfaringer, og hvordan påvirker sådanne erfaringer unge?

Forskningsspørgsmålene er besvaret på baggrund af fokusgruppeinterview, deltagerobservationer og individuelle interview med unge på fire forskellige ungdomsuddannelser og to ungdomsmodtagelser. Det empiriske materiale er en del af et ph.d.-projekt, og størstedelen af materialet blev indsamlet i 2015. I september og oktober 2017 blev der foretaget fire supplerende fokusgruppeinterview på to af de skoler, hvor feltarbejdet foregik i 2015. De unge i undersøgelsen er mellem 15 og 27 år, hvoraf hovedparten er mellem 16 og 19 år.

Begreber anvendt i rapporten

Der findes mange forskellige definitioner af vold, som betinger den viden, vi har om området i dag, og den opfattelse, vi i samfundet har af, hvad der er vold (Krug, 2002; Johansen et al., 2016).

I 2014 tiltrådte Danmark Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet, i daglig tale kaldet Istanbulkonventionen. Konventionen har et kønsbaseret fokus på vold og definerer vold mod kvinder som 'kønsetinget vold, som medfører, eller som sandsynligvis medfører, fysisk, seksuel, psykisk eller økonomisk overlast eller lidelse for kvinder, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse, hvad enten dette sker i den offentlige eller private sfære' (CoE, Istanbul, 11/05/2011).

I WHO er vold ligeledes defineret ud fra handlingernes konsekvenser. Til forskel fra Istanbulkonventionen er det ikke køn, der betinger definitionen, men derimod handlingens intentionelle karakter 'the intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community, that either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment, or deprivation' (Krug et al., 2002: 5).

I Danmark har Socialstyrelsen hovedansvaret for udvikling, rådgivning og implementering af indsatser på voldsområdet, valgt at definere vold i nære relationer som 'en handling eller trussel, der – uanset formålet – kan krænke en andens persons integritet. Eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider samfundets love og normer' (Stenager and Stevenson, 2013).

Fælles for disse tre definitioner af vold er, at der skal være tale om en handling eller trussel om handling, og at denne skal have konsekvenser – eller sandsynligvis have konsekvenser. I nærværende undersøgelse dækker definitionen ikke kun vold, der sker i en nær relation, men vold uanset den relationelle kontekst. Definitionen er inspireret af den norske forsker Per Isdals definition af vold, som lægger vægt på vold som en funktionel magthandling (Isdal, 2000). Det vil sige, at definitionen afgrænser handlingen som vold på baggrund af dens funktion og konsekvenser uanset udøverens intentioner. Da vi ikke har afdækket det funktionelle aspekt af vold i nærværende undersøgelse, er vold her defineret ved *enhver handling rettet mod en anden person, som med denne handling skader, smerter, skræmmer eller krænker personen*.

I den kvantitative delundersøgelse er der spurgt til konkrete voldshandlinger men ikke til trusler om vold. For kun at inkludere handlinger, der forventes at have konsekvenser, er der i indledningen til spørgsmålene understreget, at der er tale om overgreb eller uønskede handlinger. Der er dog ikke spurgt til fysiske konsekvenser, men vi formoder at voldshandlinger, der opleves som overgreb eller er uønskede handlinger på forskellig vis skader, smerter, skræmmer eller krænker personen.

I den kvantitative delundersøgelse benytter vi begreberne fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser for at afgrænse de tre former for krænkelser, som respondenterne angiver at have oplevet. Der indgår således ikke psykisk vold eller trusler om fysisk vold i undersøgelsen. Begrebet seksuelle krænkelser er her afgrænset til kun at omhandle ikke-fysiske erfaringer af seksuel opmærksomhed, og termen seksuelle krænkelser er valgt fremfor seksuel chikane, da sidstnævnte ofte associeres med krænkelser oplevet primært på en arbejdsplads. Spørgsmålene er baseret på de spørgsmål anvendt i den seneste svenske nationale undersøgelse om vold og sundhed (Heimer et al., 2014). Operationaliseringen af

fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser i nærværende rapport er beskrevet yderligere i de respektive afsnit.

I den kvalitative delundersøgelse har vi udviklet en typologi for at nuancere forståelsen for de forskellige former af uønskede digitale seksuelle erfaringer de unge har, og hvor helt eller delvise nøgenbilleder er omdrejningspunktet (Halkier, 2011). Typologien består af tre begreber, der hver især refererer til en praksis med helt eller delvise nøgenbilleder, som de unge kalder 'nudes' (Boks 1). De tre begreber er defineret ud fra den rolle nudes spiller i praksisen. Alle tre praksisser kan ses som forskellige former for digitale seksuelle krænkelser, idet de refererer til en erfaring med at blive genstand for en opmærksomhed, som på forskellig vis krænker, skader, smerter eller skræmmer personen.

Boks 1. Typologi for digitale seksuelle krænkelser i den kvalitative delundersøgelse

Form	Definition
Digitalt blotteri	Uønsket og uopfordret modtagelse af nude fra en anden person
Digital grooming	Manipulative forespørgsler fra anden person om at sende eget nude
Digital blamering	Ikke-samtykkebaseret deling af tredje persons nude og samtaler herom

I den kvalitative analyse er betydninger, der er knyttet til køn, beskrevet som 'kønnet' eller 'kønnede'. Det vil sige, det er opfattelser, normer og værdier, som er relateret til køn (Appendix B). Begrebet homosocialitet benyttes til at beskrive den sociale tilknytning og fællesskaber, der opstår mellem personer af samme køn (Hammarén and Johansson, 2014; Flood, 2008; Bird, 1996).

DEL I. Kvantitativ delundersøgelse af fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelse

Fysisk vold

I dette kapitel beskrives omfanget af fysisk vold mod kvinder og mænd. Afsnittet belyser fysisk vold både i og uden for en nær relation og indeholder således en beskrivelse af fysisk vold begået af enten en partner, et andet familie-medlem, en ven, en kollega eller en fremmed. Fysisk vold begået af en partner er således en delmængde af den fysiske vold der beskrives i dette afsnit, og bliver yderligere beskrevet i næste afsnit om fysisk partnervold. Afsnittene belyser omfanget af fysisk vold ud fra den fysiske volds karakter, omfanget af gentagen fysisk vold og relation til voldsudøveren. Beskrivelserne er opdelt på køn, således at fysisk vold mod kvinder beskrives først og dernæst fysisk vold mod mænd.

Fysisk vold er i denne rapport undersøgt ved besvarelser af spørgsmålene 1a-1d vist i boksen nedenfor. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én type fysisk vold. Fysisk vold er defineret som udsættelse for ét eller flere tilfælde af fysisk vold inden for det seneste år.

Den voldsudsattes relation til udøveren er af-dækket ved spørgsmålene 2a-2g. Derudover er respondenterne anmodet om at angive, om det var en mand eller kvinde, som udøvede den fysiske vold. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren og mere end ét køn, da der kan være tale om flere voldsudøvere.

Boks 2. Spørgsmål 1a-1d

1. Er du inden for det seneste år blevet udsat for en eller flere af følgende former for fysisk overgreb?

a	Skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende
b	Sparket, slået med knyttet hånd eller genstand
c	Kastet ind mod møbler, vægge, ned ad trappe eller lignende
d	Udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben

Boks 3. Spørgsmål 2a-2g

2. Hvis ja til ét eller flere overgreb, hvem udsatte dig for overgrebet/overgrebene?

a	Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste, mens forholdet bestod
b	Tidligere ægtefælle/samlever/kæreste, mens forholdet bestod
c	Tidligere ægtefælle/samlever/kæreste, mens forholdet var brudt
d	Andet familiemedlem/slægtning
e	Ven/bekendt
f	Kollega/person på din arbejdsplads
g	En fremmed

Nedenstående tabeller omhandlende fysisk vold mod kvinder og mænd er baseret på 6.936 kvindelige svarpersoner og 5.729 mandlige svarpersoner, der har besvaret mindst ét af spørgsmålene 1a-1d omhandlende fysisk vold. Dette svarer til 91,2 % af de kvinder og 89,3 % af de mænd, der i øvrigt har svaret på spørgeskemaet (Appendix A). Procentangivelser er

vægtet (justeret) i forhold til skævheder i besvarelsesprocenter i forskellige befolkningsgrupper (Appendix A).

Omfanget af fysisk vold mod kvinder

Tabel 1 viser andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år, blandt alle kvindelige svarpersoner, der har besvaret spørgsmål om fysisk vold. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteret af den fysiske vold. Nederst i tabellen ses procentandel kvinder, der har været udsat for ét eller flere tilfælde af alle former for fysisk vold. Det ses, at knap 4 % af kvinder over 16 år har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk vold inden for det seneste år. Blandt de 16-24 årige er det 8 % af kvinderne, der har været udsat for fysisk vold inden for det seneste år.

Tabel 1. Procentandel kvinder udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den fysiske partnervold¹.

Den fysiske volds karakter	Procent
Skub/slag med flad hånd	3,2 %
Spark/slag med knytnæve eller genstand	1,2 %
Kastet ind i væg, møbler eller trappe	0,9 %
Kvælning eller angreb med våben	0,5 %
Fysisk vold i alt²	3,7 %

¹Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af fysisk vold.

²I alt angav 223 kvinder at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk vold.

Gentagen fysisk vold mod kvinder

Tabel 2 viser omfanget af kvinder, der har oplevet gentagen fysisk vold, fordelt på antallet af voldsepisoder. Det fremgår, at blandt kvinder udsat for fysisk vold har to ud af tre oplevet volden mere end én gang inden for det seneste år. Hver tredje voldsudsatte kvinde har oplevet volden fem gange eller mere.

Tabel 2. Voldsudsatte kvinder, fordelt på antal gange volden er oplevet.

Antal gange	Procent ¹
1 gang	33 %
2-4 gange	33 %
5-10 gange	21 %
>10 gange	12 %

¹Tabellen er baseret på 214 kvinder udsat for fysisk vold, som har angivet antallet af gange.

Voldsudsatte kvinders relation til udøveren

Tabel 3 viser andelen af voldsudsatte kvinder blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på kvindens relation til udøveren. Af tabellen fremgår det, at to ud af fem kvinder har været udsat fra en nuværende eller tidligere partner. Næsten lige så hyppigt er det en person relateret til kvindens arbejde, for eksempel en klient, kunde, patient eller kollega. Hver sjette kvinde angiver, at den fysiske vold er udøvet af en fremmed, og hver tiende kvinde angiver, at den fysiske vold er udøvet af enten en ven eller et andet familiemedlem. Blandt de 16-24 årige kvinder er det oftest en partner eller en fremmed, der udsætter dem for fysisk vold.

Tabel 3. Procentdel kvinder udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på kvindens relation til voldsudøveren.

Voldsudøverens relation	Procent ¹
Nuværende eller tidligere partner	1,6 %
Andet familiemedlem	0,4 %
Ven/bekendt	0,4 %
Kollega/person på arbejde	1,0 %
Fremmed	0,7 %

¹Tabellen er baseret på 208 kvinder udsat for fysisk vold, som har oplyst relation til udøveren. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren.

Tabel 4 viser omfanget af kvinder, der har oplevet fysisk vold fordelt på relation til udøveren samt udøverens køn. Tabellen viser, at uanset relation er det oftest en mand, som udøver den fysiske vold. Den mest udbredte voldsudøver er en mandlig partner. Den kvindelige voldsudøver er mest udbredt i en arbejdsmæssig kontekst.

Tabel 4. Voldsudsatte kvinder, fordelt på kvindens relation til voldsudøveren samt udøverens køn¹.

Voldsudøverens relation	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	4 %	44 %
Andet familiemedlem	5 %	8 %
Ven/bekendt	7 %	8 %
Kollega/person på arbejde	17 %	20 %
Fremmed	5 %	18 %
Samlet uanset relationen	32 %	83 %

¹Tabellen er baseret på 208 kvinder udsat for fysisk vold, som har oplyst relation til udøveren. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation og mere end ét køn.

Fysisk vold mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod kvinder. I tabel 5 er procentandel kvinder, der har angivet at være udsat for fysisk vold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser. Det ses, at forekomsten af fysisk vold mod kvinder er højest blandt unge kvinder mellem 16 og 24 år, og at forekomsten derefter falder med alderen. Der ses en højere forekomst blandt kvinder med anden vestlig og ikke-vestlig baggrund end blandt kvinder med dansk baggrund, men der er ikke signifikant forskel, når der justeres for alder. Dette kan forklares med forskelle i alderssammensætning med en gennemsnitligt yngre befolkning blandt kvinder med anden vestlig og ikke-vestlig baggrund sammenlignet med kvinder med dansk baggrund. Der ses ikke forskelle mellem bopælsregionerne. Hvad angår seksuel orientering, ses det, at en større andel af biseksuelle kvinder har angivet at være udsat for fysisk vold end nogen anden gruppe. I forhold til uddannelse og erhvervs-

mæssig stilling ses der ingen social forskel i forekomsten af fysisk vold mod kvinder.

Tabel 5. Sammenhæng mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod kvinder.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR (95 % sikkerhedsgrenser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper		Ujusteret	
16-24 år	8,4	1,0	778
25-34 år	6,1	0,7 (0,5-1,1)	834
35-50 år	4,5	0,6 (0,4-0,8)	1.627
51-64 år	2,4	0,3 (0,2-0,5)	1.822
≥65 år	0,4	0,1 (0,0-0,1)	1.875
Samlivsstatus		Aldersjusteret	
Gift/samlevende	3,4	1,0	4.656
Enlig	4,3	1,1 (0,8-1,5)	2.280
Etnisk baggrund		Aldersjusteret	
Dansk	3,4	1,0	6.422
Anden vestlig	5,8	1,1 (0,6-2,2)	231
Ikke-vestlig	5,9	1,3 (0,8-2,2)	283
Region		Aldersjusteret	
Hovedstaden	4,4	1,0	2.043
Sjælland	4,1	1,2 (0,8-1,8)	981
Syddanmark	2,5	0,8 (0,5-1,1)	1.568
Midtjylland	3,9	1,0 (0,7-1,4)	1.608
Nordjylland	3,3	1,0 (0,6-1,5)	736
Seksuel orientering		Aldersjusteret	
Personer af modsat køn	3,7	1,0	6.101
Personer af samme køn	3,4	0,8 (0,3-2,1)	181
Personer af begge køn	14,6	3,3 (1,8-5,9)	105
Uddannelse		Aldersjusteret	
Under uddannelse	6,7	0,8 (0,5-1,3)	562
Ingen eller anden uddannelse	2,3	1,0 (0,5-1,7)	812
Kortere uddannelse	3,4	0,9 (0,7-1,3)	2.817
Længere uddannelse	3,8	1,0	2.543
Erhvervsmæssig stilling		Aldersjusteret	
Beskæftigede	4,6	1,0	3.471
Arbejdsløse ¹	4,1	0,8 (0,5-1,3)	673
Uddannelsessøgende	7,1	0,9 (0,6-1,5)	706
Alderspensionister ²	0,5	-	2.073

¹Inkl. aktiverede, førtidspensionister og øvrige ikke-erhvervsaktive.

²Inkl. efterlønsmodtagere.

Omfanget af fysisk vold mod mænd

Tabel 6 viser andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år, blandt alle mandlige svarpersoner, der har besvaret spørgsmål om fysisk vold. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den fysiske vold. Nederst vises procentandel mænd, der har været udsat for ét eller flere tilfælde af alle former for fysisk vold. Det ses, at 4 % af mænd over 16 år har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk vold inden for det seneste år. Blandt de 16-24 årige mænd er det 11 %, der har været udsat for fysisk vold inden for det seneste år.

Tabel 6. Procentandel mænd udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den fysiske vold¹.

Den fysiske volds karakter	Procent
Skub/slag med flad hånd	3,1 %
Spark/slag med knytnæve eller genstand	1,7 %
Kastet ind i væg, møbler eller trappe	0,5 %
Kvælning eller angreb med våben	0,6 %
Fysisk vold i alt²	4,0 %

¹Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af fysisk vold.

²I alt angav 185 mænd at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk vold.

Gentagen fysisk vold mod mænd

Tabel 7 viser omfanget af mænd, der har oplevet gentagen fysisk vold, fordelt på antallet af voldsepisoder. Det fremgår, at to ud af tre mænd udsat for fysisk vold har oplevet volden mere end én gang inden for det seneste år. Hver fjerde af de voldsudsatte mænd har været udsat for fysisk vold fem gange eller mere.

Tabel 7. Voldsudsatte mænd, fordelt på antal gange volden er oplevet

Antal gange	Procent ¹
1 gang	33 %
2-4 gange	41 %
5-10 gange	18 %
>10 gange	8 %

¹Tabellen er baseret på 183 mænd udsat for fysisk vold, som har angivet antallet af gange.

Voldsudsatte mænds relation til voldsudøver

Tabel 8 viser andelen af voldsudsatte mænd blandt alle mandlige svarpersoner, fordelt på mandens relation til udøveren. Af tabellen fremgår det, at det oftest er en fremmed, der udøver den fysiske vold. Hver femte mand er udsat fra en nuværende eller tidligere partner og næsten hver femte mand er udsat fra en person på arbejdet, for eksempel en klient, kunde, patient, eller kollega, der udøver den fysiske vold. Hver syvende mand har angivet, at den fysiske vold er udøvet af en ven eller bekendt, og mindre end hver tiende mand angiver, at den fysiske vold er udøvet af et familiemedlem. Blandt de 16-24 årige mænd er det oftest en fremmed eller en ven eller bekendt, der udsætter dem for fysisk vold.

Tabel 8. Procentdel mænd udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på mandens relation til voldsudøveren.

Voldsudøverens relation	Procent ¹
Nuværende eller tidligere partner	0,8 %
Andet familiemedlem	0,3 %
Ven/bekendt	0,7 %
Kollega/person på arbejde	0,8 %
Fremmed	2,0 %

¹Tabellen er baseret på 158 mænd udsat for fysisk vold, som har oplyst relation til udøveren. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren.

Tabel 9 viser omfanget af mænd, der har oplevet fysisk vold, fordelt på relation til udøveren samt udøverens køn. Her ses det, at størstedelen af mænd udsat for fysisk vold er udsat for vold fra en fremmed mand. Fysisk partnervold

er derimod oftest udøvet af en kvinde. For alle øvrige relationer er det oftest en mand, der udøver den fysiske vold.

Tabel 9. Voldsudsatte mænd, fordelt på mandens relation til voldsudøveren samt udøverens køn¹.

Voldsudøverens relation	Udøvers køn %	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	22 %	3 %
Andet familiemedlem	4 %	5 %
Ven/ bekendt	4 %	18 %
Kollega / person på arbejde	6 %	18 %
Fremmed	4 %	53 %
Samlet uanset relationen	30 %	84 %

¹Tabellen er baseret på 158 mænd udsat for fysisk vold, som har oplyst relation til udøveren. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation og mere end ét køn.

Fysisk vold mod mænd og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod mænd. I tabel 10 er procentandel mænd, der har angivet at have været udsat for fysisk vold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser. Af tabellen fremgår det, at der er signifikant forskel mellem aldersgrupperne, med højest forekomst af fysisk vold mod unge mænd mellem 16 og 24 år og en faldende forekomst med alderen. Der er en højere forekomst af fysisk vold blandt enlige (separerede, skilte, eller ugifte) end blandt gifte eller samlevende. Der ses en højere forekomst af fysisk vold mod mænd med ikke-vestlig baggrund end blandt mænd med dansk baggrund, men forskellen er mindre og ikke signifikant, når der justeres for alder. Der ses ikke geografiske forskelle mellem bopælsregionerne. Der ses heller ingen forskel i forekomsten af fysisk vold mod homoseksuelle, biseksuelle og heteroseksuelle mænd. Det skal dog bemærkes, at usikkerheden på grund af de små tal er meget stor. I forhold til uddannelse ses der ingen social forskel i forekomsten af fysisk vold mod mænd. Arbejdsløse og uddannelsessøgende mænd har en højere forekomst end beskæftigede mænd, men forskellen er ikke signifikant, når der justeres for alder. En del af forklaringen kan være, at særligt uddan-

nelsessøgende mænd gennemsnitligt er yngre end beskæftigede mænd.

Tabel 10. Sammenhæng mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod mænd.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR (95 % sikkerhedsgrenser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper		Ujusteret	
16-24 år	11,4	1,0	533
25-34 år	8,1	0,7 (0,4-0,9)	567
35-50 år	3,9	0,3 (0,2-0,4)	1.369
51-64 år	1,0	0,1 (0,0-0,1)	1.590
≥65 år	0,8	0,1 (0,0-0,1)	1.670
Samlivsstatus		Aldersjusteret	
Gift/samlevende	2,5	1,0	4.208
Enlig	7,3	2,0 (1,4-2,8)	1.521
Etnisk baggrund		Aldersjusteret	
Dansk	3,9	1,0	5.331
Anden vestlig	2,8	0,6 (0,2-1,6)	187
Ikke-vestlig	7,0	1,4 (0,8-2,6)	211
Region		Aldersjusteret	
Hovedstaden	4,8	1,0	1.649
Sjælland	2,2	0,7 (0,4-1,2)	813
Syddanmark	4,2	1,2 (0,8-1,8)	1.319
Midtjylland	3,9	1,0 (0,6-1,5)	1.283
Nordjylland	4,1	1,0 (0,6-1,6)	665
Seksuel orientering		Aldersjusteret	
Personer af modsat køn	4,1	1,0	5.203
Personer af samme køn	4,9	1,1 (0,5-2,5)	157
Personer af begge køn ¹	-	-	59
Uddannelse		Aldersjusteret	
Under uddannelse	11,8	1,3 (0,7-2,2)	379
Ingen eller anden uddannelse	2,5	1,1 (0,6-2,0)	749
Kortere uddannelse	3,3	0,9 (0,6-1,4)	2.671
Længere uddannelse	3,6	1,0	1.797
Erhvervsmæssig stilling		Aldersjusteret	
Beskæftigede	3,7	1,0	3.040
Arbejdsløse ²	5,6	1,5 (0,9-2,5)	440
Uddannelsessøgende	11,7	1,6 (0,9-2,6)	452
Alderspensionister ³	0,7	-	1.782

¹Lille antal personer

²Inkl. aktiverede, førtidspensionister og øvrige ikke erhvervsaktive.

³Inkl. efterlønsmodtagere.

Forskelle i fysisk vold mod kvinder og mænd

Der er ikke signifikant forskel på andelen, der samlet set har været udsat for fysisk vold, ligesom der ikke er forskel på antallet af gange

henholdsvis kvinder og mænd er blevet udsat for fysisk vold. For voldsudøverens relation ses det, at kvinder oftere er udsat for fysisk vold fra en nuværende eller tidligere partner, mens mænd oftere er udsat for fysisk vold fra en fremmed.

Fysisk partnervold

Dette kapitel omhandler fysisk partnervold. I undersøgelsen er ofre herfor afgrænset til personer, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk vold fra en nuværende eller tidligere partner, mens forholdet bestod, eller efter, at det var afsluttet. Fysisk partnervold er således en delmængde af den samlede fysiske vold, der blev beskrevet i ovenstående afsnit. Foruden karakteren af volden er der spurgt til udøverens køn. Beskrivelserne er opdelt på køn, således at fysisk partnervold mod kvinder beskrives først og dernæst fysisk partnervold mod mænd.

Omfanget af fysisk partnervold mod kvinder

Tabel 11 viser andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for fysisk vold begået af en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år, blandt alle kvindelige svarpersoner, der har besvaret spørgsmål om fysisk vold. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den fysiske partnervold. Det ses, at 1,6 % af kvinder over 16 år har angivet at have været udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år. Næsten 1 % har angivet at have været udsat for grovere fysisk partnervold, herunder slag med knytnæve, spark, kastet mod vægge, kvælningsforsøg eller angreb med våben. Blandt de 16-24 årige kvinder er det godt 3 %, der har været udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år.

Tabel 11. Procentandel kvinder udsat for partnervold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den fysiske partnervold¹.

Partnervoldens karakter	Procent
Skub/slag med flad hånd	1,4 %
Spark/slag med knytnæve eller genstand	0,5 %
Kastet ind i væg, møbler eller trappe	0,7 %
Kvælning eller angreb med våben	0,3 %
Fysisk partnervold, samlet²	1,6 %

¹Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af fysisk vold.

²I alt angav 88 kvinder at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk partnervold.

Gentagen fysisk partnervold mod kvinder

Tabel 12 viser omfanget af kvinder, som har oplevet gentagen fysisk partnervold fordelt på antallet af voldsepisoder. Af tabellen fremgår det, at to ud af tre kvinder, der har været udsat for fysisk partnervold, har været udsat for det mere end én gang inden for det seneste år. Mere end hver tredje voldsudsatte kvinde har oplevet fysisk partnervold fem gange eller mere inden for det seneste år. Blandt de 16-24 årige voldsudsatte kvinder er det mere end halvdelen, der har været udsat fem gange eller mere inden for det seneste år.

Tabel 12. Partnervoldsudsatte kvinder, fordelt på antal gange partnervolden er oplevet

Antal gange	Procent ¹
1 gang	31 %
2-4 gange	32 %
5-10 gange	24 %
>10 gange	14 %

¹Tabellen er baseret på 84 kvinder udsat for fysisk partnervold, som har angivet antallet af gange.

Fordelingen af nuværende og tidligere partnere

Tabel 13 viser andelen af partnervoldsudsatte kvinder blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på nuværende og tidligere partnere. Af tabellen fremgår det, at de fleste voldsramte kvinder er sammen med udøveren, når volden udøves. En mindre andel af kvinderne udsættes for fysisk vold efter at have brudt med partneren.

Blandt kvinder udsat for fysisk partnervold angiver 97 % at være udsat fra en mandlig partner, og 9 % angiver at have været udsat fra en kvindelig partner.

Tabel 13. Procentandel kvinder udsat for fysisk partnervold, fordelt på nuværende og tidligere partnere

Voldsudøverens relation	Procent ¹
Nuværende partner	1,1 %
Tidligere partner, mens forhold bestod	0,6 %
Tidligere partner, efter forhold var brudt	0,3 %
Alle partnere (nuværende og tidligere)	1,6 %

¹Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren.

Fysisk partnervold mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I nedenstående afsnit beskrives sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og

fysisk partnervold mod kvinder. I tabel 14 er procentandel kvinder, der har angivet at have været udsat for fysisk partnervold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Det fremgår, at forekomsten af fysisk partnervold mod kvinder er højest for gruppen af kvinder mellem 16 og 24 år, næsten lige så høj for grupperne 25-34 år og 35-50 år, hvorefter den er markant lavere blandt kvinder over 51 år. Der er ikke fundet forskel i forekomsten af fysisk partnervold, når man sammenligner gifte og samlevende med enlige kvinder. Gifte kvinder er dog mindre udsatte, når de alene sammenlignes med samlevende og enlige. Der ses ikke geografiske forskelle mellem bopælsregionerne. Forekomsten af fysisk partnervold er højere blandt kvinder af ikke-dansk baggrund end kvinder af dansk baggrund, men forskellen er ikke signifikant, når der justeres for alder. Dette kan skyldes, at de deltagende kvinder med ikke-dansk baggrund i gennemsnit er yngre end danske kvinder, og som beskrevet er yngre kvinder generelt mere udsatte end ældre kvinder. Hertil er antallene små, hvilket medfører en betydelig usikkerhed. Hvad angår seksuel orientering, ses det, at biseksuelle kvinder ofte har angivet at have været udsat for fysisk partnervold end heteroseksuelle. I forhold til uddannelse og erhvervsmæssig stilling ses der ingen social forskel i forekomsten af fysisk partnervold mod kvinder.

Tabel14. Sammenhæng mellem sociodemografiske faktorer og fysisk partnervold mod kvinder.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper		Ujusteret	
16-24 år	3,2	1,0	778
25-34 år	2,9	0,9 (0,5-1,7)	834
35-50 år	2,4	0,7 (0,4-1,3)	1.627
51-64 år	0,4	0,2 (0,1-0,4)	1.822
≥65 år	0,3	0,1 (0,1-0,3)	1.875
Samlivsstatus		Aldersjusteret	
Gift/samlevende	1,6	1,0	4.656
Enlig	1,5	0,8 (0,5-1,3)	2.280
Etnisk baggrund		Aldersjusteret	
Dansk	1,4	1,0	6.422
Andet	2,7	1,2 (0,8-1,7)	514
Region		Aldersjusteret	
Hovedstaden	2,1	1,0	2.043
Sjælland	1,3	0,9 (0,4-1,7)	981
Syddanmark	1,0	0,6 (0,3-1,2)	1.568
Midtjylland	1,7	0,8 (0,5-1,4)	1.608
Nordjylland	1,6	1,1 (0,5-2,2)	736
Seksuel orientering		Aldersjusteret	
Personer af modsat køn	1,5	1,0	6.101
Personer af samme køn ¹	-	-	181
Personer af begge køn	6,5	3,0 (1,3-7,2)	105
Uddannelse		Aldersjusteret	
Under uddannelse	1,6	0,5 (0,2-1,2)	562
Ingen eller anden uddannelse	1,0	1,2 (0,5-3,0)	812
Kortere uddannelse	1,7	1,3 (0,8-2,1)	2.817
Længere uddannelse	1,5	1,0	2.543
Erhvervsmæssig stilling		Aldersjusteret	
Beskæftigede	1,8	1,0	3.471
Arbejdsløse ²	3,1	1,8 (0,9-3,2)	673
Uddannelsessøgende	2,3	0,6 (0,3-1,4)	706
Alderspensionister ³	0,3	-	2.073

¹Lille antal personer.

²Inkl. aktiverede, førtidspensionister og øvrige ikke erhvervsaktive.

³Inkl. efterlønsmodtagere.

Omfanget af fysisk partner-vold mod mænd

Tabel 15 viser andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for fysisk vold begået af en nuværende eller tidligere partner det seneste år, blandt alle mandlige svarpersoner, der har besvaret spørgsmål om fysisk vold. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den fysiske partnervold. Af tabellen ses det, at knap 1 % af mænd over 16 år har angivet at have været udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år. Blandt alle mandlige svarpersoner har 0,5 % angivet at være udsat for grovere fysisk partnervold, især spark og slag med knytnæve eller genstand. Blandt de 16-24 årige mænd er det knap 2 %, der har været udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år.

Tabel 15. Procentandel mænd udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den fysiske partnervold¹.

Partnervoldens karakter	Procent
Skub/slag med flad hånd	0,7 %
Spark/slag med knytnæve eller genstand	0,5 %
Kastet ind i væg, møbler eller trappe	0,2 %
Kvælning eller angreb med våben	<0,1 %
Udsat for fysisk partnervold²	0,8 %

¹Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af fysisk vold.

²I alt angav 38 mænd at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk partnervold.

Gentagen fysisk partnervold mod mænd

Tabel 16 viser omfanget af mænd, der har oplevet gentagen fysisk partnervold, fordelt på antallet af voldsepisoder. Af tabellen fremgår det, at fire ud af fem mænd udsat for fysisk partnervold har været udsat mere end én gang inden for det seneste år. To ud af fem af de voldsudsatte mænd har oplevet fysisk partnervold fem gange eller mere inden for det seneste år, og blandt de 16-24 årige er det to ud af tre, der har været udsat fem gange eller mere inden for det seneste år.

Tabel 16. Partnervoldsudsatte mænd, fordelt på antal gange partnervolden er oplevet.

Antal gange	Procent
1 gang	15 %
2-4 gange	43 %
5-10 gange	29 %
>10 gange	12 %

Fordelingen af nuværende eller tidligere partner

Tabel 17 viser andelen af partnervoldsudsatte mænd blandt alle mandlige svarpersoner, fordelt på nuværende og tidligere partnere. Af tabellen fremgår det, at de fleste mænd er udsat for fysisk partnervold, mens de stadig er i et parforhold med udøveren. En tredjedel er udsat for fysisk vold fra en tidligere partner, efter at forholdet er brudt.

Blandt mænd udsat for fysisk partnervold angiver 11 % at være udsat fra en mandlig partner, og 94 % angiver at have været udsat fra en kvindelig partner.

Tabel 17. Procentandel mænd udsat for fysisk partnervold, fordelt mellem nuværende og tidligere partnere.

Voldsudøverens relation	Procent ¹
Nuværende partner	0,6 %
Tidligere partner, mens forhold bestod	0,3 %
Tidligere partner, efter forhold var brudt	0,3 %
Alle partnere (nuværende og tidligere)	0,8 %

¹Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren.

Fysisk partnervold mod mænd og socio-demografiske faktorer

I dette afsnit beskrives sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og udsættelsen for fysisk partnervold mod mænd. Andelen af mandlige respondenter, der har angivet at have været udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år er lille, og det har derfor ikke været

muligt at undersøge sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og fysisk partnervold mod mænd. Det ser dog ud til, at forekomsten af fysisk partnervold mod mænd er højest for mænd mellem 16 og 24 år (1,6 %) samt mellem 25 og 34 år (1,8 %), hvorefter forekomsten falder og er 1,0 % for mænd mellem 35 og 50 år og 0,2 % for mænd over 51 år. Mænd med ikke-vestlig baggrund ser ud til oftere at være udsat for fysisk partnervold end mænd med dansk baggrund, men på grund af de meget små tal er dette meget usikkert.

Forskelle i fysisk partnervold mod kvinder og mænd

Andelen, der har været udsat for fysisk partnervold er signifikant større blandt kvinder end blandt mænd. Det ses også, at der blandt mænd udsat for fysisk partnervold er en større andel, der har været udsat mere end én gang inden for det seneste år sammenlignet med blandt kvinder udsat for fysisk partnervold. Blandt mænd og kvinder udsat for partnervold er mænd oftere udsat for spark, slag med knyttet hånd eller genstande, mens kvinder oftere er udsat for at blive kastet mod møbler, vægge, ned af trapper eller lignende samt kvælningsforsøg eller overgreb med kniv eller skydevåben.

Faktorer af betydning for den fysiske volds karakter

I dette afsnit er det undersøgt, hvilke sammenhænge der er mellem sociodemografiske faktorer og voldens karakter. I dette afsnit skelnes der mellem fysisk vold og grovere fysisk vold. Førstnævnte refererer til alle former for fysisk vold, og grovere fysisk vold er alle fysiske voldsformer inkluderet i spørgsmålene 1b-1d. Det vil sige, at for grovere fysisk vold indgår ikke at blive skubbet, revet, rusket, eller slået med flad hånd.

Sammenhængene med de sociodemografiske faktorer belyses ud fra andelen af personer, der angiver at være udsat for grovere fysisk vold, ud af det samlede antal fysisk voldsramte. Når de personer, som har oplevet fysisk vold, opdeles i sociodemografiske undergrupper, er der tale om et forholdsvis lille antal personer. For at forskellene grupperne imellem bliver statistisk signifikante, skal der derfor være store forskelle i andelen, der har været udsat for grovere fysisk vold mellem de undersøgte grupper. Derfor er større forskelle nævnt, uanset om de er signifikante eller ej.

Fysisk vold generelt

Omkring 48 % af de voldsramte kvinder er udsat for grovere fysisk vold. For voldsramte mænd er andelen 53 %, dog ikke signifikant mere end for kvinder. Blandt de voldsudsatte kvinder er andelen udsat for grovere fysisk vold 38 % blandt kvinder over 51 år mod 54 % blandt kvinder under 25 år. Der er ikke forskel i andelen af grovere vold mellem yngre og ældre mænd. Der er ikke forskel i andelen af grovere vold mod enlige og mod samlevende, hverken for kvinder eller mænd. Andelen af grovere vold mod kvinder af ikke-dansk baggrund er noget større (65 %) end mod etnisk danske kvinder (44 %), denne forskel er dog ikke signifikant. For mænd er der ikke forskel i

andelen af grovere vold mellem mænd af dansk og ikke-dansk baggrund. Andelen af grovere vold mod homo- eller biseksuelle kvinder er 71 %, men denne andel er ikke signifikant større end for heteroseksuelle kvinder (44 %). Andelen af grovere vold mod homo- eller biseksuelle mænd 89 %, men heller ikke signifikant større end for heteroseksuelle mænd (52 %). Andelen af grovere fysisk vold er forholdsvis stor mod kvinder, der ikke har anden uddannelse end grundskoleuddannelse eller en anden uddannelse (65 %). Der er ingen sikker sammenhæng mellem erhvervstilknytning og andelen af grovere vold for hverken kvinder eller mænd. Udøverens køn har betydning for andelen af grovere fysisk vold mod kvinder; når udøveren er en mand, er andelen 51 % mod 30 %, hvis udøveren er en kvinde. Udøverens køn har ikke signifikant betydning for andelen af grovere fysisk vold mod mænd.

Fysisk partnervold

Andelen af grovere fysisk partnervold blandt kvinder udsat for partnervold er 51 %. For mænd er andelen 60 %, men forskellen mellem mænd og kvinder er ikke signifikant. Blandt kvinder udsat for partnervold er andelen udsat for grovere fysisk vold 32 % blandt kvinder over 51 år mod 67 % blandt kvinder under 25 år. Der er ikke forskel i andelen af grovere fysisk partnervold mellem yngre og ældre mænd. Der er ikke forskel i andelen af grovere fysisk partnervold mod enlige og mod samlevende, hverken for kvinder eller mænd. Andelen af grovere vold mod kvinder af ikke-dansk baggrund er noget større (79 %) end mod etnisk danske kvinder (44 %), denne forskel er dog ikke signifikant. Andelen af grovere partnervold mod mænd af ikke-dansk baggrund er noget større (78 %) end mod etnisk danske

mænd (57 %), heller ikke denne forskel er dog signifikant. Andelen af grovere partnervold mod homo- eller biseksuelle kvinder er 82 %, men denne andel er ikke signifikant større end for heteroseksuelle kvinder (45 %). Andelen af grovere vold mod homo- eller biseksuelle mænd 100 %, men heller ikke signifikant større end for heteroseksuelle mænd (56 %). Det skal dog her som andre steder bemærkes, at antallet af voldudsatte er meget lille. Andelen af grovere fysisk partnervold er forholdsvis stor mod kvinder, der ikke har anden uddannelse end grundskoleuddannelse eller "anden uddannelse" (71 %), men forskellen til de øvrige uddannelseskategorier er ikke signifikant. For mænd ser det ikke ud til, at uddannelse har betydning. Der er ingen sikker sammenhæng mellem erhvervstilknytning og andelen af grovere vold for hverken kvinder eller mænd; for kvinder er andelen af grovere vold mod uddannelsessøgende 79 %. Udøverens køn har ikke betydning

for andelen af grovere fysisk vold mod kvinder; når udøveren er en mand, er andelen 51 % mod 68 %, hvis udøveren er en kvinde. For mænd er andelen af grovere partnervold 100 %, når udøveren er en mand og 58 %, når udøveren er en kvinde.

Øvrige relationer

Generelt er der ikke en signifikant sammenhæng mellem relationen til udøveren af fysisk vold og andelen af grovere vold, hverken for kvinder eller mænd. For kvinder ser andelen af grovere vold ud til at være mindst for fysisk vold fra et familiemedlem (26 %) og højest for fysisk vold udøvet af en ven eller bekendt (69 %).

For mænd ser andelen af grovere vold ud til at være mindst for fysisk vold udøvet af en ven eller bekendt (32 %).

Fysisk vold belyst med skadestuedata

Omfanget af skadestuebe-handlet fysisk vold

I 2015 blev ca. 10.600 personer med bopæl i Danmark behandlet på skadestue i forbindelse med fysisk vold. Heraf var 3.600 kvinder og

7.000 mænd. Da nogle personer er behandlet for fysisk vold flere gange i løbet af 2015, er antallet af voldsramte personer ca. 3.400 kvinder og 6.700 mænd (tabel 18).

Tabel 18. Omfanget af skadestuebehandlet fysisk vold i 2015 fordelt på køn og alder. Antal personer og procentandel af den samlede danske befolkning 2015.

Aldersgruppe	Kvinder		Mænd	
	Antal	Procent	Antal	Procent
0-15 år	191	0,04 %	417	0,08 %
16-24 år	1.009	0,31 %	2.510	0,74 %
25-34 år	841	0,26 %	1.624	0,48 %
35-50 år	932	0,15 %	1.427	0,23 %
51-64 år	356	0,07 %	590	0,12 %
65+ år	85	0,01 %	126	0,03 %
I alt	3.414	0,12 %	6.694	0,24 %

Blandt kvinder udsat for fysisk vold i 2015, og som tog kontakt til en skadestue, blev 6 % udsat for vold mere end én gang, og 0,6 % mere end to gange. Ud af gruppen af mænd, der kontaktede en skadestue som følge af fysisk vold i 2015, blev 5 % udsat for vold mere end én gang, og 0,4 % mere end to gange.

Andel af fysisk partnervold blandt skadestuebehandlede voldsofre

Der er ingen obligatorisk registrering af, om der er tale om fysisk partnervold eller ej, men der findes en frivillig registrering af modpart, hvor én af kategorierne er "samlever". Denne registrering er foretaget på enkelte sygehuse i Danmark. Vi har taget udgangspunkt i sygehuse, som opfyldte følgende kriterier:

- I forbindelse med mindst halvdelen af voldstilfældene er der registreret udøver

- Antallet af registrerede tilfælde af partnervold mod kvinder udgør mindst 25 % af voldstilfældene

Formålet med at benytte disse to kriterier er dels at undgå registreringer fra sygehuse, hvor registreringen ikke er systematisk og dermed kan være selektiv, dels at undgå registreringer fra sygehuse, hvor forholdene ikke tillader en privat samtale og dermed kan resultere i underrapportering af vold fra samlever. Denne andel varierede betydeligt mellem sygehusene, fra 14 % til 41 %.

På sygehusene, der opfylder de to kriterier, udgør fysisk partnervold mod kvinder i gennemsnit 35 % af voldstilfældene mod kvinder, hvor der er oplysninger om voldsudøver. For mænd er andelen i gennemsnit 2,4 %. Forudsat at disse andele er gældende for hele landet og alle voldskontakter, er der skønsmæssigt tale om ca. 1.200 kvinder og ca. 160 mænd, som

opsøger en skadestue som følge af fysisk partnervold, svarende til en årsprævalens på 0,04 % for kvinder og 0,006 % for mænd. Disse tal er dog særdeles usikre, da de kun er baseret på registrering af 147 kvinder og 19 mænd.

Udviklingen i skadestuebehandlede voldsskader

Der er sket et betydeligt fald i antallet af skadestuebehandlede voldsskader siden 2010, hvor der var ca. 6.000 kvinder og ca. 12.000 mænd, der opsøgte en skadestue som følge af fysisk vold. Faldet er på 43 % for kvinder og 44 % for mænd. Dette markante fald kan dog skyldes andet end et fald i forekomsten af fysisk vold. Dels har behandlingsstrukturen ændret sig i flere regioner, hvorved flere skader behandles

af vagtlæger, dels kan omfanget af henvisninger fra politiet i forbindelse med anmeldelser have ændret sig. Trods dette tyder tallene på, at omfanget af fysisk vold mod såvel kvinder som mænd er faldet i perioden 2010-2015. Desværre er det svært at vurdere ændringerne i forekomst af fysisk partnervold, da muligheden for registrering af fysisk partnervold har ændret sig i perioden. Skønnet over skadestuebehandlede kvinder som følge af fysisk partnervold var i 2010 på knap 2.000 kvinder og godt 200 mænd (Helweg-Larsen, 2012). Der er således også sket et fald i omfanget af skader efter fysisk partnervold, som er behandlet på en skadestue.

Seksuelle overgreb

I dette kapitel beskrives omfanget af seksuelle overgreb mod kvinder og mænd. Afsnittene belyser omfanget af seksuelle overgreb ud fra overgrebenes karakter, omfanget af gentagne overgreb og relation til udøveren. Beskrivelserne er opdelt på køn, således at seksuelle overgreb mod kvinder beskrives først, og dernæst seksuelle overgreb mod mænd. Seksuelle over-

greb er i denne rapport undersøgt ved besvarelser af spørgsmålene 3a-3d i boksen nedenfor. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én type seksuelt overgreb. Seksuelle overgreb er defineret som udsættelse for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb inden for det seneste år.

Boks 4. Spørgsmål 3a-3d

3. Er du inden for det seneste år blevet udsat for en eller flere af følgende former for seksuelle overgreb?

a	Ubehagelig seksuel beføling eller lignende
b	Forsøg på tvunget samleje
c	Gennemført tvunget samleje
d	Andre seksuelle overgreb

Den voldsudsattes relation til udøveren er afdækket ved spørgsmålene 2a-2g (Boks 3, side 19). Derudover er respondenterne anmodet om at opgive, om det var en mand eller kvinde, som udøvede volden. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren og mere end ét køn, da der kan være tale om flere voldsudøvere.

Nedenstående tabeller omhandlende seksuelle overgreb er baseret på svar fra 6.823 kvindelige svarpersoner og 5.633 mandlige svarpersoner, der har besvaret mindst ét af spørgsmålene 3a-3d omhandlende seksuelle overgreb. Dette svarer til 89,7 % af de kvinder og 87,8 % af de mænd, der i øvrigt har besvaret spørgeskemaet (Appendix A). Procentangivelser er vægtet (justeret) i forhold til skævheder i besvarelsesprocenter i forskellige befolkningsgrupper (Appendix A).

Seksuelle overgreb mod kvinder

Tabel 19 viser andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb, blandt alle kvindelige svarpersoner, der har svaret på spørgsmål om seksuelle overgreb. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af de forskellige seksuelle overgreb. Det ses, at knap 3 % af kvinder over 16 år har angivet at have været udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, heraf er ca. fire ud af fem udsat for beføling eller lignende og ca. hver sjette er udsat for gennemført tvunget samleje.

Tabel 19. Procentandel kvinder udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på overgrebs karakter¹.

Overgrebs karakter	Procent
Beføling eller lignende	2,2 %
Forsøg på tvunget samleje	0,8 %
Gennemført tvunget samleje	0,6 %
Andre seksuelle overgreb	0,3 %
Udsat for seksuelle overgreb i alt²	2,8 %

¹Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af seksuelle overgreb.

²I alt angav 146 kvinder at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb.

Gentagne seksuelle overgreb mod kvinder

Tabel 20 viser omfanget af kvinder, der har oplevet gentagne seksuelle overgreb fordelt på antal overgrebsepisoder. Af tabellen fremgår det, at to ud af tre kvinder udsat for seksuelle overgreb har været udsat mere end én gang inden for det seneste år. Hver fjerde kvinde har været udsat mere end fem gange.

Tabel 20. Kvinder udsat for seksuelle overgreb, fordelt på antal gange overgreb er oplevet

Antal gange	Procent ¹
1 gang	32 %
2-4 gange	44 %
5-10 gange	15 %
> 10 gange	9 %

¹Tabellen er baseret på 137 kvinder udsat for seksuelle overgreb, som har angivet antallet af gange.

Tabel 21 viser omfanget af kvinder, der har været udsat for henholdsvis beføling, forsøg på tvunget samleje, tvunget samleje og andre seksuelle overgreb, fordelt på antal overgrebsepisoder. Af tabellen ses det, at blandt kvinder udsat for beføling har godt halvdelen været udsat mere end én gang, og blandt kvinder udsat for enten forsøg på eller gennemført tvunget samleje har halvdelen oplevet det mere end én gang det seneste år.

Tabel 21. Kvinder udsat for beføling, forsøg på og gennemført tvunget samleje og andre seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på antal gange.

Antal gange	Beføling eller lignende	Forsøg på tvunget samleje	Gennemført tvunget samleje	Andre seksuelle overgreb
1 gang	39 %	52 %	48 %	66 %
>1 gang	61 %	48 %	52 %	34 %
Antal udsatte N	107	29	24	14

Kvinder udsat for seksuelle overgreb og relation til udøveren

Tabel 22 viser andelen af kvinder udsat for seksuelle overgreb blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på kvindens relation til udøveren. Blandt kvinder, der har angivet at have været udsat for seksuelle overgreb, er flest kvinder udsat for overgreb fra en fremmed.

Næsten lige så hyppigt er det en ven eller bekendt, der har begået det seksuelle overgreb. Omkring en fjerdedel af de udsatte kvinder er udsat for seksuelle overgreb fra nuværende eller tidligere partner, hvoraf størstedelen er udført af en partner, mens forholdet bestod. Et andet mønster tegner sig for beføling, idet det oftest er en fremmed, der er udøveren.

Tabel 22. Procentandel kvinder udsat for seksuelle overgreb, fordelt på kvindens relation til udøveren.

Relation til udøveren ¹	Seksuelle overgreb i alt	Beføling	Forsøg på tvunget samleje	Gennemført tvunget samleje	Andre seksuelle overgreb
Nuværende eller tidligere partner	0,7 %	0,5 %	0,4 %	0,4 %	<0,1 %
Andet familiemedlem	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,5 %
Ven/bekendt	0,9 %	0,6 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Kollega/person på arbejde	0,3 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Fremmed	1,2 %	1,0 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %

¹Mellem to og 14 kvinder har ikke angivet relationen til udøveren.

Tabel 23 viser omfanget af kvinder, der har oplevet seksuelle overgreb blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på relation til udøveren samt udøverens køn. Her fremgår det, at blandt kvinder udsat for seksuelle overgreb er overgrebene oftest begået af en fremmed mand. Generelt er størstedelen af kvinder udsat

for overgreb fra en mand, og omkring hver tiende udsatte kvinde er udsat for overgreb fra en kvinde. For både beføling og grovere typer af seksuelle overgreb ses samme tendens, hvor størstedelen af overgrebene er begået af mænd (data ikke angivet).

Tabel 23. Kvinder udsat for seksuelle overgreb, fordelt på kvindens relation til udøveren samt udøverens køn¹.

Udøverens relation	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	3 %	26 %
Andet familiemedlem	0 %	6 %
Ven/ bekendt	3 %	30 %
Kollega / person på arbejde	2 %	12 %
Fremmed	4 %	42 %
Samlet uanset relation	9 %	96 %

¹Tabellen er baseret på 132 kvinder udsat for seksuelle overgreb, som har oplyst relation til udøveren. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation og mere end ét køn.

Seksuelle overgreb mod kvinder og socio-demografiske faktorer

I dette afsnit beskrives sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle overgreb mod kvinder. I tabel 24 er procentandel kvinder, der har angivet at have været udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Af tabellen fremgår det, at forekomsten af seksuelle overgreb mod kvinder er højest blandt unge kvinder mellem 16 og 24 år og falder med alderen. Der ses ligeledes en signifikant sammenhæng mellem samlivsstatus og seksuelle overgreb, hvor forekomsten er højere blandt enlige (separerede, skilte, eller ugifte) kvinder end

blandt gifte eller samlevende. Kvinder med anden vestlig baggrund angiver oftere at være udsat for seksuelle overgreb end kvinder med dansk baggrund. Der ses en lavere forekomst af seksuelle overgreb mod kvinder i Jylland og på Fyn end på Sjælland. Biseksuelle kvinder angiver oftere at være udsat for seksuelle overgreb end heteroseksuelle kvinder. Hvad angår uddannelse, angiver kvinder under uddannelse og kvinder uden uddannelse oftere at have været udsat for seksuelle overgreb end kvinder med længere uddannelse. Hvad angår erhvervs-mæssig stilling angiver arbejdsløse kvinder oftere at have været udsat for seksuelle overgreb end kvinder i beskæftigelse.

Tabel 24. Sammenhæng mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle overgreb mod kvinder.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR (95 % sikkerhedsgrenser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper		Ujusteret	
16-24 år	11,4	1,0	773
25-34 år	3,4	0,3 (0,2-0,4)	832
35-50 år	1,7	0,1 (0,1-0,2)	1.621
51-64 år	1,4	0,1 (0,1-0,2)	1.816
≥65 år	0,4	0,0 (0,0-0,1)	1.781
Samlivsstatus		Aldersjusteret	
Gift / samlevende	1,4	1,0	4.600
Enlig	5,2	2,3 (1,6-3,3)	2.223
Etnisk baggrund		Aldersjusteret	
Dansk	2,4	1,0	6.319
Anden vestlig	8,1	2,9 (1,5-5,4)	227
Ikke-vestlig	4,7	1,6 (0,8-2,9)	277
Region		Aldersjusteret	
Hovedstaden	3,8	1,0	2.013
Sjælland	3,3	1,0 (0,6-1,6)	965
Syddanmark	1,9	0,5 (0,3-0,9)	1.546
Midtjylland	2,5	0,6 (0,4-1,0)	1.580
Nordjylland	1,9	0,5 (0,3-1,0)	719
Seksuel orientering		Aldersjusteret	
Personer af modsat køn	2,6	1,0	6.031
Personer af samme køn	4,8	2,0 (0,8-4,7)	179
Personer af begge køn	13,9	2,9 (1,5-5,5)	104
Uddannelse		Aldersjusteret	
Under uddannelse	9,5	1,9 (1,1-3,4)	557
Ingen eller anden uddannelse	2,2	2,7 (1,4-5,6)	771
Kortere uddannelse	2,5	1,7 (1,0-2,8)	2.786
Længere uddannelse	1,3	1,0	2.534
Erhvervsmæssig stilling		Aldersjusteret	
Beskæftigede	2,2	1,0	3.461
Arbejdsløse ¹	4,9	2,3 (1,4-3,8)	665
Uddannelsessøgende	8,7	1,5 (0,9-2,5)	703
Alderspensionister ²	0,4	-	1.981

¹Inkl. aktiverede, førtidspensionister og øvrige ikke-erhvervsaktive.²Inkl. efterlønsmodtagere.

Seksuelle overgreb mod mænd

Tabel 25 viser andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb, blandt alle mandlige svarpersoner, der har svaret på spørgsmål om seksuelle overgreb. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af de forskellige seksuelle overgreb. Det ses, at 0,6 % af mænd over 16 år har angivet at have været udsat for ét eller flere seksuelle overgreb inden for det seneste år. Heraf har godt halvdelen været udsat for beføling eller lignende. Omkring to ud af fem har været udsat for gennemført tvunget samleje.

Grundet det lave antal mænd, der har angivet at have været udsat for seksuelle overgreb, har det ikke været muligt at undersøge antallet af gange, mændene har været udsat for seksuelle overgreb, relationen til udøveren, udøverens køn eller sammenhængen med sociodemografiske faktorer nærmere. Dog ser det ud til, at fire ud af fem mænd har oplevet seksuelle overgreb mere end én gang, samt at det oftest er en ven eller bekendt, et familiemedlem eller en partner, der begår overgrebene, og at det

oftere er en kvinde end en mand, der begår overgrebene.

Tabel 25. Procentandel mænd udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på overgrebs karakter¹.

Overgrebs karakter	Procent
Beføling og lignende	0,4
Forsøg på tvunget samleje	0,3
Gennemført tvunget samleje	0,2
Andre seksuelle overgreb	0,2
Udsat for seksuelle overgreb i alt	0,6

¹I alt angav 26 mænd at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb.

²Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af seksuelle overgreb.

Forskelle i seksuelle overgreb mod kvinder og mænd

Langt flere kvinder end mænd er udsat for seksuelle overgreb, især er forskellen stor for beføling. På grund af det lille antal mænd udsat for seksuelle overgreb er det ikke muligt at undersøge kønsforskellene yderligere.

Seksuelle krænkelser

I dette kapitel beskrives omfanget af ikke-fysiske seksuelle krænkelser mod kvinder og mænd. Ved seksuelle krænkelser forstås uønsket seksuel opmærksomhed ud fra spørgsmålene i boksen nedenfor. Afsnittene belyser omfanget af de seksuelle krænkelser ud fra kræn-

kelsernes karakter, omfanget af gentagne krænkelser og relation til udøveren. Beskrivelserne er opdelt på køn, således at seksuelle krænkelser mod kvinder beskrives først, og dernæst seksuelle krænkelser mod mænd.

Boks 5. Spørgsmål 4a-4e

4. Er du inden for det seneste år blevet udsat for én eller flere af følgende former for uønsket seksuel opmærksomhed?	
a	Modtaget seksuelt stødende breve, sms, e-mail, telefonopkald eller henvendelse på internet-tet eller sociale medier
b	Har fået uønsket seksuel omtale gennem rygter, billeder på nettet eller lignende
c	Blevet udsat for blotteri
d	Har fået uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer
e	Har du været udsat for andre former for uønsket seksuel opmærksomhed

Den udsattes relation til udøveren er afdækket ved spørgsmålene 2a-2g (Boks 3, side 19). Derudover er respondenterne anmodet om at opgive, om det var en mand eller kvinde, som udøvede krænkelser. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren og mere end ét køn, da der kan være tale om flere udøvere.

Nedenstående analyser omhandlende seksuelle krænkelser er baseret på 6.847 kvindelige svarpersoner og 5.667 mandlige svarpersoner, der har besvaret mindst ét af spørgsmålene 4a-4e omhandlende seksuelle krænkelser. Dette svarer til 90,0 % af de kvinder og 88,3 % af de mænd, der i øvrigt har svaret på spørgeskemaet (Appendix A). Procentangivelser er vægtet (justeret) i forhold til skævheder i besvarelsesprocenter i forskellige befolkningsgrupper (Appendix A).

Seksuelle krænkelser mod kvinder

Tabel 26 viser andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle krænkelser, blandt alle kvindelige svarpersoner, der har svaret på spørgsmålene om seksuelle krænkelser. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af de forskellige former for seksuelle krænkelser. Det fremgår af tabellen, at knap 10 % af kvinder over 16 år har angivet at have været udsat for én eller flere former for seksuelle krænkelser inden for det seneste år. Heraf modtager tre ud af fem uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer og omkring halvdelen oplever seksuelt stødende bemærkninger på internettet eller via andre medier. En femtedel af kvinder, der har angivet at have været udsat for seksuelle krænkelser, har fået uønsket omtale gennem rygter og billeder, for eksempel gennem deling af nøgenbilleder på sociale netværk.

Tabel 26. Procentandel kvinder udsat for seksuelle krænkelser inden for det seneste år, fordelt på krænkelsens karakter¹.

Karakteren af seksuelle krænkelser	Procent
Modtaget seksuelt stødende breve, telefon, internet	4,6 %
Uønsket seksuel omtale gennem rygter, billeder	1,1 %
Udsat for blotteri	0,7 %
Uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer	5,9 %
Andre former for uønsket seksuel opmærksomhed	3,6 %
Udsat for seksuelle krænkelser i alt²	9,5 %

¹Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af seksuelle krænkelser.

²I alt angav 536 kvinder at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle krænkelser.

Gentagne seksuelle krænkelser mod kvinder

Tabel 27 viser omfanget af kvinder, som har oplevet gentagne seksuelle krænkelser fordelt på antallet af episoder. Blandt de kvinder, der oplever seksuelle krænkelser, er det størstedelen,

der har oplevet det mere end én gang inden for det seneste år, og hver fjerde har oplevet det mere end 10 gange det seneste år. Mange kvinder har ikke angivet antallet af gange, muligvis fordi det kan være svært at tælle.

Tabel 27. Kvinder udsat for seksuelle krænkelser inden for det seneste år, fordelt på antal gange krænkelsen er oplevet.

Antal gange	Seksu- elle kræn- kelser samlet	Modtaget seksuelt stø- dende breve, telefon, internet	Uønsket seksuel omtale gen- nem rygter, billeder	Udsat for blotteri	Uønskede seksuelle invitationer/ kommentarer	Andre former for uønsket seksuel opmærksomhed
1 gang	15 %	20 %	53 %	54 %	16 %	19 %
>1 gang	85 %	80 %	47 %	46 %	84 %	81 %
Antal udsatte N	486	240	57	39	297	184

Kvinder udsat for seksuelle krænkelser og relation til udøveren

Tabel 28 viser andelen af kvinder udsat for seksuelle krænkelser blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på kvindens relation til udøveren. Blandt kvinder, der har angivet at have været udsat for seksuelle krænkelser inden for det seneste år, er omkring halvdelen udsat fra en fremmed, og hver femte kvinde er udsat fra en ven eller bekendt. For knap hver tiende kvinde er krænkelsen udøvet af en partner, hvoraf omkring halvdelen er efter, at forholdet er brudt. En betydelig andel har ikke angivet relationen, muligvis fordi det ikke er klart, hvem udøveren er.

Tabel 28. Procentandel kvinder udsat for seksuelle krænkelser, fordelt på kvindens relation til udøveren.

Udøverens relation	Procent ¹
Nuværende eller tidligere partner	0,9 %
Andet familiemedlem	0,2 %
Ven/bekendt	1,8 %
Kollega/person på arbejde	1,2 %
Fremmed	4,8 %

¹173 kvinder har været udsat for seksuelle krænkelser, men har ikke angivet udøverens relation.

Tabel 29 viser omfanget af kvinder, der har oplevet seksuelle krænkelser, blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på relation til udøveren samt udøverens køn. Her ses det, at for

alle relationer er krænkelsen langt oftere begået af mænd end kvinder og oftest er krænkelsen begået af en fremmed mand.

Tabel 29. Kvinder udsat for seksuelle krænkelse, fordelt på kvindens relation til udøveren samt udøverens køn¹.

Udøverens relation	Udøvers køn %	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	2 %	12 %
Andet familiemedlem	1 %	2 %
Ven/bekendt	2 %	26 %
Kollega/person på arbejde	3 %	18 %
Fremmed	7 %	68 %
Samlet uanset relationen	12 %	96 %

¹Tabellen er baseret på 363 kvinder udsat for seksuelle krænkelse, som har oplyst relation til udøveren. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation og mere end ét køn.

Seksuelle krænkelse mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I tabel 30 er procentandel kvinder, der har angivet at have været udsat for seksuelle krænkelse, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Det fremgår, at forekomsten af seksuelle krænkelse mod kvinder er markant højest blandt de 16- til 24-årige kvinder, hvor 3 ud af 10 kvinder har været udsat for seksuelle krænkelse det seneste år, og at forekomsten falder med alderen. Der ses ligeledes en signifikant sammenhæng mellem samlivsstatus og seksuelle krænkelse, hvor forekomsten er højere blandt enlige (separerede, skilte, eller ugifte)

end blandt gifte eller samlevende kvinder. Kvinder med anden vestlig baggrund angiver oftere at have været udsat for seksuelle krænkelse end kvinder med dansk baggrund. Der ses en lavere forekomst af seksuelle krænkelse mod kvinder på Jylland og Fyn end i Hovedstadsregionen. Biseksuelle kvinder angiver oftere at have været udsat for seksuelle krænkelse end heteroseksuelle kvinder, hvor hver tredje biseksuelle kvinde har været udsat for seksuelle krænkelse inden for det seneste år. Hvad angår uddannelse og erhvervsmæssig stilling ses det, at forekomsten er højest blandt kvinder under uddannelse. Når der tages højde for alderssammensætning, ses der dog ingen social forskel i forekomsten af seksuelle krænkelse blandt kvinder.

Tabel 30. Sammenhæng mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle krænkelser mod kvinder.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR (95 % sikkerhedsgrenser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper		Ujusteret	
16-24 år	27,2	1,0	772
25-34 år	15,1	0,5 (0,4-0,6)	830
35-50 år	8,1	0,2 (0,2-0,3)	1.620
51-64 år	5,1	0,1 (0,1-0,2)	1.818
≥65 år	2,3	0,1 (0,0-0,1)	1.807
Samlivsstatus		Aldersjusteret	
Gift/samlevende	5,5	1,0	4.609
Enlig	16	2,8 (2,3-3,5)	2.238
Etnisk baggrund		Aldersjusteret	
Dansk	8,6	1,0	6.347
Anden vestlig	23,3	2,7 (1,9-3,9)	227
Ikke-vestlig	9,6	0,8 (0,5-1,2)	273
Region		Aldersjusteret	
Hovedstaden	11,8	1,0	2.015
Sjælland	9,1	0,9 (0,7-1,2)	972
Syddanmark	7,1	0,6 (0,5-0,8)	1.550
Midtjylland	8,8	0,7 (0,6-0,9)	1.586
Nordjylland	9,3	0,8 (0,6-1,1)	724
Seksuel orientering		Aldersjusteret	
Personer af modsat køn	9,3	1,0	6.048
Personer af samme køn	11,1	1,3 (0,7-2,2)	179
Personer af begge køn	35,9	3,2 (2,0-4,9)	105
Uddannelse		Aldersjusteret	
Under uddannelse	24,5	1,0 (0,7-1,4)	554
Ingen eller anden uddannelse	4,7	0,8 (0,5-1,2)	781
Kortere uddannelse	7,4	0,8 (0,7-1,0)	2.791
Længere uddannelse	9,4	1,0	2.538
Erhvervsmæssig stilling		Aldersjusteret	
Beskæftigede	9,4	1,0	3.459
Arbejdsløse ¹	11,1	1,2 (0,9-1,6)	669
Uddannelsessøgende	24,2	1,2 (0,9-1,6)	701
Alderspensionister ²	2,4	-	2.007

¹Inkl. aktiverede, førtidspensionister og øvrige ikke-erhvervsaktive.

²Inkl. efterlønsmodtagere.

Seksuelle krænkelser mod mænd

Tabel 31 viser andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af ikke-fysiske seksuelle krænkelser, blandt alle mandlige svarpersoner, der har svaret på spørgsmålet om seksuelle krænkelser. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af de forskellige former for seksuelle krænkelser. Det fremgår, at 4 % af mænd over 16 år har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle krænkelser inden for det seneste år.

Heraf oplever omkring halvdelen seksuelt stødende bemærkninger på internettet eller via andre medier, og lidt over halvdelen modtager uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer. I frittekstsvarene har fem mænd beskrevet, at de har svaret 'ja' til 'uønskede seksuelle invitationer' eller 'anden uønsket seksuel opmærksomhed', fordi de har modtaget e-mails og sms'er med annoncer med seksuelle tilbud for eksempel fra dating sites. En mindre del af de udsatte mænd får uønsket omtale gennem rygter og billeder, og forholdsvis få er udsat for blotteri.

Tabel 31. Procentandel mænd udsat for seksuelle krænkelser inden for det seneste år, fordelt på krænkelserens karakter¹

Type af seksuelle krænkelser	Procent
Modtaget seksuelt stødende breve, telefon, internet	2,0
Uønsket seksuel omtale gennem rygter, billeder	0,8
Udsat for blotteri	0,3
Uønskede seksuelle invitationer / kommentarer	2,5
Andre former for uønsket seksuel opmærksomhed	1,1
Udsat for seksuelle krænkelser²	4,0

¹Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af seksuelle krænkelser.

²I alt angav 199 mænd at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle krænkelser.

Gentagne seksuelle krænkelser mod mænd

Tabel 32 viser omfanget af mænd, som har oplevet gentagne seksuelle krænkelser, fordelt

på antallet af episoder. Blandt de mænd, der oplever seksuelle krænkelser, har størstedelen oplevet det mere end én enkelt gang det seneste år. Hver tredje har oplevet det mere end 10 gange.

Tabel 32. Mænd udsat for seksuelle krænkelser inden for det seneste år, fordelt på antal gange krænkelseren er oplevet.

Antal gange	Seksuelle krænkelser samlet	Modtaget seksuelt stødende breve, telefon, internet	Uønsket seksuel omtale gennem rygter, billeder	Udsat for blotteri	Uønskede seksuelle invitationer/kommentarer	Andre former for uønsket seksuel opmærksomhed
1 gang	14 %	14 %	34 %	52 %	21 %	24 %
>1 gang	86 %	86 %	66 %	48 %	79 %	76 %
Antal udsatte	175	90	26	10	102	45

Mænd udsat for seksuelle krænkelser og relation til udøveren

Tabel 33 viser andelen af mænd udsat for seksuelle krænkelser blandt alle mandlige svarpersoner, fordelt på mandens relation til udø-

veren. Blandt mænd, der har angivet at have været udsat for seksuelle krænkelser, er lidt under halvdelen udsat herfor af en fremmed. Lidt over hver tiende udsatte mand oplever seksuelle krænkelser fra enten en ven eller bekendt eller en person på arbejde. For om-

kring hver tiende udsatte mand er krænkelsen udøvet af en partner, hvoraf lidt over halvdelen oplever dette efter, at forholdet er ophørt.

Tabel 33. Procentandel mænd udsat for seksuelle krænkelse, fordelt på mandens relation til udøveren.

Udøverens relation	Procent ¹
Nuværende eller tidligere partner	0,5
Andet familiemedlem	0,2
Ven/bekendt	0,6
Kollega/person på arbejde	0,6
Fremmed	1,8

¹82 mænd har været udsat for seksuelle krænkelse, men har ikke angivet udøverens relation.

Tabel 34 viser omfanget af mænd, der har oplevet seksuelle krænkelse blandt alle mandlige svarpersoner, fordelt på relation til udøveren samt udøverens køn. Her ses det, at for alle relationer er krænkelsen oftere begået af kvinder end mænd, og oftest er den begået af en fremmed kvinde. Generelt er den seksuelle krænkelse dobbelt så ofte udøvet af kvinder end af mænd, dog er en tredjedel af mændene udsat fra en mand.

Tabel 34. Mænd udsat for seksuelle krænkelse, fordelt på mandens relation til udøveren samt udøverens køn¹.

Udøverens relation	Udøvers køn (N)	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	16 %	5 %
Andet familiemedlem	6 %	3 %
Ven/bekendt	19 %	9 %
Kollega/person på arbejde	16 %	9 %
Fremmed	55 %	30 %
Samlet uanset relationen	75 %	38 %

¹Tabellen er baseret på 117 mænd udsat for seksuelle krænkelse, som har oplyst relation til udøveren. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation og mere end ét køn.

Seksuelle krænkelse mod mænd og sociodemografiske faktorer

I nedenstående afsnit undersøges, hvilke sociodemografiske faktorer der har betydning for seksuelle krænkelse mod mænd. I tabel 35 er procentandel mænd, der har angivet at have været udsat for seksuelle krænkelse, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Af tabellen fremgår det, at forekomsten af seksuelle krænkelse er højest for mænd i alder 16-34 år, og at forekomsten falder med alderen. Tabellen viser en signifikant sammenhæng mellem samlivsstatus

og seksuelle krænkelse, hvor forekomsten er højere blandt enlige (separerede, skilte eller ugifte) end blandt gifte eller samlevende mænd. Mænd med ikke-vestlig baggrund angiver oftere at have været udsat for seksuelle krænkelse end mænd med dansk baggrund. Der ses ikke geografiske forskelle mellem bopælsregionerne. Det fremgår, at forekomsten af seksuelle krænkelse er højere mod homoseksuelle mænd end mod heteroseksuelle mænd. Der ses ingen sammenhæng mellem uddannelse og seksuelle krænkelse mod mænd, men forekomsten er højere blandt arbejdsløse mænd end blandt mænd i beskæftigelse.

Tabel 35. Sammenhæng mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle krænkelser mod mænd.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper		Ujusteret	
16-24 år	6,7	1,0	531
25-34 år	6,7	0,9 (0,5-1,4)	563
35-50 år	3,5	0,5 (0,3-0,8)	1.367
51-64 år	3,0	0,4 (0,3-0,7)	1.576
≥65 år	2,2	0,3 (0,2-0,5)	1.630
Samlivsstatus		Aldersjusteret	
Gift/samlevende	3,0	1,0	4.167
Enlig	6,0	2,0 (1,4-2,7)	1.500
Etnisk baggrund		Aldersjusteret	
Dansk	3,5	1,0	5.274
Anden vestlig	3,7	1,1 (0,5-2,4)	186
Ikke-vestlig	10,6	2,8 (1,7-4,6)	207
Region		Aldersjusteret	
Hovedstaden	4,0	1,0	1.633
Sjælland	4,7	1,3 (0,8-2,0)	803
Syddanmark	3,4	0,9 (0,6-1,4)	1.304
Midtjylland	3,7	1,0 (0,7-1,5)	1.272
Nordjylland	4,7	1,2 (0,7-1,9)	655
Seksuel orientering		Aldersjusteret	
Personer af modsat køn	3,7	1,0	5.158
Personer af samme køn	0,4	2,6 (1,4-4,7)	156
Personer af begge køn ¹	-	-	58
Uddannelse		Aldersjusteret	
Under uddannelse	7,2	0,8 (0,4-1,6)	375
Ingen eller anden uddannelse	3,8	0,8 (0,5-1,3)	734
Kortere uddannelse	2,9	0,6 (0,4-0,9)	2.644
Længere uddannelse	4,7	1,0	1.792
Erhvervsmæssig stilling		Aldersjusteret	
Beskæftigede	3,4	1,0	3.028
Arbejdsløse ²	8,6	2,8 (1,9-4,2)	435
Uddannelsessøgende	5,9	1,1 (0,6-2,1)	449
Alderspensionister ³	2,2	-	1.738

¹Lille antal personer

²Inkl. aktiverede, førtidspensionister og øvrige ikke erhvervsaktive.

³Inkl. efterlønsmodtagere.

Forskelle i seksuelle krænkelser mod kvinder og mænd

En større andel kvinder end mænd er udsat for seksuelle krænkelser. Dette gælder alle former

for seksuelle krænkelser. For kvinder er krænkelserne oftest udøvet af en mand, mens den for mænd oftest er udøvet af en kvinde.

Sammenhænge mellem voldsudsættelser

Sammenhænge mellem fysisk vold, fysisk partnervold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser

For kvinder er der en forholdsvis stærk sammenhæng mellem at have været udsat for fysisk vold og seksuelle overgreb inden for det seneste år. Blandt kvinder udsat for fysisk vold er 29 % også udsat for seksuelle overgreb, mod 2 % blandt de kvinder, der ikke har været udsat for fysisk vold. Når man alene ser på den yngste gruppe af kvinder under 25 år, er andelen, der har været udsat for seksuelle overgreb, 46 % blandt kvinder udsat for fysisk vold og 9 % for andre kvinder. Vi har ikke information om, hvorvidt overgrebene er sket ved samme lejlighed.

Når vi laver den samme analyse for fysisk vold og seksuelle overgreb fra en partner, er andelen af seksuelle overgreb fra en partner 23 % blandt kvinder udsat for partnervold og 0,4 % blandt andre kvinder. Blandt kvinder udsat for seksuelle overgreb fra en partner er 52 % også udsat for fysisk vold fra en partner.

Der er desuden en stærk sammenhæng mellem at være udsat for seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser. Blandt kvinder udsat for seksuelle overgreb er 72 % også udsat for seksuelle krænkelser, mod 7 % blandt andre kvinder. For kvinder under 25 år er andelen henholdsvis 75 % og 20 %. Blandt kvinder udsat for seksuelle overgreb fra en partner, har 33 % også været udsat for seksuelle krænkelser fra partneren, mod 1 % for andre kvinder.

For mænd er der også en stærk sammenhæng mellem at være udsat for fysisk vold og seksuelle overgreb. Blandt mænd, der er udsat for fysisk vold, er 10 % også udsat for seksuelle

overgreb, mod 0,4 % blandt de mænd, der ikke er udsat for fysisk vold. Når man alene ser på den yngste gruppe af mænd under 25 år, er andelen, der har været udsat for seksuelle overgreb, 17 % blandt mænd udsat for fysisk vold og 1 % for andre mænd.

Når vi laver den samme analyse for fysisk vold og seksuelle overgreb fra en partner, er andelen af seksuelle overgreb fra en partner 17 % blandt mænd udsat for partnervold og 0,1 % for andre mænd. Blandt mænd udsat for seksuelle overgreb fra en partner er 64 % også udsat for fysisk vold fra partneren.

Der er desuden en stærk sammenhæng for mænd mellem at være udsat for seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser. Blandt mænd udsat for seksuelle overgreb er 71 % også udsat for seksuelle krænkelser mod 3 % blandt andre mænd. For mænd under 25 år er andelen henholdsvis 68 % og 5 %. Blandt mænd udsat for seksuelle overgreb fra en partner har 53 % også været udsat for seksuelle krænkelser fra partneren, mod 0,4 % for andre mænd.

Sammenhæng mellem udsættelse for vold i forskellige relationer

Blandt de 3,7 % af kvinderne, der inden for det seneste år har været udsat for fysisk vold, har langt de fleste (88 %) kun været udsat for fysisk vold fra én relation (partnervold, vold på arbejdet, eller venner, bekendte, familie, fremmede), mens 12 % har været udsat for fysisk vold fra mere end én relation. Hyppigst er kombinationen af udsættelse for partnervold og fysisk vold fra venner, bekendte, familie, fremmede.

Blandt de 4,0 % af mændene, der inden for det seneste år har været udsat for fysisk vold, har langt de fleste (83 %) kun været udsat for fysisk vold fra én relation (partnervold, vold på arbejdet, eller venner, bekendte, familie, fremmede), mens 17 % har været udsat for fysisk vold fra to eller flere relationer.

Sammenhænge mellem forskellige seksuelle overgreb

Blandt kvinder udsat for uønsket beføling har 14 % været udsat for tvunget samleje inden for det seneste år og 23 % for forsøg på tvunget samleje. Blandt kvinder udsat for tvunget samleje har 52 % været udsat for uønsket beføling og 55 % for forsøg på tvunget samleje. Dette viser en betydelig sammenhæng mellem de forskellige seksuelle overgreb mod kvinder.

Blandt mænd udsat for uønsket beføling har 35 % været udsat for tvunget samleje inden for det seneste år og 49 % for forsøg på tvunget samleje. Blandt mænd udsat for tvunget samleje har 59 % været udsat for uønsket beføling og 77 % for forsøg på tvunget samleje. Det skal

dog understreges, at disse tal er meget usikre på grund af det forholdsvis lille antal mænd, der har været udsat for seksuelle overgreb, men det tegner et mønster af en lille gruppe mænd, der er udsat for flere forskellige seksuelle overgreb.

Sammenhæng mellem forskellige typer af seksuelle krænkelse

For kvinder er der nogle typer af krænkelse, der ofte forekommer sammen. Især forekommer seksuelt stødende kontakt på e-mail, telefon eller sociale medier ofte sammen med uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer, samt anden seksuel opmærksomhed. I alt angiver 49 % af de kvinder, der har været udsat for krænkelse, flere forskellige typer af krænkelse.

For mænd er det de samme typer af krænkelse, der forekommer, som for kvinder. Det er dog en lidt mindre andel af mænd, der er udsat for flere former for krænkelse, nemlig 40 % af de mænd, der har været udsat for krænkelse.

Udviklingen i fysisk vold og seksuelle overgreb

Forekomsten af fysisk vold, fysisk partnervold og seksuelle overgreb er undersøgt i forbindelse med sundheds- og sygelighedsundersøgelserne i 2005, 2010 og 2017, hvor der er benyttet stort set samme spørgsmål. Dette gør det muligt at følge udviklingen siden 2005. For seksuelle krænkelse er det desværre ikke muligt at følge udviklingen, da spørgsmålene om dette kun er stillet i 2017. Der er nogle metodemæssige forskelle mellem de tre undersøgelser, som det er nødvendigt at tage højde for. For det første omfatter undersøgelsen i 2005 kun danske statsborgere, mens undersøgelserne i 2010 og 2017 omfatter alle borgere. For det andet er der i 2017 på grund af den faldende svarprocent foretaget en mere avanceret vægtning af resultaterne, som tager højde for, at nogle befolkningsgrupper sjældnere svarer på spørgeskemaundersøgelser end andre. Af hensyn til sammenligneligheden er denne vægtning også anvendt på tallene for 2010, selvom denne ikke var foretaget i den oprindelige analyse (Helweg-Larsen, 2012). I 2005 er der også foretaget en vægtning, men den er ikke så præcis

som i 2010 og 2017. Forskellene, som skyldes disse ændringer i vægtningen, er dog ikke større, end at de ligger inden for de statistiske sikkerhedsgrænser.

Fysik vold og overgreb mod kvinder

Fysisk vold

Som det fremgår af tabel 36, er der generelt et fald i andelen af kvinder udsat for vold siden 2010, for arbejdsrelateret vold siden 2010 samt for vold udøvet af en fremmed siden 2010. Til gengæld er der en stigning i andelen af kvinder udsat for vold i arbejdssammenhænge fra 2005 til 2010. Tabel 37 og tabel 38 viser udviklingen i andelen af kvinder udsat for vold og partnervold i perioden 2005-2017, opdelt på aldersgruppe. Antallet i hver aldersgruppe er dog meget lille, derfor skal ændringerne tolkes meget forsigtigt.

Tabel 36. Udviklingen i fysisk vold mod kvinder. Vægtet procent (af de adspurgte) og 95 % sikkerhedsinterval.

Overgreb	2005	2010	2017
Fysisk vold generelt	4,2 (3,4-4,9) %	4,5 (4,0-5,0) %	3,7 (3,3-4,2) %
Partnervold	1,7 (1,2-2,2) %	1,6 (1,3-1,9) %	1,6 (1,3-2,0) %
Arbejdsrelateret vold	0,7 (0,4-1,0) %	1,5 (1,2-1,8) %	1,0 (0,8-1,3) %
Familievold	0,2 (0,1-0,4) %	0,5 (0,3-0,7) %	0,4 (0,3-0,6) %
Vold fra en fremmed	1,0 (0,6-1,4) %	0,9 (0,7-1,2) %	0,7 (0,5-0,9) %

Tabel 37. Udviklingen i fysisk vold mod kvinder, opdelt på aldersgruppe. Vægtet procent (af de adspurgte).

Aldersgruppe	2005	2010	2017
16-24 år	12 %	11 %	8 %
25-34 år	6 %	7 %	6 %
35-50 år	4 %	4 %	4 %
51-64 år	2 %	3 %	2 %
65+ år	1 %	1 %	0 %

Tabel 38. Udviklingen i fysisk partnervold mod kvinder, opdelt på aldersgruppe. Vægtet procent (af de adspurgte).

Aldersgruppe	2005	2010	2017
16-24 år	3 %	4 %	3 %
25-34 år	3 %	2 %	3 %
35-50 år	2 %	2 %	2 %
51-64 år	1 %	1 %	0 %
65+ år	0 %	0 %	0 %

Seksuelle overgreb

Tabel 39 viser udviklingen i den andel af kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb i perioden 2005-2017. Der er generelt en stigning i andelen af kvinder udsat for seksuelle overgreb

siden 2005 og 2010. Hvad angår seksuelle overgreb fra en partner, er forskellen dog ikke statistisk sikker. Tabel 40 viser udviklingen i andelen af kvinder udsat for seksuelle overgreb, opdelt på aldersgrupper.

Tabel 39. Udviklingen i seksuelle overgreb mod kvinder. Vægtet procent (af de adspurgte) og 95 % sikkerhedsinterval.

Overgreb	2005*	2010*	2017
Alle seksuelle overgreb	2,2 (1,7-2,8) %	1,6 (1,3-1,9) %	2,8 (2,4-3,3) %
Tvunget samleje samt forsøg	0,8 (0,5-1,1) %	0,7 (0,5-0,9) %	1,0 (0,8-1,3) %
Alle seksuelle overgreb, partner	0,5 (0,2-0,7) %	0,5 (0,4-0,7) %	0,7 (0,5-0,9) %
Tvunget samleje samt forsøg, partner	0,3 (0,1-0,5) %	0,4 (0,2-0,5) %	0,5 (0,3-0,7) %

*Spørgsmålene omfatter desuden blotteri.

Tabel 40. Udviklingen i seksuelle overgreb mod kvinder, opdelt på aldersgruppe. Vægtet procent (af de adspurgte).

Aldersgruppe	2005*	2010*	2017
16-24 år	11 %	6 %	11 %
25-34 år	1 %	2 %	3 %
35-50 år	1 %	1 %	2 %
51-64 år	1 %	1 %	1 %
65+ år	1 %	0 %	1 %

*Spørgsmålene omfatter desuden blotteri.

Fysik vold og overgreb mod mænd

Særlig markant er faldet i andelen udsat for fysisk vold blandt de 16-24 årige mænd.

Fysisk vold

Som det fremgår af tabel 41, er der generelt et fald i andelen af mænd udsat for fysisk vold siden 2010. Der er en stigning i andelen af mænd udsat for partnervold og arbejdsrelateret fysisk vold siden 2005. Tabel 42 viser udviklingen i andelen af mænd udsat for fysisk vold i perioden 2005 til 2017, opdelt på aldersgruppe.

Tabel 41. Udviklingen i fysisk vold mod mænd. Vægtet procent (af de adspurgte) og 95 % sikkerhedsinterval.

Overgreb	2005	2010	2017
Fysisk vold generelt	4,4 (3,6-5,2) %	6,0 (5,4-6,5) %	4,0 (3,5-4,5) %
Partnervold	0,3 (0,1-0,5) %	0,8 (0,6-1,0) %	0,8 (0,6-1,1) %
Arbejdsrelateret vold	0,2 (0,0-0,3) %	0,8 (0,6-1,1) %	0,6 (0,4-0,8) %
Familievold	0,1 (0,0-0,3) %	0,5 (0,3-0,6) %	0,3 (0,2-0,5) %
Vold fra fremmede	2,5 (1,8-3,1) %	3,5 (3,1-4,0) %	2,0 (1,6-2,3) %

Tabel 42. Udviklingen i fysisk vold mod mænd, opdelt på aldersgruppe. Vægtet procent (af de adspurgte).

Aldersgruppe	2005	2010	2017
16-24 år	22 %	19 %	11 %
25-34 år	8 %	7 %	8 %
35-50 år	2 %	4 %	4 %
51-64 år	1 %	3 %	1 %
65+ år	0 %	2 %	1 %

Seksuelle overgreb

Der er en stigning i forekomsten af seksuelle overgreb generelt mod mænd samt for tvunget samleje og forsøg på tvunget samleje siden 2005 og 2010 (tabel 43).

Tabel 43. Udviklingen i seksuelle overgreb mod mænd. Vægtet procent (af de adspurgte) og 95 % sikkerhedsinterval.

Overgreb	2005*	2010*	2017
Alle seksuelle overgreb	0,3 (0,1-0,5) %	0,5 (0,3-0,6) %	0,6 (0,4-0,9) %

*Spørgsmålene omfatter desuden blotteri.

Skønnet antal i Danmark udsat for overgreb 2005-2017

Antallet af kvinder og mænd udsat for vold og overgreb beregnes som andelen blandt kvinder og mænd over 16 år, justeret (vægtet) for bortfald. Denne andel er ganget med antallet af kvinder og mænd med bopæl i Danmark 1. januar i de pågældende år. Sikkerhedsintervallet angiver det interval, som den sande værdi med 95 % sandsynlighed ville ligge inden for, hvis man spurgte hele befolkningen og ikke kun en stikprøve (stikprøveusikkerheden). Dette interval tager trods vægtningen dog ikke fuldt højde for den bias, som kan skyldes manglende besvarelser fra udsatte grupper (se metodediskussionen). Tallene for 2005 kan jævnfør indledningen til dette kapitel ikke di-

rette sammenlignes med tallene i 2010 og 2017. Antallene for 2005 er beregnet for hele befolkningen under den antagelse, at forekomsten af vold og overgreb er den samme blandt ikke-danske statsborgere som blandt danske statsborgere. Dette kan føre til en undervurdering af antallet af personer udsat for fysisk vold eller overgreb. Udviklingen i antallet af udsatte er ikke identisk med udviklingen i procentandelen af udsatte, da befolkningen i aldersgruppen over 16 år er vokset med ca. 9 % fra 2005 til 2017. Tallene for fysisk partnervold mod de 16-24 årige, tidligere betegnet kærestevold, er for 2007 og 2011 baseret på de tidligere kærestevoldsundersøgelser (Schütt et al.,2008; Plauborg et al.,2012), konfidensintervallerne er beregnet ud fra disse.

Skønnet antal mod kvinder

Tabel 44 viser, at antallet af kvinder, der har været udsat for fysisk vold inden for det seneste år, er stort set uændret siden 2005. Antallet af kvinder udsat for fysisk partnervold er også uændret siden 2005 (tabel 45). Antallet af kvinder udsat for seksuelle overgreb er betydeligt højere i 2017 end i 2005 og 2010 (tabel 46).

Tabel 44. Antal kvinder udsat for fysisk vold de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Fysisk vold, kvinder	
2017	89.000 (77.000-101.000)
2010	101.000 (90.000-112.000)
2005	93.000 (76.000-110.000)

Tabel 45. Antal kvinder udsat for fysisk partnervold de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Fysisk partnervold, kvinder	
2017	38.000 (30.000-47.000)
2010	36.000 (29.000-43.000)
2005	35.000 (25.000-45.000)

Tabel 45b. Antal kvinder 16-24 år udsat for fysisk partnervold ("kærestevold") de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Fysisk partnervold, kvinder 16-24 år	
2017	10.500 (6.500-16.000)
2011	10.000 (7.000-13.000)
2007	13.000 (10.000-16.000)

Tabel 46. Antal kvinder udsat for seksuelle overgreb de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Kvinder, seksuelle overgreb	
2017	68.000 (57.000-79.000)
2010*	36.000 (29.000-43.000)
2005*	49.000 (36.000-63.000)

*Spørgsmålene omfatter desuden blotteri.

Stigningen fra 2010 til 2017 skyldes primært en stigning i omfanget af uønsket beføling og lignende. Antallet af kvinder udsat for tvunget samleje eller forsøg på tvunget samleje er også højere i 2017 end 2010 (tabel 47).

Tabel 47. Antal kvinder udsat for tvunget samleje eller forsøg de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Kvinder, tvunget samleje samt forsøg på samleje	
2017	24.000 (17.000-32.000)
2010	16.000 (11.000-20.000)
2005	17.000 (9.000-25.000)

Skønnet antal mod mænd

For mænd er antallet udsat for fysisk vold faldet siden 2010 (tabel 48), mens antallet af mænd udsat for fysisk partnervold er steget siden 2005 (tabel 49). Antallet af mænd udsat for seksuelle overgreb er højere i 2017 end i 2010 og 2005 (tabel 50). Antallet af mænd udsat for tvunget samleje eller forsøg på tvunget samleje er for lavt til at udregne et skønnet antal.

Tabel 48. Antal mænd udsat for fysisk vold de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Fysisk vold, mænd	
2017	94.000 (80.000-108.000)
2010	130.000 (116.000-145.000)
2005	109.000 (87.000-131.000)

Tabel 49. Antal mænd udsat for fysisk partnervold de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Fysisk partnervold, mænd	
2017	19.000 (14.000-26.000)
2010	17.000 (11.000-23.000)
2005	7.000 (2.000-13.000)

Tabel 49b. Antal mænd 16-24 år udsat for fysisk partnervold ("kærestevold") de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Fysisk partnervold, mænd 16-24 år	
2017	5.500 (2.500-11.000)
2011	5.500 (3.500-8.500)
2007	4.500 (2.500-7.500)

Tabel 50. Antal mænd udsat for seksuelle overgreb de enkelte år, skønnet, samt 95 % sikkerhedsinterval.

Mænd, seksuelle overgreb	
2017	15.000 (9.000-21.000)
2010*	10.000 (6.000-15.000)
2005*	8.000 (2.000-14.000)

*Spørgsmålene omfatter desuden blotteri.

Vold og mentalt helbred – hvordan er sammenhængen?

I det følgende afsnit præsenteres resultaterne af analyser af mulige sammenhænge mellem udsættelse for henholdsvis fysisk vold, fysisk partnervold, seksuelle overgreb, seksuelle krænkelser og mentalt helbred og nervøsitet. Med mindre andet er angivet, betegnes de forskellige former for krænkelser samlet som vold. For at forstå de sammenhænge, vi finder, diskuteres resultaterne med fund fra andre såvel danske som udenlandske studier. Ligeledes har vi set på de fritekstsvar som omhandler vold, hvor svarpersoner, har valgt at uddybe deres voldserfaringer både som udsatte og pårørende.

I undersøgelsen er mentalt helbred belyst med udgangspunkt i SF-12. SF-12 står for Short Form og består af 12 spørgsmål, der belyser en persons mentale helbredstilstand inden for de seneste fire uger. Der beregnes en samlet score for en mental helbredskomponent (Mental Component Summary – MCS). Der scores i intervallet 0 til 100 med 100 som udtryk for den bedst tænkelige mentale helbredsstatus. Hvis MCS er under 36, betegnes det mentale helbred som dårligt. I tabel 51 er angivet odds ratioer (OR) og 95 % sikkerhedsintervaller for sammenhænge mellem de forskellige former for vold og mentalt helbred og nervøsitet. Hvis personen angiver at være nervøs dagligt eller næsten dagligt, betegnes denne som nervøs.

For kvinder er der for stort set alle former for vold en signifikant sammenhæng mellem disse og at have dårligt mentalt helbred. Forekomsten af dårligt mentalt helbred er højere blandt voldsudsatte kvinder end blandt ikke-voldsudsatte kvinder. Dårligt mentalt helbred er hyppigere blandt kvinder udsat for partnervold end for kvinder udsat for anden vold.

For mænd er der for de fleste former for vold en sikker sammenhæng mellem disse og at have dårligt mentalt helbred. Forekomsten af dårligt mentalt helbred er højere blandt voldsudsatte mænd end blandt ikke-voldsudsatte mænd. Der er ikke forskel i mentalt helbred mellem mænd udsat for partnervold og mænd udsat for anden vold. Dog er der næsten en sikker forskel i, hvor mange der er nervøse dagligt. Som for kvinderne kan man ikke sige, hvad sammenhængen skyldes.

Hvis man i stedet ser på daglig nervøsitet skiller nogle voldsformer sig ud ved at have en særlig stærk sammenhæng med nervøsitet: Fysisk partnervold, beføling, tvungent samleje, og blotteri.

På grund af undersøgelsens metodedesign kan man ikke sige, om det er volden, der forårsager det dårlige mentale helbred, eller om sammenhængen skyldes andre bagvedliggende forhold. Sådanne forhold kan medføre, at personen i højere grad vil rapportere vold og overgreb (recall bias), og i højere grad vil rapportere dårligt mentalt helbred – eller modsat, udlader at rapportere vold og dårligt mentalt helbred (confounding). Begge dele medfører en tilsyneladende sammenhæng mellem vold og dårligt mentalt helbred. Der kan også være tale om omvendt kausalitet, det vil sige, at dårligt mentalt helbred og nervøsitet er såkaldte risikofaktor for at blive udsat for vold. Et studie fra Diaz-Olavarrieta et al. (1999) fandt, at kvinder med neurologiske sygdomme oftere rapporterede partnervold end andre kvinder. Dette kan skyldes, at kvinder med denne sårbarhed lettere bliver ofre for partnervold, fordi en partner med voldelig adfærd kan identificere denne sårbarhed.

En national undersøgelse om vold og sundhed fra Sverige (Heimer et al., 2014) viser også, at dårligt psykisk og fysisk helbred oftere forekommer blandt personer, som har været udsat for fysisk, psykisk og seksuel vold. For kvinder var forekomsten af dårligt fysisk og psykisk helbred ikke afhængig af, om volden fandt sted i barndommen eller som voksen. Men ligesom nærværende undersøgelse kan den svenske undersøgelse ikke påvise årsagssammenhænge.

Seksuelle overgreb kan have stor betydning for det mentale helbred. I en nylig dansk undersøgelse (Heinskou et al., 2017) var de tre hyppigste selvrapporterede konsekvenser for svarpersoner, der har opgivet at have været udsat for tvungen eller forsøg på tvungen samleje, at volden har påvirket deres forhold til samleje, deres tillid til andre mennesker og gjort dem flove og skamfulde. En national kærestevoldsundersøgelse fra 2012 viser, at der for de unge kvinder er en klar sammenhæng mellem udsættelse for fysisk kærestevold og selvskadende adfærd (Plauborg et al., 2012). Men ligesom med nærværende undersøgelse kan disse undersøgelser på grund af metodedesign ligeledes ikke påvise årsagssammenhænge.

I nærværende undersøgelse har syv respondenter valgt at lave en fritekstbesvarelse af, hvordan deres psykiske problemer som voksen er relateret til en barndom med fysisk og psykisk vold og/eller seksuelle overgreb. Dette indike-

rer et behov for at spørge til vold, der er foregået i barndommen, og tegner et billede af de alvorlige konsekvenser svarpersonerne oplever, at volden har haft for dem som voksne. Sytten svarpersoner beskriver erfaringer med fysisk vold, psykisk vold og/eller seksuelle krænkelse i forbindelse med deres arbejde. Hovedparten af disse svarpersoner beskriver erfaringer med fysisk og psykisk vold begået af personer, som de yder en pædagogisk indsats overfor. Det drejer sig særligt om specialeskoler og botilbud målrettet børn og unge. Svarpersonerne beskriver, hvordan voldserfaringer har givet dem psykiske følgevirkninger, og i tilfælde med fysisk vold har det også for enkelte respondenter betydet fysiske mén. Fire svarpersoner beskriver, hvordan de har været psykisk påvirket af at være pårørende til en person som har været udsat for fysisk vold, mobning eller seksuelle overgreb. Det viser, at voldens følgevirkninger af vold kan række ud over den person, som er udsat herfor. Samtidig indikerer det også et behov for at rette opmærksomheden mod forskning omkring pårørende, fordi viden om at være pårørende til en person, der har været udsat for vold, generelt er sparsom. To beskriver erfaringer med stalking, som ikke afdækkes i undersøgelsen, men som har haft stor indflydelse på de to svarpersoners trivsels og bidraget til en følelse af utryghed.

Tabel 51. Sammenhæng mellem udsættelse for vold og mentalt helbred og nervøsitet for kvinder og mænd.

	Kvinder		Mænd	
	OR (95 % sikkerhedsinterval) ¹		OR (95 % sikkerhedsinterval) ¹	
	Dårligt mentalt helbred	Nervøsitet dagligt/næsten dagligt	Dårligt mentalt helbred	Nervøsitet dagligt/næsten dagligt
Overgreb				
Fysisk vold	2,5 (1,9-3,4)	3,2 (2,1-5,0)	2,5 (1,7-3,6)	2,4 (1,3-4,5)
Fysisk partnervold	3,6 (2,3-5,6)	4,5 (2,5-8,1)	2,4 (1,1-5,2)	5,4 (2,1-13,7)
Fysisk ikke-partnervold	2,0 (1,3-2,9)	2,4 (1,3-4,4)	2,4 (1,6-3,7)	1,6 (0,7-3,6)
Partnervold vs. anden vold ²	2,4 (1,2-4,8)	1,8 (0,7-4,9)	1,0 (0,4-2,7)	3,6 (1,0-13,2)
Seksuelle overgreb samlet	2,9 (2,0-4,0)	4,6 (2,9-7,3)	2,9 (1,2-7,1)	2,8 (0,6-12,5)
Beføling	3,2 (2,2-4,6)	5,4 (3,3-8,8)	4,0 (1,4-11,1)	4,7 (1,0-22,1)
Gennemført tvunget samleje	3,8 (1,9-7,6)	6,7 (2,9-15,2)	3,2 (0,8-12,9)	3,6 (0,4-30,3)
Krænkelser generelt	1,9 (1,6-2,4)	2,4 (1,7-3,4)	2,4 (1,7-3,6)	2,6 (1,4-4,8)
E-mails mv.	2,1 (1,6-2,8)	2,9 (1,9-4,4)	2,0 (1,1-3,5)	2,7 (1,2-6,2)
Rygter	2,5 (1,4-4,2)	2,2 (0,9-5,0)	3,6 (1,6-8,1)	3,5 (1,0-12,3)
Blotteri	2,8 (1,4-5,7)	4,2 (1,7-10,2)	6,2 (1,3-29,9)	4,4 (0,5-38,2)
Invitationer	2,0 (1,5-2,6)	2,8 (1,9-4,1)	2,3 (1,4-3,8)	1,8 (0,8-4,2)
Andet	2,4 (1,8-3,3)	3,6 (2,3-5,6)	3,2 (1,7-6,4)	5,0 (2,0-12,3)

¹Justeret for alder, etnisk baggrund og uddannelse.

²I denne analyse er sammenligningsgruppen personer, der er udsat for anden fysisk vold end partnervold.

DEL II. Kvalitativ delundersøgelse af digitale seksuelle krænkelse blandt unge

Generation Z – de digitalt indfødte

I denne del af rapporten præsenteres resultaterne fra en delundersøgelse af unges uønskede digitale seksuelle erfaringer. Denne del af undersøgelsen har haft til hensigt at give et mere nuanceret perspektiv på den aktuelle problemstilling omkring den teknologiske udvikling og særligt sociale mediers rolle for nye former for uønskede seksuelle erfaringer blandt unge. Som kvantitative delundersøgelse viser, er seksuelle krænkelse uanset form mest udbredt blandt unge. Det overordnede formål med delundersøgelsen er at afdække, hvilket kendskab unge har til uønskede seksuelle erfaringer i det digitale rum, og hvordan sådanne erfaringer påvirker unge. Det digitale rum skal her forstås som det sociale rum, der opstår i teknologifaciliteret kommunikation mellem unge ved brug af for eksempel digitale sociale medier som Facebook og Snapchat eller ved hjælp af smarttelefoner. For generation Z, som unge, der er født i begyndelsen af internet-æraen, kaldes, etableres og fastholdes sociale relationer i stor udstrækning gennem sådanne digitale medieplatforme (Powell, 2010). I den forbindelse har hele eller delvise nøgenbilleder og brugen af disse i kommunikation mellem de unge fået en stigende bevågenhed. Men viden om området er stadig sparsom (Rambøll, 2016; Jonsson et al., 2015; Research commission, 2016; Burkett, 2015). I forskningen efterspørges blandt andet viden om, hvad forholdet mellem deling af egne og andres nøgenbilleder er (Walker et al., 2013; Lee and Crofts, 2015; Hasinoff, 2015).

Denne delundersøgelse er baseret på empirisk materiale fra et feltarbejde i Region Hovedstaden om uønskede seksuelle erfaringer blandt danske unge på fire forskellige ungdomsuddannelser samt to ungdomsmodtagelser. Det empiriske materiale er en del af et ph.d.-projekt og størstedelen af materialet blev indsamlet i

2015. I september og oktober 2017 blev der foretaget fire supplerende fokusgruppeinterviews på to af de skoler, hvor feltarbejdet foregik i 2015. Hensigten var at forfølge tendenser, der blev identificeret i materialet fra 2015. De unge var mellem 15 til 27 år, da de deltog, hvoraf hovedparten var mellem 16 og 19 år. De unge diskuterede primært ud fra heteroseksuelle erfaringer, og der kan derfor ikke udsiges noget om unge, der har homo- eller biseksuelle erfaringer. En uddybende beskrivelse af meto- detilgangen findes i Appendix B.

Når de unge taler om hele eller delvise nøgenbilleder, betegnes disse ofte som 'nudes', og i undersøgelsen benytter vi derfor denne emiske betegnelse. Det bør understreges, at det ikke er alle unge i undersøgelsen, som har personlige erfaringer med at dele egne eller andres nudes, og derfor taler en del unge ud fra, hvad de kender til fra venner eller bekendte. Med hvem, hvornår og hvordan unge vælger at dele nudes, er komplekst, og vi har med denne delundersøgelse ønsket at nuancere viden om de forskellige delingspraksisser og sammenhængen mellem disse.

Unge, der er vokset op med internettet, omtales ofte i forskningen som 'digitalt indfødte'. Det er unge, som er født ind i verden, hvor den digitale interaktionsform og internettet er en selvfølgelighed (Prensky, 2001; Agustin and Faber, 2016). Størstedelen af unge i Europa har i dag adgang til internettet via deres smarttelefon, og denne adgang spiller en central rolle for deres måde at etablere og fastholde sociale relationer (Scifo et al., 2014; Tassy, 2016). En opgørelse fra Danmarks statistik viser, at 93 procent af danske unge mellem 15 og 18 år har adgang til internettet via deres mobil- eller smarttelefon. Samme opgørelse viser, at 97 procent af danske unge mellem 15 og 18 år bruger sociale medier, og tre ud af fem har en profil på mindst fire sociale medier, hvoraf Facebook, Snapchat og Instagram er de mest anvendte platforme

(Tassy, 2016). Dette statistiske billede genfindes blandt denne undersøgelses unge, hvor Facebook, Instagram og Snapchat også er de foretrukne sociale medier. På Facebook kan de unge være i kontakt med familie og venner, og derfor har de typisk flere overvejelser over, hvad de deler og 'liker' her, fordi de ved, at forældre og andre familiemedlemmer kan kigge med. De unge værner om deres privatliv ved at have hemmelige eller lukkede grupper og samtaletråde på for eksempel Facebook og Snapchat, hvor de kan være i løbende kontakt om alt fra skoleprojekter til festplanlægning, kæresteproblemer og flirt. Med Instagram og Snapchat har den visuelle kommunikation fået en fremtrædende plads, og de unge kommunikerer dagen igennem ved at dele billeder af

øjeblikke i deres hverdagsliv. At unge fotograferer begivenheder i deres hverdagsliv er ikke en ny praksis, men hvor det førhen krævede adgang til et kamera og tog tid at få billederne fremkaldt, har den teknologiske udvikling forenklet denne proces (Chalfen, 2009; Agustin and Faber, 2016). I den forbindelse er deling af nudes også blevet en forholdsvis udbredt praksis. En ungeprofilundersøgelse fra 2015 viser, at godt 20 procent af både drenge og piger mellem 15 og 25 år har sendt eller postet et seksuelt billede eller video af sig selv (Research commission, 2016). I de følgende afsnit ser vi nærmere på, hvad der udover den teknologiske udvikling, bidrager til udbredelsen af nudes.

Samtykkebaserede erfaringer med nudes

Undersøgelsen viser, at et nude kan have meget forskelligt indhold og karakter. De unges erfaringer viser, at det kan være med eller uden undertøj og poseringen kan være mere eller mindre seksuel. Billedet kan også være delvist eller helt anonymiseret, ved at hovedet eller genkendelige kropstegn ikke indgår. Der kan være tale om både foto- og videoformat, men oftest er det fotos. For de unge angives mange forskellige årsager til, at nogle vælger at dele deres eget nude. Nedenstående tabel giver et overblik over de forhold, som de unge i fokus-

gruppeinterviewene beskriver, kan være årsag til, at nogle unge vælger at dele deres egne nudes. De motiverende forhold er opdelt efter, hvilken relationel kontekst de vedrører og er markeret efter køn. Tabellen er baseret på unges diskussioner af en fiktiv vignette i fokusgruppeinterviewene, personlige erfaringer og erfaringer fra venner og bekendte. Den visualiserer nogle primære tendenser, men skal ikke opfattes som udtømmende for alle de forhold, der kan have betydning for de unges praksis.

Tabel I. Forhold der kan motivere unge til at dele eget nude opdelt efter modtager (Ven, Kæreste/flirt, Bekendt).

Motiverende forhold til at dele eget nude med	Ven	Kæreste/ flirt	Bekendt
At lave sjov i en samtale			
At få vurderinger eller bekræftelse af udseende			
At flirte eller få opmærksomhed			
At modtage et nude fra modtageren af ens nude			
At tilfredsstille eller gøre en flirt/kæreste glad			

Piger ■ Dreng ■ Både piger og drenge ■

Tabellen viser, hvordan der kan være forskellige hensigter knyttet til delingen af eget nude i samme relationelle kontekst. Dette kan udfordre modtagerens mulighed for at aflæse afsenderens intentioner.

Humor og bekræftelse

Fælles for de unge er, at dét at dele egne nudes kan være en del af at lave sjov med venner, typisk af samme køn. For piger kan dét at sende billeder eller videoer på Facetime eller Snapchat, hvor man poserer letpåkledt, være et underholdende ikke-seksualiseret element i en samtale og en måde at udvise selvironi, fordi de deler billeder, hvor de ikke har til hensigt at fremstå som "pæne". Det kan også være en indgang til at få bekræftelse af ens udseende

eller vurderinger for eksempel af et nyt sæt undertøj.

Interviewer: Kan piger også godt sende sådan nogen billeder til hinanden? Altså, hvor man har BH på eller [afbrydes]

Flere: Ja, sagtens!

Vibeke: [...] Nogle gange kan jeg godt finde på at sende et billede, hvor man kan se min kavalergang til min bedste veninde, fordi sådan er vi bare – det er bare normalt.

Silja: Mig og min kusine, vi sender tit sådan, når vi går ud af badet, hvor vi har et stort spejl, og så står vi undertøj og danser og filmer ind i spejlet, og så sender vi det til hinanden. [flere fniser]

Celina: Jeg kan også godt finde på det. Hvis jeg er på vej i seng og kun har undertøj på, og så tager jeg et selfie herfra [fra brysterne og ned] – sådan et rigtigt grimt billede, hvor man har BH på. [viser forskellige poseringer].

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 16-19 år)

Blandt pigerne er deling af nudes en praksis, som understreger, at man stoler på og har tillid til hinanden. De piger, der har erfaringer hermed, understreger, at udvekslingen kun foregår blandt tætte veninder. Blandt drengene fremstår nudes ikke på samme måde som et humoristisk indslag i én-til-én kommunikation med en nær ven, men deles blandt venner i gruppesamtaler eller som opslag på ens sociale medieprofil for at lave sjov. Det kan eksempelvis være billeder af en gruppe drenge, som poserer nøgne bagfra, der deles på sociale medier. Overkropsbilleder beskrives også som noget der deles af nogle drenge på sociale medier, eksempelvis for at få bekræftelse af ens krop. Både pigerne og drengenes humoristiske brug af nudes er i tråd med international forskning på området, der beskriver at nudes kan anvendes som et humoristisk indslag i en homosocial tilknytning, det vil sige bånd mellem personer af samme køn (Burkett, 2015; Bird, 1996). For både drenge og piger kan fortolkningen af billedet skifte, alt efter den relationelle kontekst det indgår i, altså for eksempel, om man sender billedet til en ven af samme køn som én selv.

Frida: Det er en del af en samtale, det vil jeg sige. Der ligger ikke noget i det, hvis man sender sådan nogen billeder til en dreng for eksempel, så er det ikke en del af en samtale, så kan man ikke bare sige 'hej! se mig', og så siger de 'ej, du har en sjov BH på' eller 'næsehår'. Man sender det af en grund. Der er ikke grund til at sende det til piger, det er bare – for sjov.

Celina: For sjov, ja, hvor en dreng måske ikke opfatter det som sjovt på samme måde.

Vibeke: Ja, han tænker sådan 'årh, frækt – vil hun noget med mig'.

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 16-19 år)

Den kønnede relationelle kontekst mellem afsender og modtager har, som interviewudraget viser, betydning for såvel intentionen med delingen som opfattelsen af hensigten med billedet. Fælles for både piger og drenge erfaringer er, at nudes kan ses som en ny måde at udtrykke kønsidentitet og seksualitet på (se f.eks. Agustin and Faber, 2016).

Flirt og opmærksomhed

Blandt både piger og drenge kan deling af nudes være en del af at flirte digitalt både i og uden for et kæresteforhold. De unge betegner den digitale flirt som 'at snappe frækt', fordi det typisk foregår via applikationen Snapchat. I forskningslitteraturen betegnes praksissen som 'sexting' (Lee and Crofts, 2015). Sexting er en sammentrækning af ordene 'sex' og 'texting', der er det engelske begreb for at sende SMS-beskeder. Sexting foregår typisk via SMS eller Snapchat, hvor billederne efter intentionen kun har ganske kort "levetid". De fleste unge er dog bekendt med mulighederne for at omgå den af afsenderen bestemte udløbstid. Det kan være ved at tage screenshot eller downloade applikationer, som gør det muligt at gemme billedet, uden afsender ved det. Fælles for både piger og drenge er, at nogle unge anvender sexting som seksuelt stemningsskabende og derved at opbygge intimitet i en relation. Flere piger med egne sexting erfaringer understreger, at de derfor kun sender nudes til drenge, de stoler på, og de anonymiserer gerne billederne ved at undlade at vise deres ansigt på billedet. Sexting kan således bruges til at skabe intimitet i et kæresteforhold, for eksempel hvis man bor langt fra hinanden. En flirt mellem venner, bekendte eller personer, de unge har fundet på en dating applikation som Tinder eller Happn, kan også involvere sexting. Enkelte beskriver sexting som et forstadie eller en optakt til fysisk sex, og at det handler om at skabe en seksuel kemi. For nogle drenge kan nudes fra piger være et supplement til pornografi, men blandt pigerne italesættes ikke umiddelbar interesse for at se drenge nøgne. Nogle piger, der har erfaringer med at 'snappe frækt', fortæller, at de ikke nødvendigvis er seksuelt ophidsede, men kan foregive at være det. En pige beskriver

det således: ”Jeg har på et tidspunkt også, hvor de sådan [drengene spørger] ’hvad har du på?’ ’jamen, [griner] jeg har da ikke noget tøj på [griner], og så sidder jeg i fem trøjer.” Nogle unge tilkendegiver, at nudes ødelægger en del af overraskelsen ved senere at fysisk se hinanden nøgne. Der er også en opfattelse blandt de unge, at nogle piger sender nudes uopfordret for at få opmærksomhed, hvilket de unge ofte tilskriver usikkerhed og lavt selvværd.

At søge eller give tilfredsstillelse

Blandt de unge er der en opfattelse af, at der kan være en forskel mellem drenge og pigers brug af nudes som anledning til at søge eller give tilfredsstillelse. Nogle unge mener, at nogle piger kan være motiveret til at sende nudes for at ville imødekomme forespørgsler fra en dreng, som de er romantisk interesseret i og dermed fastholde en relation eller om muligt etablere en kæresterrelation.

Vibeke: Jeg tror, at man er bange for, for eksempel hvis det er et helt nyt forhold, at man er bange for, at han går fra dig, fordi du ikke vil det [sende nude]. Eller hvis du for eksempel har mødt én til fest, og I så bliver venner på Facebook og Snapchat og alt det dér, og han så spørger ’hey, må jeg ikke få et nøgenbillede’, og man så siger ’nej’, så er man måske bange for, at han går fra dig, uden at man er kærester, men sådan, så vil han dig ikke.

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 16-19 år)

Denne bekymring kommer ikke til udtryk blandt drengene. Det kan muligvis hænge sammen med, at piger ikke på samme måde udviser interesse for eller efterspørger nudes fra drenge. Både drenge og piger fortæller, at nogle drenge kan være motiveret til at sende egne nudes for at modtage nudes fra piger. I en enkelt drengegruppe, blev det beskrevet, at drenges nudes kan fungere som en garant for, at de ikke deler pigers.

Erfaringer med digitale seksuelle krænkelser

For at nuancere forståelsen for af de forskellige former af uønskede digitale seksuelle erfaringer, de unge har, hvor nudes er omdrejningspunktet, har vi udviklet en typologi (Halkier, 2011). Typologien består af tre praksisser, hvor hver praksis er defineret ud fra den rolle, nudes spiller heri. Tabellen er baseret på unges personlige erfaringer og erfaringer fra venner og bekendte. Alle tre praksisser kan ses som forskellige former for digitale seksuelle kræn-

kelser. Både nationalt og internationalt benyttes også andre begreber til at referer til denne type af erfaringer såsom hævnporno, digitale sexkrænkelser og digitaliseret seksuel vold. I rapporten har vi valgt at begrebsliggøre dem som digitale seksuelle krænkelser, idet de refererer til en erfaring med at blive genstand for en uønsket seksuel opmærksomhed, som kan virke krænkende, skæmmende eller ydmygende.

Tabel II. Typologi for digitale seksuelle krænkelser

Form	Definition
Digitalt blotteri	Uønsket og uopfordret modtagelse af nude fra en anden person
Digital grooming	Manipulative forespørgsler fra anden person om at sende eget nude
Digital blamering	Ikke-samtykkebaseret deling af tredje persons nude og samtaler herom

Empirien i undersøgelsen viser, at for alle tre former for erfaringer er piger mere udsatte end drenge, og den, der udsætter dem herfor, er oftest en dreng. Dette er i tråd med en international litteraturgennemgang på området, der indikerer, at digitale seksuelle krænkelser i overvejende grad rammer piger (Henry and Powell, 2016). Det skal dog understreges, at der også er erfaringer, hvor piger krænker både andre piger og drenge. Det gælder hovedsageligt digital blamering. I analysen gør vi opmærksom på de ligheder og forskelle på baggrund af køn, som de unges erfaringer rummer.

Digitalt blotteri

Uopfordret modtagelse af penis-billeder og -videoer er et fænomen, der er kendskab til blandt pigerne på alle skolerne. En stor del af pigerne har modtaget disse såkaldte 'dick-pics', men ingen af drengene beskriver erfaringer hermed. Nogle piger oplever ofte at modtage dick-pics eller onani-videoer via deres profiler på sociale medier, mens andre kun har prøvet

det få gange. Pigerne beskriver, at de kan modtage disse af både anonyme eller af drenge, de kender. Blandt pigerne er der en generel antagelse om, at billedet er en visuel opfordring til pigens om at sende et nude tilbage, selvom der ikke er en eksplicit opfordring hertil.

Celina: Altså, hvad med drengene, man får dick-pics.

Vibeke: Ja, ja! Den er også slem.

Sandra: Ja, og det er uden videre, så får man bare – wow!

Celina: Ja, min gamle ven, ham har jeg været venner med i lang tid, og så lige pludselig så får jeg bare sådan en dick-video af ham. Så var jeg bare sådan 'what the fuck'. Så drenge gør det også [sender nøgenbilleder], men jeg ved ikke, hvorfor de gør det.

Interviewer: Spurgte du ham ad?

Celina: [misforstår spørgsmålet og svarer i et forarget toneleje]. Nej! Jeg spurgte 'skal vi snappe?' og what the fuck [**Naja:**

Ej! Ad], og så sendte han sendte han mig den dér video og var sådan, 'jeg vil se dig' og så okay, blokér! Det var virkelig underligt. Det skete så sent som i søndags. Det sker hele tiden.

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 16-19 år)

Generelt udtrykker pigerne ingen interesse for at modtage dick-pics uopfordret eller udenfor en flirte-kontekst. Et dick-pic kan resultere i både forskrækkelse og ubehag, fordi det invaderer et socialt rum, hvor det ikke forventes at modtage et sådant nude. Hvis billedet modtages i det offentlige rum eller sammen med andre, kan pigen opleve, at det siger noget om hende som person, at hun modtager den slags billeder. I en pige-gruppe blev det diskuteret, hvordan dick-pics kan udstille én foran familien og måske give familiemedlemmer et indblik i det, de tror, er ens sexliv. Som Tanja beskriver: "Så sidder man ved siden af farmor på 81, og så sidder man bare og får en penis på telefonen". Overraskelsesmomentet i den uønskede seksuelle handling har paralleller til fænomenet blotteri i det fysiske rum. En parallel som nogle af pigerne også selv drager.

Fiona: Det er som om, man nærmest bliver udsat for en blotter.

Tanja: Ja det er faktisk lidt en blotter.

Fiona: Det er derfor, det føles lidt som en krænkelse, fordi det er ligesom, hvis man bare gik ude på gaden, og så kom der bare lige pludselig en blotter. Det var ikke noget, man havde lyst til, eller noget man havde forventet eller noget som helst.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 16-19 år)

At modtage nudes uopfordret uden for en flirt kan betegnes som en form for digitalt blotteri og ses som et fænomen, der har bevæget sig fra den fysiske kontekst ind i den digitale (se f.eks. Salter, 2015; Johansen, 2016). Blandt pigerne beskrives digitalt blotteri som krænkende, og enkelte fremhæver dette specifikt som et eksempel på en uønsket seksuel erfaring, som de har haft. For pigerne består krænkelsen i at blive tvunget ind i et seksualiseret rum, der

førhen var venskabeligt eller måske slet ikke eksisterede.

Sidse: Hvis jeg siger nej til at sende nudes eller at få et dick-pic, og personen så stadig sender det, så er det jo mega krænkende for mig, fordi jeg vil ikke have det. Jeg vil ikke se dig nøgen. Jeg vil ikke have, du ser mig nøgen. Jeg vil ikke rigtig have denne her connection. Og så er det også bare underligt, fordi at det bliver sådan lidt tvunget på én, vil jeg sige. Så får man en Snapchat, og så står der et navn, og så er man sådan 'ja, ja, fair nok'. Og så går man ind på det, og så ser man sådan uvildigt, personen nøgen. Og jeg føler også lidt, jeg krænker folk, hvis der er én, der sender mig et dick-pic, fordi jeg så har set dem nøgen, og de har ikke set mig nøgen. Der har ikke været denne her tillidserklæring, som for eksempel, hvis man har sex med folk, og man så begge to er nøgne og sådan noget. Så jeg synes bare, at det er mega underligt, og jeg føler, det bliver tvunget på én, at nu skal du se mig nøgen. (Fokusgruppeinterview 2017, piger 18-19 år)

Som interviewuddraget oven for illustrerer, så er den påtvungne nøgenhed krænkende, fordi modtageren pludseligt inddrages i en intimitet, som de ikke vil være en del af. Blandt drengene beskrives dét at sende dick-pics til piger som 'mærkeligt', 'over grænsen' og 'klamt'. En dreng har selv observeret, hvordan hans veninde modtog et dick-pic, mens de var sammen. Blandt nogle drenge opfattes denne praksis som en måde, hvorpå en dreng kan "teste", om en pige er interesseret i at flirte eller udveksle nudes. I modsætning til pigerne beskriver drengene ikke uopfordrede nudes fra piger som 'klamt', men drengene beskriver, i modsætning til pigerne, heller ikke erfaringer med at modtage nærbilleder af pigers kønsdele. Et par drenge fortæller, at de har modtaget uønskede nudes fra piger uden at opfordre hertil. De fandt ikke handlingen krænkende, men opfattede pigens nude som en måde at udstille sig selv på.

Digital grooming

Nogle piger i undersøgelsen oplever ofte at få forespørgsler om nudes fra venner, bekendte eller anonyme på sociale medier, hvor de har en profil. Forespørgslerne kan også komme på datingprofiler på mobilapplikationer såsom Happn og Tinder. Disse piger beskriver, at forespørgslen om et nude kan indledes med komplimenter, og derefter følges op af en opfordring til at sende et nude eller en invitation til at 'snappe frækt'. Dette kan således være et forsøg på at starte en flirt, men i nogle tilfælde kan det have karakter af det, forskere kalder 'peer-to-peer' grooming (Ashurst and McAlinden, 2015). Peer-to-peer grooming er karakteriseret ved, at en person benytter forskellige strategier til at engagere en anden person i noget seksuelt. Dette involverer dels identificeringen af sårbare personer, dels manipulation for at skabe tillid (Ashurst and McAlinden, 2015: 378). At få adgang til pigers nudes på denne måde beskrives primært af drenge på en af skolerne. Erfaringerne blandt pigerne viser dog, at fænomenet opleves af piger på tværs af uddannelseskontekst.

Interviewer: Kan man få billeder af folk, som man ikke er kærester med?

Flere: Ja

Interviewer: Hvordan får man det?

Sead: Man skal bare lige skrive lidt sødt til dem [småfnis].

Max: Bare gå på Tinder og spørg dem om billeder, så sender de altid [smiler].

[Flere griner i baggrunden]

Interviewer: Hvordan spørger man pænt [Henvendt til Seads udtalelse]?

Max: Jeg spørger dem bare, så sender de.

Edvin: Godt scoretrick, det må jeg sige. [grin i baggrunden]

Sead: Hvis man lige har skrevet med en person i et par dage, så kan det hurtigt fixes, sådan dér du ved, pigen hun er begyndt at [tøver]

Edvin: Synes, du er sød.

Sead: Ja, hun synes, du er sød, og hvis man så spørger om noget, så gør de det. Så skal man bare charmere sig ind på dem.

Interviewer: Sender man så noget tilbage?

Sead: Kun hvis man har lyst, der er nogen, der ikke gider at sende, hvis de ikke selv får noget, men der er det, det dér med, at de skal have noget på én – tror jeg i hvert fald. Sådan så de ved, at hvis du ikke – hvis du har de dér billeder, så skal jeg også have et billede af dig, så hvis du lige pludselig deler det, så kan jeg også dele.

Interviewer: Så man skal have noget på hinanden?

Sead: Ja, og jeg tror, det er kommet med ud det dér med billeder, efter at der er kommet Snapchat, for så kan de bare sige 'lad være at tage screenshot' og siger du bare 'ja, okay'. Og du ved, de stoler virkelig på dig, og så gør du – enten bruger du en app, som kan gemme det, eller også tager du bare et billede af skærmen med din vens telefon eller et eller andet.

Edvin: Er du gal, du kan bare tage et screenshot.

Sead: Nej, for det kan de se jo.

Edvin: Nej, du skal bare logge ud og sætte flytilstand til og så tage screenshot og så logge ud.

[alle griner, og drengene snakker om, at de vil lære hinanden det bagefter.]

(Fokusgruppeinterview 2015, drenge 15-18 år)

Som interviewuddraget viser, så er der i drengegruppen en opfattelse af, at komplimenter kan være adgangsgivende i forhold til at få nudes af piger. I gruppen beskriver drengene, hvordan dét 'at skrive sødt' kan være et led i at skabe tillid i relationen. Denne foregivelse af tillid kan ses som led i en grooming-praksis. På trods af at drengene i interviewet oven for opfatter billedet, som noget de har fået i fortrolighed, så skaber de samtidig en modstridende moralsk position med deres screenshot-praksis, der bryder tilliden. At komplimentere piger i SMS'er, over Snapchat eller på deres profiler på sociale medie kan ses som en måde, hvorpå nogle drenge kan groome piger til at sende nudes. I en anden drengegruppe beskrives dette som en såkaldt 'fuckboy'-praksis, som de selv tager afstand fra.

Interviewer: Hvad skriver man, for at hun sender nogle [nudes]? Skriver man bare 'vil du sende nudes?', eller hvad kan man skrive?

Jesper: Arh, der er det nok lidt det dér 'fuckboy material', hvor at man går ind og sådan rigtig, man er rigtig kærlig omkring pigen, ikke, og giver hende falske forhåbninger mere eller mindre, ikke, og som så sender det her [nude], og så kan man egentlig bare cutte kontakten lige uden videre.

(Fokusgruppeinterview 2017, drenge 17-18 år)

Et andet led i grooming-processen kan være, at man sender et nude som garant for, at man ikke deler den anden persons nude med andre. At sende en eller anden form for nude kan for nogle drenge således være et led i at skabe tillid i relationen til pigen, hvis det indgår som en del af en flirt. Digital grooming har paralleller til nogle af pigernes erfaringer med at føle sig udnyttet for sex, fordi der op til den fysiske seksuelle aktivitet er en tæt kommunikation, som ophører lige efter. I en pigefokusgruppe begrebsliggøres denne praksis som 'ghosting'. Begrebet refererer til oplevelsen af, at al kommunikation fra drengens side pludselig ophører efter den seksuelle aktivitet.

Frederikke: Men altså, det dér med, at man kan føle sig som et objekt. Det dér med, at hvis man har skrevet med en fyr i noget tid, og så tænker man, okay, man har set hinanden et par gange, og så siger man, 'måske kan vi godt gå skridtet videre, for eksempel og måske have sex eller lave noget sammen.' Og så lige pludselig så kan man bare få den dér iskolde ghosting. Og ghosting det er sådan, hvor du bliver skrevet til, og du skriver med ham, og så lige pludselig, så stopper alt svar bare.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 16-19 år)

På tværs af uddannelsesretninger fortæller enkelte piger, hvordan de selv eller veninder har erfaringer med ghosting både efter sex eller at have sendt et nude.

At afvise drenge, der forespørger piger om nudes, kan også have konsekvenser. Nogle piger har således erfaringer med, at afvisninger kan blive mødt med krænkende svar. Det kan være sprogbrug, der indeholder kønnede, nedvurdende betegnelser om piger, såsom 'slutty', der henviser til at pigen er 'billig'.

Sandra: Der er rigtig mange drenge i nøgenbilledssituationer, hvor de prøver at køre på det personlige. Så prøver de at være sådan dér, 'jamen du er bare rigtig sød, og jeg kan bare rigtig godt lide dig' og så lige pludselig, 'må jeg ikke se dig? Må jeg ikke få et billede?', og så er pigerne sådan, 'ej, han kan jo godt lide mig, så det kan være, der kan blive til noget her', og så er man så dum nok til at sende et billede, og så bagefter så kører det rundt, fordi det bare er løgn det hele.

Line: Når drenge de sender noget, så forventer de bare, at man sender tilbage.

Vibeke: Og man bare smider tøjet med det samme og siger 'her, se mig!' [sarkastisk].

Naja: Det har jeg aldrig oplevet.

Line: Det ligesom Sandra siger, i starten er de sådan 'ih og åh, du er bare så flot', og hvis man så siger, 'jeg gider ikke at sende noget', så kan de godt blive sådan hårde og sådan. Så er man bare grim og fed og alt muligt bagefter. [...] Altså, i starten kan de godt være rigtig søde og sådan, og så sender de et billede, og hvis de spørger, om man selv vil sende et billede tilbage, og man så siger 'nej', så kan de godt sådan der lige pludselig blive rigtigt ondsksfulde, og så er man grim, dum og klam.

Vibeke: Og fed.

Sandra: Og ulækker.

Celina: Jeg oplevede også én, som skrev sådan dér 'hej', og så skrev jeg sådan dér 'hej' tilbage. Så skrev han 'må jeg få et nude', og så svarede jeg 'øh, nej', og så skrev han, 'hvorfor er du så slutty på dine billeder?'

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 16-19 år)

I denne pigegruppe er det ikke alle piger, der har erfaringer med grooming, men de, der har, beskriver det som sårende, når drenge skaber falske forhåbninger. For disse piger opleves det krænkende at blive kritiseret udseendemæssigt eller omtalt på en nedlandende måde. De kønnede kategorier som 'ho', 'luder', 'slutty' og 'billig' skaber en sammenhæng mellem køn og seksualitet, hvor pigers sociale omdømme kan afhænge af deres seksuelle handlinger. De unge beskriver, at tilsvarende kategorier ikke findes for drenge. I stedet er der på tværs af både skolekontekst og køn en generel opfattelse af at drenge kan opnå anerkendelse for deres seksuelle handlinger. De kønnede kategorier, som de unge møder og til dels selv anvender, viser således hvordan der blandt de unge reproduceres en kønnet, seksuel dobbeltmoral (se f.eks. Farvid et al., 2016; Fjær et al., 2015; Kreager and Staff, 2009; Ringrose et al., 2013). På trods af nationale værdier om ligestilling og frisind (Regeringen, 2017) så kan piger opleve, at deres seksuelle handlinger eller mangel på samme kan blive genstand for granskning og vurderinger, ikke kun af drenge, men også af andre piger. Empirien viser, at pigerne ofte tager skarp afstand fra brugen af de kønnede kategorier, men alligevel benyttes de i enkelte tilfælde af nogle piger til at evaluere andre piger. Dette er også i tråd med andre etnografiske studier fra eksempelvis Norge og Sverige (Ambjörnsson, 2004; Bäckman, 2003; Fjær et al., 2015), hvor et begreb som 'hore' her beskrives som en magtfuld distancemarkør blandt piger.

Mens kommentarerne omkring udseende ikke altid er direkte kønnede, så kan de bidrage til at installere en usikkerhed hos nogle piger. Blandt pigerne gives der udtryk for, at de er optagede af og forholder sig til forskellige kropsidealer, som de møder på de digitale sociale medier. Idealerne kan være forskellige alt efter, hvad de unge følger af profiler på for eksempel Instagram eller Facebook. Nogen får således billeder med træningsindhold, andre med modeller, modebloggere og kendte personligheder. Mens pigerne i fokusgruppeinterviewene reflekterer over og distancerer sig fra

idealer, som de møder, viser observationerne på skolerne, at de i deres dagligdag er optaget af deres udseende og af at modtage komplimenter, og at de dermed ubevidst forholder sig til forskellige skønhedsidealer. Blandt nogle piger er der også en oplevelse af, at deres udseende har betydning for deres mulighed for at få anerkendelse fra andre. På den måde kan negative kommentarer omkring udseende i en grooming-kontekst gøre nogle piger usikre på, hvor attraktive de er på et datingmarked. Flere af pigernes erfaringer viser, at de navigerer i et forventningsfelt, hvor de både skal forholde sig til kulturelle forventninger om, at være seksuelt frisindede og risikoen for at blive socialt devalueret på grund af seksuelle handlinger, sådan som Stine her beskriver.

Stine: [...] Det er vel også sådan noget med, altså det er også andre ord, de [drenge] bruger. Ikke sådan hårde, men hvor man bare tænker sådan lidt, 'ej burde man gøre det [sende et nude], bare fordi jeg ikke gider være den dér øv-type', hvor man, altså man føler sig sådan, jeg ved ikke, hvordan man skal sige det. Jeg føler mig ikke presset, men man får bare sådan lidt en nederen fornemmelse, når han skriver sådan 'hvorfor gider du ikke, og det er dårlig stil' og sådan 'du kan jo godt lige sende et billede, altså.' Man føler sig. Jeg føler mig ikke presset, for jeg vil ikke gøre det, hvis jeg ikke havde lyst. Men man får alligevel sådan en underlig følelse – sådan en øv-følelse.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 16-19 år)

Den 'underlige følelse', som Stine beskriver ovenfor, kan ses som et eksempel på et paradoks mellem på den ene side at føle sig fri til at træffe valg omkring seksuelle handlinger som sexting og på den anden side at skulle forholde sig til de negative vurderinger, som ens valg kan tillægges. Både tilvalg og fravalg af seksuelle handlinger har potentielt set en mulighed for at blive tillagt en negativ vurdering. Denne dobbelthed kan gøre piger sårbare overfor peer-to-peer grooming på en anden måde end drenge, fordi de på den ene side vil undgå en

kønnet betegnelse som 'billig' og samtidig heller ikke vil ses som kedelige (Johansen et al., forthcoming-a).

Blokér, slet og friendzone – håndteringsstrategier for digitalt blotteri og grooming

Blandt pigerne i undersøgelsen er digitalt blotteri og digital grooming forholdsvis almindelige erfaringer, selvom det ikke er alle piger, der har personlige erfaringer hermed. Ligesom erfaringer med uønskede berøringer eller kontaktforsøg i den fysiske verden så er digitale uønskede seksuelle henvendelser på de sociale medier blevet en del af en del pigers livserfaringer. Blandt pigerne beskrives nogle håndteringsstrategier, som de har tilegnet sig for at undgå eller minimere disse henvendelser i fremtiden. Pigerne er således generelt opmærksomme på, hvem de er venner med, og om deres profiler er åbne eller lukkede. Andre strategier er at blokere eller slette en person, som de er i kontakt med og at 'friendzone' en ven eller bekendt. Den mest fremtrædende praksis i forhold til både dick-pics og grooming er, at de afviser henvendelserne ved at blokere eller slette personen med det samme.

Interviewer: Hvad gør man med sådan et billede [dick-pic]? Sender I det videre til hinanden? [afbrydes].

Rose: Nej.

Interviewer: Viser det, eller hvad gør man?

Rose: Overhovedet ikke.

Freja: Blokerer dem og sletter dem.

Rose: Ja, man sletter dem på Snapchat.

Interviewer: Okay, det er bare sådan, det er?

Rose: Ja, og det er faktisk sjovt, for piger, de gør ikke det samme på den måde.

Caroline: Vi sender det ikke videre til alle. Jeg har også sådan én, der sender hele tiden sådan nogle dick-pics [griner]. Hver dag nærmest, hvor jeg sådan får lidt nok til sidst, og der er også sådan video endda. Så sidder jeg der, og når det også er Snapchat, så går det så stærkt, at jeg slet ikke

når at tænke, fordi jeg er bare så chokeret hver gang [griner].

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 17-21 år)

At slette eller blokere en person kan ses som en strategi for at skærme sig mod fremtidig kontakt og konfrontation med personen digitalt og et forsøg på at genetablere og markere en grænse, som den uønskede seksuelle henvendelse har invaderet. Men dette kan opfattes som uhøfligt, og derfor beskriver nogle piger, at de 'friendzoner'.

Ella: Jeg gør det, når fyre skriver til mig, så skriver jeg til dem 'mate', 'bro' og 'homie', så 'friendzoner' jeg dem [flere snakker i munden på hinanden]. Jeg gjorde det forleden dag, da jeg skrev til en fyr, hvor jeg skrev 'mate', og så skrev han 'ej, du mener 'skat', gør du ikke?' Så siger jeg, 'nej, det gør jeg i hvert fald ikke, du er 'friendzone' - 'Nej, vel?' - 'Jo, det er du'.

Sandra: Nej, der er sådan 'der er ikke noget her', når man bare 'friendzoner' dem.

Ella: Hvis man bare skriver 'hey mate', så er det sådan 'okay, jeg er mate – jeg kan godt glemme det her.'

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 16-19 år)

Blokering kan således være sekundær efter forsøg på en venskabelig afvisning gennem at 'friendzone'. Noget som drenge også kan gøre, hvis en pige viser romantisk interesse i dem. Her kan de unge med deres sprogbrug signalere til den ven eller de bekendte, som de er i kontakt med, at de ikke er interesseret i dem seksuelt eller romantisk. Dette bekræftes af enkelte drenge, som tilsvarende beskriver, at de har oplevet at blive 'friendzonet'. Hvis de unge er interesseret i at bibeholde relationen, kan dét at 'friendzone' således være en mindre definitiv og konfronterende afvisningstaktik.

Digital blamering

Den tredje type uønskede digitale seksuelle erfaringer er at få sit nude ønsket delt af andre. Selvom de unge har kendskab til flere piger end drenge, der har oplevet ønsket deling af deres nudes, er de unge også bekendt

med drenge, som har oplevet dette. De unges kendskab til og erfaringer med deling af andres nudes er både relateret til deres tid i folkeskolen og efterfølgende uddannelseskontekst. Mens hovedparten af de unge tager afstand fra at dele andres nudes uden samtykke, er kendskabet til og erfaringerne hermed alligevel til stede på tværs af køn og uddannelseskontekst. Både piger og drenge kan være delagtige i at dele andres nudes og sladder herom. For drenge, der deler, kan der generelt været flere motiverende forhold end for piger. Det er måske derfor heller ikke overraskende, at Ungeprofilundersøgelsen fra 2015 viste, at 10 procent af drengene og 4 procent af pigerne i alderen 15-

25 år havde sendt eller postet et seksuelt billede eller video af andre (Research commission, 2016). Et afgørende første skridt på vejen til at forstå udbredelsen af delingen af andres nudes er at undersøge, hvad der kan motivere nogle unge til at dele. I nedstående tabel er de motiverende forhold, som er fremkommet i det empiriske materiale, visualiseret i forhold til relationel kontekst og køn. Tabellen visualiserer forhold, som unge i fokusgruppeinterviewene, de individuelle interview og i deltagerobservationer har beskrevet som motive-rende, men tabellen skal ikke ses som udtømmende.

Tabel III. Forhold der kan motivere unge til at dele andres nudes opdelt efter hvem der deles med.

Motivation til at dele andres nudes med	Venner	Kæreste	Bekendte
At deltage i en samtale			
At lave sjov			
At hævne sig over eller ydmyge en person			
At få en vurdering af personen fra venner			
At få anerkendelse fra andre			
At få adgang til andre nudes			

Drenge ■ Både piger og drenge ■

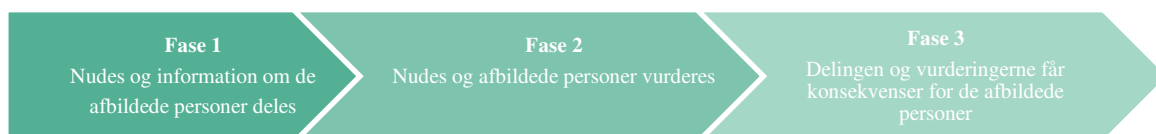
Tabellen viser, at der blandt de unge er en opfattelse af, at der for nogle drenge kan være flere motiver til at dele andres nudes end for piger. Det kan muligvis være medvirkende til, at der i undersøgelsen er flere beskrivelser af piger end drenge, som har fået delt deres 'nude'. Hvad enten personen, der deler billedet, er motiveret af at hævne sig, at lave sjov eller at tage del i en samtale, så har billeddelingen her flere fællestræk med sladder. I denne undersøgelse begrebsliggør vi denne type af erfaring som digital blamering, fordi handlingen både udstiller og bringer skam over den der udsættes herfor. For at forstå processen omkring denne blamering vender vi os mod den amerikanske antropolog Sally Engel Merry definition af sladder som uformel privat kommunikation mellem individer eller grupper, der omhandler fraværende personers handlinger, og som ofte indeholder vurderinger af personen eller begivenheden (Merry, 1997; Johansen et al., forthcoming-b). Delingen af nudes fungerer

som et element i social udveksling og tilknytning på linje med sladder. På den måde kan digital blamering have karakter af en særlig form for sladder, der har det visuelle nude som omdrejningspunkt (Johansen et al., forthcoming-b). Digital blamering kan hænge sammen med samtykkebaseret deling, digitalt blotteri og grooming, idet nudes fremkommet gennem disse praksisser efterfølgende kan blive en del af en sladder.

Ifølge Sally Engel Merry kan sladder inddeles i tre faser. En *første* fase, hvor information om en begivenhed eller personer deles. En *anden* fase, hvor der enten kan skabes konsensus eller forskellige konkurrerende vurderinger af den moralske betydning af den begivenhed eller person, som der deles information om. En *tredje* fase, hvor disse vurderinger omsættes til eventuelle konsekvenser for den eller de involverede personer (Merry, 1997). I de følgende tre afsnit analyserer vi, hvordan digital blame

ring kan følge denne proces.

Figur I. Model for udviklingen af digital blamering

Med inspiration fra Sally Engel Merrys faseopdeling (Merry, 1997: 50)

Fase 1 – Nudes og information om de afbildede personer deles

Når nudes og information om de afbildede personer deles, er der generelt tre forskellige delingsmomenter og veje spredningen kan foregå. Disse tre delingsmomenter betegner vi som henholdsvis den initierende, den tilfældige og den organiserede deling.

Den initierende deling

De unges egne eller venners erfaringer med nudes, der deles uden samtykke, vidner om, at spredningen typisk begynder med, at dén pige eller dreng, som har modtaget et nude, deler dette med én eller flere personer, som billedet eller videoen ikke var tiltænkt. Spredningen kan også ske ved, at modtageren deler billedet i en lukket gruppe på et socialt medier, hvorefter én eller flere af gruppens medlemmer kan dele det videre. Enkelte har også erfaringer med, at delingen er sket ved, at venner tager et såkaldt screenshot af modtagerens mobiltelefon eller filmer den krænkede uden dennes viden, for eksempel til omklædning efter idræt. Denne initierende deling kan være motiveret af et ønske om at ydmyge eller hævne sig på den afbildede person, få anerkendelse fra venner eller få adgang til andre nudes. Nogle kan også være motiveret af at få venners holdninger til den afbildede, men så er der typisk tale om, at man viser billedet uden at videresende det.

Uanset om billedet bliver vist eller videresendt, så kan den ikke-samtykkebaserede deling mellem venner i lighed med den samtykkebaserede deling tolkes som en tillidserklæring til den, man viser det til. På den måde kan deling af

andres nudes også ses som en tillidserklæring, der demonstrerer intimiteten mellem partnerne, ligesom billedet oprindeligt var tiltænkt i relationen mellem afsender og modtager. Denne nye tillidserklæring forudsætter paradoksalt nok et brud af tillid med den oprindelige afsender.

Den tilfældige deling

Efter den initierende deling kan nudes spredes mere eller mindre tilfældigt mellem unge, der har en relation for eksempel via SMS eller Messenger. Det er forskelligt, om de unge vælger at videredele et nude eller ej. For nogle unge står deres umiddelbare moralske afstandstagen til ikke-samtykkebaseret deling i kontrast til deres erfaringer. Det empiriske materiale viser, at langt de fleste unge *ikke* vil dele et nude uden samtykke. De unges kendskab og erfaringer viser dog, at muligheden for at føle sig som en del af et fællesskab, hvor omdrejningspunktet er kendskab til billedet og udvekslinger af holdninger til den afbildede, være motiverende for nogle piger og drenge. Som pigerne beskriver nedenfor, så kan billedet ses som et underholdningselement, fordi det giver anledning til at sladre om den afbildede og gennem sladderens blive del af et fællesskab.

Elizabeth: Hun sendte det [nøgenbilledet] til én, som sendte det videre til alle. Altså sendte videre til vores klasse, næste klasse, og så kender man jo altid nogle, der kender nogle andre.

Interviewer: Og hvordan kan det være, at det bliver sendt ud sådan? Hvorfor sender man sådan noget videre?

Freja: Der er en morskab [afbrydes].

Elizabeth: Det er sjovt.

Interviewer: Det er sjovt?

Elizabeth: Og [for at] ydmyge en pige, fordi de følte jo ligesom, at hun selv havde bedt om det.

Freja: Men hun har jo ikke bedt om det. Hun har jo sendt det her billede til ham her, fordi der har vel været en eller anden grund.

Caroline: Jeg tror, at folk sender sådan noget videre uden at de helt tænker over det, så er med i et fællesskab. Få nogle kontakter og 'prøv at se her, det her har jeg'. Det er lidt som et nyt legetøj eller lignende. Jeg tror virkelig, at det er sådan, at uden man helt ved det, så gør man det faktisk også for at være med til fællesskabet. Man vil gerne være med inde.

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 18-21 år)

Som pigerne diskuterer ovenfor, kan delingen være motiveret af forskellige forhold, men de har det til fælles, at de giver adgang til samtaler mellem unge. Selvom den digitale blamering er forårsaget af den ufrivillige billedeling, er det ikke en nødvendighed for sladderens udvikling, at billedet følger med. Samtaler og rygter om den afbildede person kan også forekomme uden for det delte nudes digitale rækkevidde. Her beskriver Katinka en episode fra sin efterskole, hvor en seksuel videofilm, der involverer en dreng og en pige, blev delt mod deres vilje, og hvor sladderens omkring pigen florerede udenfor videoens digitale rækkevidde.

Katinka: Altså, folk var meget sådan overvældet over det. De var meget sådan... der er rigtig mange, der havde set det, og der var mange, der ikke havde set det. Og jeg talte faktisk med mange, der ikke havde set det, som var sådan 'nå, har de stadig den dér video? Jeg vil faktisk gerne se den'. Så der kommer til at være meget sladder sådan rundt på skolen. Og det er jo også det, der i høj grad er ubehageligt for hende, ikke. Men den sladder stoppede meget hurtigt, fordi lærerne tog hurtigt fat om det. [...]

Lucinda: De må synes, det er spændende.

Katinka: Folk glemte det hurtigt.

Interviewer: Man synes, det er spændende?

Lucinda: De dér, der gerne vil se det, tror jeg.

Katinka: Ja, det er rigtigt.

Lucinda: Sådan 'har du den stadig fordi, det kunne være meget sjovt lige at se' eller sådan, fordi alle andre har set det, tror jeg

Sidse: Ja, det er lidt en del af fællesskabet.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 18-19 år)

Nudes kan således for nogle unge opleves som en adgangsbillet til et fællesskab, fordi et nude generelt har status som noget privat og hemmeligt. Selvom de unge kender flest historier med piger, hvis nudes er blevet delt ufrivilligt, så er der også eksempler på, at drenges nudes deles uden samtykke. Enkelte af pigerne har også erfaringer med at enten få vist eller selv vise drenges nudes til veninder. Dette blev observeret i en konkret situation på én af skolerne i et frikvarter, hvor en pige modtog et overkropsbillede fra en dreng, hun ikke kendte, og som gav anledning til intern underholdning i en pige-gruppe.

Den organiserede deling

Den organiserede deling beskrives udelukkende som noget, der forekommer blandt drenge i undersøgelsen. Nogle få drenge har egne erfaringer hermed og andre har kendskab til, at det foregår mellem drenge. På to af de skoler, hvor feltarbejdet foregik i 2015, kendte drenge til forskellige former for digitale netværk, hvor pigers nudes blev delt mellem drenge. Nogle netværk var oprettet som lukkede Facebook- eller Snabchat-grupper, andre som digitale samtaler. Enkelte drenge beskrev, at de kendte til grupper eller tråde, som var blevet lukket. Delingen af nudes kan være mere eller mindre organiseret, men kendskabet blandt drengene viser, at de typisk er oprettet af drenge for drenge. En drengegruppe beskriver, at et netværk har flere hundrede medlemmer, andre har få og kan være lavet af nære drengevenner. Fælles for den organiserede deling er, at den kan give drenge adgang til nudes af piger, som de ikke selv har kontakt med på tværs af skole-

kontekster, geografiske afstande og relationelle bånd.

Labib: Det dér med nøgenbilleder, nu er vi lige havnet i sådan en gruppe, men altså os og nogle andre, vi er havnet i en tråd [på Facebook].

Victor: Ja, det var ualmindeligt mange mennesker, som var i den.

Labib: Og det var bare rundt i gymnasier, og så havde de bare delt alle de nøgenbilleder. Og Slagelse-mappen, kender du Slagelse-mappen?

Interviewer: Nej.

Labib: Det er nogle unge drenge, hvor de bare har fået masser af nudes af piger på deres alder, og så har de bare lavet en mappe [elektronisk].

Victor: Ja, hvor de har skrevet navn og så lagt billeder ind af den person, det var, og så bare lagt fucking mange billeder ind. [...]

Nikolaj: [...] Så poster de bare alle mulige billeder og den dér Slagelse-mappe og skriver også navne på, og nogen gange adder [tilføjer] de også de dér piger. Det er ufatteligt akavet faktisk.

(Fokusgruppeinterview 2015, drenge 16-17 år)

Det er langt fra alle drenge, som beskriver, at de deltager i eller på nogen måde billiger denne praksis. Men blandt både piger og drenge er der en opfattelse af, at akkumuleringen af pigers nudes kan opfylde flere formål for de drenge, som deltager i en form for organiserede deling. Billederne kan bruges til at få anerkendelse og som objekter for kollektiv underholdning og konkurrence. I de lukkede grupper kan drenge fremvise de nudes, de selv ligger inde med, finde navngivne pigers anonymiserede nudes og efterlyse nudes af bestemte piger. På den måde kan den visuelle sladder organiseres og systematiseres, og billederne har mulighed for at nå længere ud end blot de unges umiddelbare sociale netværk. Nogle drenge kan også have en mappe på deres mobiltelefon, hvor de gemmer nudes, som de kan fremvise for venner, som Nazif og Oliver beskriver.

Interviewer: Ok, og hvad bruger de [drengevenner] det til? Hvem får de billeder fra?

Nazif: [afbryder] Men det er nogen, de har skrevet med før i tiden, og som de måske bare har lidt liggende, og nogen, de måske skriver med lidt nu og et eller andet. Nogen, der konkurrerer lidt med det, 'jeg har fået de her,' og 'du har fået de her', og så er der nogen, der siger 'alle har dem der liggende.'

Interviewer: Hvad er det for en konkurrence, kan du ikke fortælle mig lidt om det?

Nazif: Nå, det var spændende [griner]. Øh, det er måske sådan, det er måske en typisk mandekøns – testosteronkonkurrence om mandekøn, hvor 'jeg har fået det mest udfordrende billede af hende'. Hvis du forstår, hvad jeg mener?

Interviewer: Hm, mm. Hvad betyder det at få det mest udfordrende?

Nazif: Mest charmende, tror jeg. Altså, jeg er bedre end dig til at få billeder af piger.

Interviewer: Når de får de der billeder, er det så nogen, de deler?

Nazif: Eh, ja med os drenge. Sjældent. Nogen er bedre til at holde på dem end andre. Nogle gange kommer vi bare til at snakke om det, så ja.

(Individuelt interview 2015, Nazif 18 år)

Interviewer: Hvis man screenshotter, hvorfor gør man det så?

Oliver: Jeg vil ikke vise det til alle mine venner. Jeg vil vise det til mine nærmeste, måske.

Interviewer: Viser de så også dig noget?

Oliver: Ja.

Interviewer: Som de har fået?

Oliver: Ja. Men det er ikke sådan noget med, at så sidder du og onanerer i rundkreds [griner]. Det er bare mere 'Prøv at se'. Hvis man har noget med en pige eller et eller andet, så viser man det måske til sine to nærmeste.

Interviewer: Og hvorfor gør man det?

Oliver: Man kan lige så godt være ærlig. Det er nok det dér selvbekræftelse med, at

nogle gange kan det godt være svært selv at tage beslutninger nogle gange, så kan du være usikker.

(Individuelt interview 2016, Oliver 17 år)

Som de to interviewuddrag viser, så er opbygningen og vedligeholdelsen af relationer til andre drenge en del af at vise nudes. Selvom ingen drenge fortæller om egne erfaringer med at dele nudes i store netværk, fortæller enkelte drenge, at de enten deler med nære venner eller fremviser nudes til hinanden på deres mobiltelefoner. Det kan give status blandt nogle drenge at kunne fremvise, hvor mange nudes man er i besiddelse af, og på den måde kan nudes fungere som "trofæer". På den måde øges både den individuelle og den kollektive akkumulering af nudes. Den organiserende deling kan fortolkes som et rum, for det Nils Hammarén og Thomas Johanssons (2014) betegner som vertikal homosocialitet. Vertikal homosocialitet refererer til de måder, hvorpå drenge/mænd styrker relationelle bånd til andre drenge/mænd, der skaber værdier, der kan afspejle en mere hierarkiseret opfattelse af køn (Hammarén and Johansson, 2014). At dele pigers nudes med andre drenge i lukkede netværk kan fortolkes som en form for vertikal homosocialitet, idet drenge udfolder en maskulinitet, hvor pigers nudes kan fungere som objekter for anerkendelse og tilknytning. I tråd med et britisk studie bliver fremvisningen af nudes for nogle drenge således en måde at opnå maskulinitetsanerkendelse (Harvey and Ringrose, 2015; Agustin and Faber, 2016). Et par drenge beskriver også, at der kan opstå en kollektiv ydmygelse, når piger inviteres ind i sådanne netværk, fordi hensigten kan være at vise en pige, at hendes billeder deles i netværket. På den måde bliver hendes ydmygelse genstand for homosocial underholdning mellem drenge i en gruppe, som Nikolaj har erfaret.

Nikolaj fortæller, at hver gang, han har fået billeder eller er blevet lukket ind i sådan nogle grupper – og det er sket fire gange – så er de startet af drenge fra samme område. "De er bare ligeglade, de

ser piger som sådan objekter på en måde." Jeg spørger, hvad Nikolaj tidligere mente, da han sagde, at det var "akavet", når piger blev tilføjet til grupperne, hvor der er nudes. Han forklarer, at han en gang så en pige, der blev tilføjet en gruppe, og som spurgte, hvorfor hun var blevet det, og som derefter blev bombarderet med flere nøgenbilleder af sig selv, hvorefter hun forlod gruppen igen. "Det var bare så pinligt", forklarer Nikolaj.

(Feltnoter, drenge 16-18 år)

Den mere organiserede deling af pigers nudes kan således ses som en kønnet sladder-praksis, der primært foregår i digitale rum blandt drenge. I denne organiserede deling kan drenge udfolde en maskulinitet gennem brugen af pigers nudes som "trofæer". Dette fællesskab kan være attraktivt for nogle drenge, fordi udfoldelsen af denne maskulinitet kan give social anerkendelse, der rækker ud over det digitale rum.

Fase 2 – Nudes og de afbildede personer vurderes

I den anden fase af den digitale blamering kan delingen af billedet eller blot information herom give anledning til moralske vurderinger af såvel den afbildede som af dem, der deler billederne. Moral skal her forstås som de værdier, der er forbundet med, hvad der opfattes som 'rigtigt', 'forkert', og 'retfærdigt' (Ignatow, 2009).

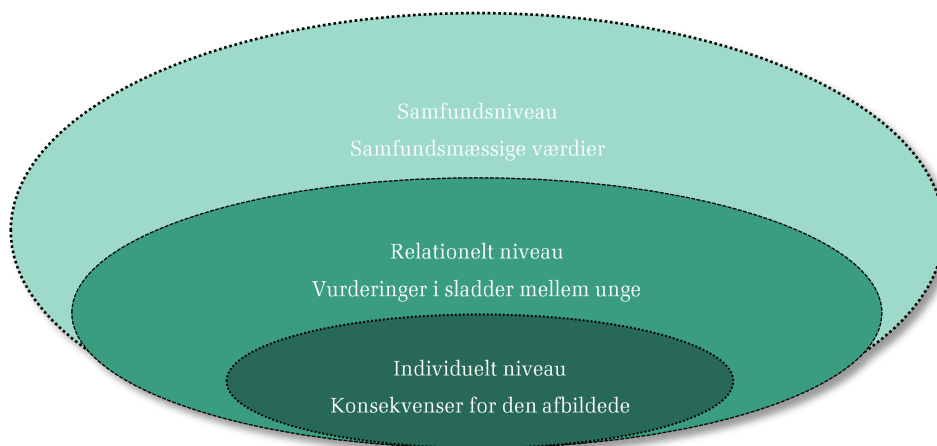
Det værdimæssige spændingsfelt

Det empiriske materiale viser, at det ikke er alle nudes, der deles uden samtykke, som giver anledning til rygtespredning eller negative vurderinger. Nogle gange kan nudes være anledning til intern sladder i mindre grupper, som den afbildede ikke konfronteres med. Det er derfor ikke altid, at en pige eller dreng ved, at deres nude er genstand for sladder. Når delingen af andres nudes følges af information, historier eller rygter om de afbildede personer, er det en del af den digitale blamerings beskaffenhed som både tillidsskabende og socialt kontrollerende. Samfundsmæssige værdier

producerer og reproducere gennem moralske vurderinger og kategoriseringer i sladder mellem unge. Når digitalt blamering bliver kontrollerende med konsekvenser for den afbildede, er det typisk, fordi der er en fælles

forståelse og taget-for-givet-hed af de værdier, som personer og handlingerne vurderes ud fra.

Figur II. Model for den digitale blamerings kontrol

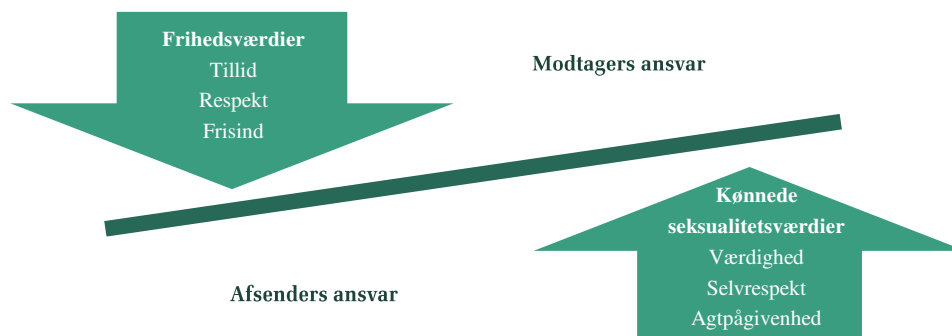
Figuren er inspireret af WHO's socialøkologiske forklaringsmodel for vold (Krug et al., 2002: 9)

Figur II viser en model for, hvordan digital blamering kan få kontrol, når samfundsmæssige værdier omsættes i vurderinger i sladder mellem unge. Digital blamering kan få kontrol, når der opstår konsensus i de unges vurderinger af de afbildede personer. På individniveau kan vurderingerne få konsekvenser for den afbildede, hvis denne vurderes negativt.

Analysen viser, at de unges opfattelser af henholdsvis afsenders og modtagers ansvar for den ikke-samtykkebaserede deling bevæger sig i et form for værdimæssigt spændingsfelt illustreret i figur III. På den ene side afspejler de unges erfaringer og holdninger værdier som tillid, respekt og frisind, som vi kan kalde *frihedsværdier*. Værdierne understøtter de unges op-

fattelse af, at det er den oprindelige modtager af et nude, som har ansvar for den ikke-samtykkebaserede deling. På den anden side afspejler de unges erfaringer og holdninger værdier som værdighed, selvrespekt og agtpågivenhed, som vi her kalder *kønnede seksualitetsværdier*, fordi de i særdeleshed kommer udtryk, når særligt piger vurderes ud fra deres seksuelle handlinger. De kønnede seksualitetsværdier træder frem i analysen, når de nogle unge tillægger den oprindelige afsender, som oftest er en pige, ansvaret for den ikke-samtykkebaserede deling. Det er i dette værdimæssige spændingsfelt, de unges vurderinger af ansvar for den uønskede deling balancerer mellem afsender og modtager.

Figur III. Model for det værdimæssige spændingsfelt.

Frihedsværdier og undtagelser

I en ny rapport fra Nordisk Ministerråd (2017) beskrives social tillid som en sammenhængsbærende kraft i de nordiske lande, som er kendetegnet af høje niveauer af social tillid til offentlige institutioner og enheder (Andreasson, 2017: 11). Tillid i relationer kan defineres som 'en følelse af, at man kan sætte sin lid til andre, og at disse andre handler i overensstemmelse med de forventninger, man måtte have til dem' (Levinson, 2007: 70). I nærværende undersøgelse er tillid en værdi, som de unge ofte italesætter eller på anden vis giver udtryk for i relation til ikke-samtykkebaseret deling af nudes. For de unge er der en forventning om, at man skal kunne stole på en person i en intim eller venskabelig relation. Når de unge i fokusgrupperne diskuterer den fiktive vignette, der omhandler delingen af et nude uden samtykke, beskriver de på tværs af køn handlingen som blandt andet 'mangel på respekt', 'respektløst', 'tillidsbrud' og 'krænkelser af tillid'. Som en dreng udtrykte: "Det er en krænkelser af den private ... tilliden og sådan noget. Men det er igen det dér med, at du kan ikke rigtig formulere det som en straffelov, det er mere sådan en universel lov, det gør man bare ikke-agtig." Den negative vurdering af delingen indikerer, at de unge på tværs af køn opfatter delingen af andres nudes som et moralsk brud på den tillidsudvisning, som et nude implicerer. Tillid og respekt fremhæves som centrale værdier for de unges samtykkebaserede deling af nudes, og deres negative vurdering af ikke-samtykkebaseret deling. På trods heraf viser analysen, at der er tre kontekstuelle forhold, som en mindre del af unge mener, kan undtage

dem fra de moralske principper, som afspejler dét, vi her kalder frihedsværdierne og legitime egen deltagelse i en ikke-samtykkebaseret deling.

Det ene forhold vedrører graden af medvirken til delingen. Enkelte unge skelner således mellem at være delagtig i videredelingen af billedet og at observere og tage del i samtalen omkring billedet uden selv at dele dette. For eksempel bliver dét, at være passivt medlem i et delingsnetværk retfærdiggjort af enkelte drenge ved, at de indtager en beskuer-position uden at bidrage til den aktive deling, som feltnoten her viser.

Alle fire drenge har været medlemmer af en gruppe, men Noah har meldt sig ud igen, fordi han mener, at det er ulovligt, og fordi han kom til at tænke på pigerne derinde. Han forklarer, at han jo godt vidste, at de [pigerne] jo ikke selv havde bedt om at blive lagt op. Victor siger, at han stadig er med 'for det er jo meget sjovt, det er bare sådan for sjov.' Han er bare passivt medlem. Det vil sige, at han ikke deler nogen billeder. Han bliver lidt betænkelig, da Noah angiver, at det er det ulovlige i det, som var årsag til, at han meldte sig ud. Nikolaj beroliger ham, 'der kan altså ikke ske noget, når bare man er der passivt, Victor.'

(Feltnoter 2015, drenge 16-17 år)

For disse drenge retfærdiggøres deltagelsen i netværket ved, at de ikke selv deltager aktivt i spredningen af nudes. Samtidig fremhæves det

underholdende element som motiverende i forhold til at tilsidesætte følelsen af ansvar. Den tillid, der her værnes om, er ikke til den afbildede, men til det homosociale netværk.

Det andet forhold, som kan undtage nogle unges ansvarsfølelse, er delingens udbredelse. Én opfattelse blandt en mindre del af de unge er, at hvis man kun viser eller deler billedet med sine nærmeste venner, som man stoler på så føles ansvaret mindre. Blandt pigerne beskrives ingen praksis for at videresende eller 'screenshotte' drenges nudes. Alligevel giver enkelte piger eksempler på, at veninder har sendt eller vist dem dick-pics på deres mobiltelefon. Blandt nogle af drengene skelnes mellem at offentliggøre eller holde billedet privat i den nære omgangskreds. I en enkelt drengegruppe beskrives det, hvordan de har en mindre gruppe med nære venner, hvor de viser nudes.

Sead: Der er også den forskel, altså hvis jeg for eksempel sender det til alle drenge her, eller hvis jeg for eksempel deler det på Facebook, det ville være folk hun ikke kender, og det er hendes veninder, det er hendes veninders veninder, og alle kan se det, du ved. Det er noget andet, hvis du bare – lad os sige, at det kun er os, der har det. Hun kan jo ikke gøre noget ved det for det første, men det er ikke det samme som, hvis offentligheden har det. [...]

Interviewer: Hvad er forskellen – er det lige grænseoverskridende de to ting – eller?

Axel: Nej, det synes jeg ikke, for hvis ikke hun ved, at de personer har det, så tænker hun jo ikke over det, så føler hun sig jo ikke krænket eller noget. Selv hvis hun ved, at folk har det, så kan hun altid gå over til dem og sige 'slet det lige', og 'lad mig lige se, du sletter det'.

(Fokusgruppeinterview 2015, drenge 15-17 år)

For disse drenge opfattes den private fremvisning eller deling med nære venner ikke at have konsekvenser for den afbildede på samme måde, som hvis billedet offentliggøres. Men

selv hvis billedet ikke deles, så kan sladder omkring billedet og den afbildede stadig florere udenfor den lukkede cirkel. Det viser fokusgruppeinterviewene med pigerne, hvor der verserede historier om piger, hvis nudes var blevet delt, til trods for at ingen af pigerne selv havde set billederne.

Det tredje forhold, som skaber en undtagelse i forhold til ansvarsfølelsen, er alder og relationel kontekst. Her er der blandt enkelte af drengene en opfattelse af, at tillid i kærestereationen er aldersbetinget. Her ræsonnerer enkelte drenge, at fordi kæresteforhold i ungdomsperioden kan være kortvarige, må piger tilsvarende forvente kortvarig tillid, fordi tilliden kun gælder i den periode, hvor forholdet pågår.

Anton: [...] Det er bare normalt nu, ikke. Så pigerne burde bare fucking regne ud, at de bare skal lade være at gøre det [sende nudes]. Altså, fordi når det går galt, og det er rimelig tit, når man er i vores alder, ikke, der er ikke så mange, der bliver gift lige nu, så når det går galt, så kommer de dér billeder rundt sådan 50 procent af gangene eller sådan noget.

(Fokusgruppeinterview 2015, drenge 16-20 år)

Anton anskuer her tillid som midlertidig og afhængig af relationens karakter og varighed. En opfattelse, der også ses hos enkelte af pigerne. Ligeledes er der blandt både pigerne og drengene en opfattelse af, at de vil være mere tilbøjelighed til at forsøge at bremse en deling, hvis de er nære venner med den afbildede, end hvis det blot er en bekendt. De tre forhold, der skaber disse ansvarsmæssige undtagelser er også, som citatet illustrerer, årsag til at nogle unge positionerer piger og drenge, som sender nudes til en flirt, som naive. En opfattelse som også er beskrevet i den internationale forskningslitteratur (se f.eks. Hasinoff, 2014; Ringrose et al., 2013; Hasinoff, 2015). Naivitet kan her blive en forståelsesramme, som udstiller afsenderens tillidsudvisning, og som på sin vis udfordrer billeddeling som en gensidig tillidsforpligtende handling.

'Krid', 'kran' og 'tank' – Kønnede seksualitetsværdier

Opfattelser af sammenhænge mellem køn og seksualitet er fremtrædende i de unges holdninger til delingen af nudes og kommer til udtryk i erfaringer omkring sladder om den afbildede. Der er en udbredt opfattelse af, at delingen af nudes kan have en anden betydning for piger end for drenge, fordi piger langt oftere end drenge vurderes negativt på baggrund af deres seksuelle handlinger. Det hænger for de unge sammen med, at pigers kroppe seksualiseres, hvilket de unge ikke mener, at drenge kroppe, og i særdeleshed overkroppe, bliver på samme måde.

Murat: Jeg tror, piger ville blive mere såret over det [at få sit nude delt], for som sagt det er jo dem, der bliver dømt hårdere, end drenge gør.

Edvin: Os drenge, vi laver bare sjov med det.

Sead: Hvis en dreng har en flot tissemand, så er det ikke, fordi han skjuler det [smågrin], så hvis det dér billede kommer rundt – hvad er det dårlige ved det? Det er jo ikke, fordi der er nogen der siger til en dreng 'ad, hvor du ulækker, fordi du sender tissemandsbilleder', men hvis det er en pige der gør det, så er det lidt mere 'hvad fanden har du gang i, din luder'.

Max: Jeg tror også, at drenge er mere interesserede i billeder af piger, end piger er interesserede i billeder af drenge.

Interviewer: Så det kan også være dét, det handler om. Hvorfor tror I ikke, at drenge bliver dømt?

Sead: Det ligger bare i naturen.

Murat: Drengen har jo ikke noget på sin krop – altså, jeg kunne forestille mig, at hvis en pige gerne ville have et billede af en dreng, så ville det nok bare være hans overkrop. Det er jo ikke noget i det – det er jo ikke en kønsdel.

Sead: Det er sådan noget, man alligevel bare lægger på Facebook, hvis man har en god overkrop.

(Fokusgruppeinterview 2015, drenge 15-17 år)

At være 'liberal' og 'åben' i forhold til sex og dét at sende egne nudes er noget, som de unge giver udtryk for kan give social anerkendelse og som tilsyneladende harmonerer med den nordiske værdi om frisind uanset køn. Men fokusgruppeinterviewene viser samtidig, at 'værdighed' og 'selvrespekt' tilsvarende kan have stor betydning for særligt pigers sociale anerkendelse. Analysen viser, at disse kønnede seksualitetsværdier kan træde frem i vurderinger af pigers seksuelle handlinger, mens de sjældent italesættes i relation til drenge. Der eksisterer således et værdimæssigt spændingsfelt mellem frihedsværdier og kønnede seksualitetsværdier (Johansen et al., forthcoming-a). Dette værdimæssige spændingsfelt kan være grobund for en usikkerhed for nogle pigers seksuelle handlerum, fordi de er bevidste om risikoen for at blive kategoriseret som enten 'billig' eller 'nærig'.

Stine: Der er rigtig mange kriterier til os piger i forhold til, hvis vi ikke vil have sådan nogle rygter, ikke.

Interviewer: Hvor møder I dem? De dér [kriterier], som I sidder og snakker om nu?

Neha: Overalt.

Agnete: Drengene i vores klasse, det sådan [afbrydes, uklart]

Stine: [uklart] i vores klasse, det er rigtigt [griner]

Frederikke: Eller hvis man prøver at finde en fyr eller sådan noget, altså finde en kæreste, der er det også kriterierne 'nå, men hvor mange har du været sammen med?' Altså, jeg siger ikke mit ærlige antal [afbrydes]

Tanja: Jeg har været sammen med så mange [flere griner]

Frederikke: Jeg er holdt op, jeg er holdt op med at tælle [flere griner]

[Tanja og Frederikke giver hinanden en high five]

[...]

Stine: Men dit selv billede bliver jo forvrænget, når der er nogle andre, der står og prikker til dig hele tiden [Fiona: ja ja] fordi at jo flere, der siger et eller andet til dig med, 'jamen du har været sammen

med så mange, du er simpelthen for ulækker og billig', så bliver man også nødt til... så tænker man, er det virkelig sådan, jeg er? Er jeg bare sådan en billig klam pige, som... fordi jeg har været sammen med tre drenge. Altså, det det føles lidt sådan nogle gange, og det er virkelig ubehageligt.

Frederikke: Så begynder man også at tro på det.

Tanja: Jeg føler virkelig værdighed er, hvordan man selv ser sig, men dem, der har størst virkning på, hvordan din værdighed er, det er altså din omverden, der ligesom, har mest kontrol.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 16-19 år)

Interviewuddraget viser, at de kønnede seksualitetsværdier kan være afgørende for den sociale kontrol, som digital blamering kan have for nogle unge, fordi værdierne kan danne grundlag for, hvad der vurderes som rigtige og forkerte handlinger. Risikoen for et negativt socialt omdømme for piger kan være tæt forbundet med deres seksuelle handlinger. Denne opfattelse benyttes af nogle unge til at placere ansvaret for delingen hos den afbildede pige, fordi hun ikke har udvist agtpågivenhed overfor denne mulige negative sociale vurdering. Dette gælder i særdeleshed, hvis pigen ikke har haft en kæresterelation til drengen, som hun deler et nude med (Johansen et al., forthcoming-b).

I en fokusgruppe beskriver pigerne, hvordan de oplever, at drenge kategoriserer piger: "Der er to kategorier, nej tre for piger, kategorier. Der er *krid*, som er en pæn pige, en *kran* som er grim pige, men som man stadig godt kunne kneppe, og så er der en *tank*, som bare er grimme piger, [...]" Sammen med kategorier som 'billig', 'luder' og 'ho', der italesættes på tværs af køn og uddannelseskontekst, er disse med til at skabe og fastholde de kønnede seksualitetsværdier, som grundlag for at vurdere piger og deres seksuelle handlinger. Men som nedenstående interviewuddrag viser, så er brugen af kategorierne ikke entydige. Lige så enstemmige som opfattelsen af deres eksistens

er, lige så diffuse er afgrænsningen af de handlinger, der påkalder sig deres applicering. Det viser dette uddrag fra et fokusgruppeinterview.

Interviewer: Kan I forklare mig, hvad det vil sige at være 'billig'? [henviser til pigernes eget begreb]

Adiya: At man er let at få lavet.

Nadia: Ja, at man nok har været sammen med lidt for mange og ikke er så svær at få med hjem.

Kristina: Også at man udstiller sig selv.

Andrea: Ja, det kan også være sådan dér med ens tøj eller de ting, man siger eller [afbrydes]

Kristina: Ja, eller de ting man gør, for eksempel hvis man er i byen eller til fester, eller hvor man nu er, og hvordan man opfører sig.

Andrea: Ja, det kan være sådan dér, hvis man danser meget –

Kristina: Sensuelt?

Andrea: Ja, sensuelt [fnis] eller provokerende, så kan man også godt være sådan dér, hvad laver hun, og hvem er hun.

(Fokusgruppeinterview 2015, piger 17-18 år)

Selvom der generelt blandt de unge er en enstemmig opfattelse, af at der eksisterer andre kategorier for piger end for drenge, så er kriterierne for kategoriseringen i praksis uklar for de unge. Mens de kønnede kategorier kan medføre en devaluering af pigers sociale omdømme, er de samme kategorier ikke umiddelbart gældende for drenge. Det kan blandt andet hænge sammen med, at nogle drenge, som tidligere beskrevet, kan høste personlig anerkendelse og få adgang til andre pigers nudes ved at dele personlige nudes. Drengens nudes har derfor typisk ikke samme sladderværdi. De unges kendskab til drenge, der har fået delt nudes uden samtykke, og hvor der er opstået sladder, har dette typisk omhandlet en latterliggørelse af drengen. Sladderens mulighed for at skade den afbildedes omdømme synes at være betinget af, om der er enstemmige fortolkninger af de afbildede personer og handlinger. Det er derfor ikke alle piger eller drenge, der oplever at få devalueret deres sociale om-

dømme. Hvis fokus eksempelvis er på tillidsbruddet over for den afbildede fremfor den afbildedes ansvar, kan det betyde, at sladderens dør ud. Det empiriske materiale indikerer dog, at tillidsbrud ikke har den samme socialt devaluerende effekt som bruddet med kønnede seksualitetsværdier.

Fase 3 - Delinger og vurderingerne får konsekvenser for de afbildede personer

I fase 3 omsættes vurderinger og evalueringer til handlinger, der kan have forskellige af konsekvenser for den pige eller dreng, hvis nudes deles. For nogle unge kan billeddelingen have vidtrækkende konsekvenser, mens det for andre måske ingen eller kun kortvarige. Konsekvenserne er 1) mistillid, 2) skamfølelse, 3) følelse af kontroltab og 4) frygt for afpresning. Tilsammen kan de have den konsekvens at den afbildede trækker sig fra sociale fællesskaber og dermed isolerer sig fra omverdenen.

Grobund for mistillid

Mistillid nævnes som en central konsekvens af digital blamering. I fokusgruppeinterviewene tilkendegiver de unge, at de vil have svært ved at stole dels på modtageren, dels på andre, hvis de oplever, at deres nudes er blevet delt uden samtykke. I diskussionen af den fiktive vignette reflekterer en dreng over, hvordan en sådan oplevelse med deling kunne påvirke ham.

Labib: Ja, det er jo også sådan, at det ville påvirke ens skolegang, fordi i forhold til sådan, hvis der skete noget til en fest, ikke, som var lidt grænseoverskridende, og som man ikke vil have, at alle folk skal vide så, men man stille og roligt hører, at folk de snakker om det, det kan godt gøre én lidt usikker, ikke. Så ville jeg bare tænke på, hvem er det, der ved det, og hvem kan jeg stole på. Jeg ville nok have en stigende grad af tillidsproblemer. Jeg ville have svært ved at stole på nogen.

(Fokusgruppeinterview 2015, drenge 16-18)

I forbindelse med den del af feltarbejdet, der foregik på to ungdomsmøder, beskrev

nogle piger, hvordan deling af deres nudes havde gjort dem mindre tillidsfulde.

I venteværelset taler jeg med tre veninder, der venter på at komme ind. Her fortæller den ene, en 21-årig ung kvinde, hvordan hun har prøvet at få delt intime billeder med fremmede. Hun blev sur og ked af det, fordi hun følte sig meget krænket. Det betød, at hun efterfølgende havde svært ved at knytte sig til andre personer. Hun har mest holdt det for sig selv, og der er gået langt tid før, hun turde stole på folk igen, og ville lukke nogen ind i sit liv, fortæller hun. Hun har også oplevet, at flere piger har sladret om hende på grund af billederne.

(Feltnote 2015)

Erfaringer med uønsket billeddeling kan således være grobund for mistillid til andre, som pigens erfaring overfor viser. Dette genkendes også fra et kvalitativt amerikansk studie om hævnporno, hvor mistillid bidrog til ofrenes angst og depression (Bates, 2017). I nærværende undersøgelse sammenligner flere unge dét at få delt et nude uden samtykke med en hemmelighed, der bliver fortalt videre. Dette tillidsbrud kan lede til at unge trækker sig fra fællesskaber, fordi de bliver usikre på, hvem de kan stole på.

Den isolerende følelse af skam

Det er både den *forestillede* visuelle sladder og den *faktiske* konfrontation hermed verbalt eller skriftligt på de sociale medier, der kan give den afbildede en skamfølelse. At blive pinlig berørt og flov kan ses som udtryk for den skam, der følger i kølvandet på at blive udstillet offentligt. Skam kan være en ensomhedsgenererende følelse, fordi sladder kan få den afbildede til at undvige de sociale fællesskaber, hvori personen er genstand for samtaler (Johansen et al., forthcoming-b). En sådan skamfølelse kan betyde, at den afbildede trækker sig helt fra de sociale fællesskaber og i yderste konsekvens må skifte skole.

Lucinda: Der er en pige i vores klasse [...] der havde så været en fest, hvor hun havde kysset med én fra den anden klasse [...] Nå, men de havde lidt voldsomme kys, og der var så blevet et uheldigt billede, hvor hun er op af væggen og med spredte ben. Man kan så ikke se noget, men hun har hudfarvede trusser på, så det ligner, at hun er helt nøgen indenunder, så man kan se hendes privatdele, ikke også. Og der kom så meget, jeg ved ikke, om der kom så meget mobning ud af det, men der kom så meget sådan snak om det dér billede, og der kom så meget sådan hvisken i krogene og sådan noget, at hun simpelt hen, hun blev nødt til at skifte klasse.

Bella: Hun var blevet kaldt luder, og hun er blevet kaldt 'slut' og alt sådan noget. Det har været ret hårdt. Det kan godt være, hun ikke har fortalt alle det, men det har været ret hårdt for hende. Og hun har sådan overvejet at droppe ud, og hun har været rigtig ked af det nogle gange over det. Også fordi, at personerne, de går her jo stadig. [...] Altså, alle vidste, hvem hun var, både os og årgangene over os, og de var sådan 'ej, men hun må bare være en slut', og 'hun må være alt muligt, hun må være nem'. Folk de er måske gået hen til hende og prøvet 'ej men, du er jo nem, så hvorfor kan du ikke også give mig lidt' eller sådan noget.

Lucinda: Også fordi billedet florerede jo, så drengene i vores klasse havde det også, og så blev det delt i vores klasse [**Bella:** Igen, da hun startede] for alle, lige da hun var startet. Så det var bare sådan et bagslag, ikke. Hun røg lige tilbage igen i den dér røre, hun ligesom havde været i. Der blev delt det samme billede i vores klassechat, så alle havde set billedet. Jeg havde ikke set billedet, før det kom i vores gruppe.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 18-19 år)

Som ovenstående erfaring viser, så kan de kønnede seksualitetsværdier manifestere sig i en kategorisering af en pige som 'luder' og 'nem'. Ud over ydmygelsen i at blive offentligt

udstillet markerer kategorierne også en devaluering af pigens sociale omdømme, som kan bidrage til, at pigen ikke opfattes som havende krav på samme respekt som tidligere. Som med andre former for seksuelle krænkelser, så viser nærværende og tidligere studier, at der eksisterer en tendens til at skyldbelægge offeret for krænkelsen, hvilket på engelsk begrebsliggøres som 'victim-blaming' (Henry and Powell, 2015a; Henry and Powell, 2015b; Johansen, 2016), og som på sin vis kan bidrage til skamfølelsen.

At miste kontrollen - Den digitale blamerings udødelighed

Når nudes deles uden samtykke mister den unge kontrollen over ikke bare et intimt billede, men også den sladder, som billedet kan give anledning til og genoplivningen heraf i fremtiden. Risikoen for konstant at kunne blive konfronteret med sladder kan give den afbildede person en følelse af afmagt. Enkelte unge beskriver både pige- og drengevenner, som har oplevet isolation og haft selvmordstanker, blandt andet fordi uvisheden og tabet af kontrol over, om og i så fald hvornår den digitale blamerings genoplives, skaber en latent frygt. Den digitale blamerings skaber således en usikkerhed hos den afbildede, der mister muligheden for at kontrollere opfattelsen andre har af hende eller ham, som Fiona erfarede i folkeskolen.

Fiona: Ja, det har jeg også prøvet, hvor at det var, hvad hedder det, jeg gik i hvad, 8.klasse, tror jeg, og det var sådan nogenlunde det samme billede, som du beskriver dér, som jeg havde. Det var én, jeg havde skrevet med i noget tid, og så kunne jeg ikke se, at han havde taget screenshot, men det havde han så. Og så nogle uger efter så, så får jeg sådan nogle bemærkninger fra de andre drenge i klassen, sådan henvisninger til, at de også har set billedet og sådan noget. Det var ikke særlig rart.

Interviewer: Hvad tænkte du dér?

Fiona: Altså, jeg følte mig jo virkelig krænket og sådan virkelig udstillet, fordi

nu havde alle drengene i klassen bare set det. Og vi var, ligesom vores er nu, virkelig i undertal af piger, så det var også bare, hver gang man gik nogen steder hen, så følte man bare, at alle kiggede på en og sådan nogle ting.

Interviewer: Hvad vil det sige at være, for det har jeg hørt før, det der med, at nogen har sagt, de følte sig udstillet, hvad vil det sige at være udstillet?

Fiona: Altså, jeg følte ikke, at jeg ville kunne gå på gangen, uden at folk sådan snakkede bag min ryg og sådan nogle ting. Og så det med at sådan, nu havde de set noget af mig, som jeg kun ville vise til en person, sådan, det var nærmest, ligesom officielt en hemmelighed, og så fortæller personen bare hemmeligheden videre til alle.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 16-19 år)

At føle sig udstillet er udtryk for den måde, de unge kan opleve at blive gjort til genstand for samtaler og kommunikation, som de ikke er en del af, men som afslører noget privat om dem. Fordi billedet er ude af den afbildedes hænder, skaber det en frygt for, hvilke rygter, som går forud for dem som personer. Denne frygt er også anledning til, at mange unge i undersøgelsen, mener at billeddeling kan have konsekvenser for ens senere voksenliv. Nogle unge forestiller sig, at billedet og dermed forestillinger om den afbildede vil kunne skade for eksempel en fremtidig arbejdsplads eller virksomheds omdømme og derfor gøre det sværere for personen at få arbejde. På den måde kan nogle unge opleve, at det ikke kun er billedet, men også sladderens herom, som udødeliggøres med den elektroniske tilgængelighed. Dette kan have indflydelse på, hvordan den afbildede orienterer sig i sit hverdagsliv for at undgå, at sladderens skal genopstå. Her fortæller Bella, hvordan delingen af billedet fra skolefesten beskrevet på den foregående side, har givet deres veninde en frygt for, om at sladderens genoplives.

Bella: Hun går også meget, sådan frygten for at det kommer op igen, altså sådan li-

gesom nu har vi blå bog, og hun har sådan 'ja, men du skal love mig, at lige meget om det så er nogle af drengene for eksempel, at det så ikke bliver sat ind eller' [...] Altså, sådan hele tiden det der med, hvornår kommer det op igen, eller hvornår ser folk det igen eller sådan noget. Så hun går sådan og er ret bange for hele tiden. Også hvis der er nogle, der for eksempel kigger på telefonen og kan grine eller kigge, at sådan 'er det dét billede, eller er det noget andet, I kigger på'.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 18-19 år)

Tidligere har sladder haft en begrænset levetid, men digital blamering er på sin vis udødelig, fordi alt, som findes på nettet, vil kunne findes frem igen. Antropolog Sally Engel Merry beskriver, hvordan sladder trives og udøver social kontrol i tæt forbundne netværk og så længe, der er en vis homogenitet i de moralske vurderinger (Merry, 1997). Det føromtalt kvalitative studie af hævnporno fra USA (Bates, 2017) viser, at netop tabet af kontrol bidrog til ofrenes følelse af stres, angst og håbløshed. Delingen af nudes begrænsede ofrenes agency forstået her som den horisont af handlemuligheder, som de oplevede at have (Bates, 2017). Hvor sladder tidligere var begrænset til geografisk afgrænsede sociale netværk, har den teknologiske udvikling og brugen af sociale medier muliggjort, at digital blamering kan florere på tværs af sociale fællesskaber og på tværs af geografiske afstande (Johansen et al., forthcoming-b). I nærværende undersøgelse var der også enkelte unge, som beskrev hvordan de havde forsøgt at bremse de rygter og negative sociale vurderinger, der kunne opstå i den sladderens og dermed i udbredelsen af denne.

Afpresningsmateriale

Digital blamering og risikoen herfor muliggør brugen af nudes som afpresningsmateriale. Det empiriske materiale viser, at det især kan være drenge, som truer med at dele pigers nudes for at få adgang til endnu flere nudes. I en pige-gruppe havde de dog også kendskab til en dreng, som havde oplevet at blive afpresset af en pige i udlandet, som drengen havde haft

intim kontakt med over Skype. Nudes kan fungere som en form for afpresningsmateriale, fordi drenge ved at true piger med at dele nudes, som de enten selv har fået eller fået adgang til fra andre, kan få adgang til nye nudes af pigen. Muligheden for afpresning og derigennem at få en adgang til fotografier af pigers kroppe, som drenge ellers ikke ville have, opstår primært, hvis pigen frygter den ydmygelse og mulige sociale devaluering, som en offentliggørelse af billedet kan have (Johansen et al., forthcoming-b). Forsøg på afpresning blev beskrevet af et par enkelte piger i fokusgruppeinterviewene i 2017.

Frederikke: Jeg har prøvet, altså ham, der tog det dér screenshot af mig, han har det stadig, og han sender nogle gange til mig, efter jeg blokerede ham, så sender han det tilbage igen og siger at 'hvis du ikke sender nogle nye, så deler jeg det her'. Og så er jeg bare sådan 'fint nok', altså det er det samme, som hvis jeg har haft bikini på. Og 'det er dig, der en nar, og det er mig, der går til politiet, så du gør det bare'. Han har aldrig delt det, aldrig, han er for stor en taber til at kunne gøre det.

Stine: Min ekskæreste har også prøvet at lave sådan tomme trusler, og 'jeg har de

her billeder af dig, og jeg sender dem ud, hvis du går fra mig'. Altså, jeg vidste godt, at det var tomme trusler, fordi jeg havde en endnu større hemmelighed. Jeg havde sådan en endnu større hemmelighed omkring ham, og så siger jeg 'hvis du smider et billede ud, så går jeg til pressen med det her'.

(Fokusgruppeinterview 2017, piger 16-19 år)

Muligheden for afpresning er således betinget af, at den afbildede frygter for de konsekvenserne, som en offentliggørelse kan have og ikke truer med at gå til politiet, som Frederikke har gjort. For både piger og drenge kan en offentliggørelse af et nude indebære social ydmygelse såvel i den fysiske såvel som i den digitale kontekst. Som vist i de tidligere afsnit kan digital blamering have en anden betydning og andre konsekvenser for piger end for drenge grundet de kønnede seksualitetsværdier, og det gør derfor piger til mere oplagte mål for afpresning end drenge.

Appendix A: Metode i den kvantitative delundersøgelse

Datamaterialet

Datamaterialet i den kvantitative undersøgelse stammer fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017 og skadestuedata fra 2015 indhentet fra Landspatientregisteret.

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017 (SUSY-2017) er gennemført af Statens Institut for Folkesundhed og er en del af Den Nationale Sundhedsprofil 2017, der gennemføres i samarbejde med de fem regioner og Sundhedsstyrelsen. I undersøgelsen er der indsamlet information om befolkningens sundhed og sygelighed samt forhold, der har betydning herfor (for eksempel sundhedsadfærd og sociale relationer).

Dataindsamlingen foregik ved en kombination af digital og fysisk post. Invitation og link til et elektronisk spørgeskema blev sendt med digital post til alle, der var tilmeldt digital post. Personer, der ikke var tilmeldt digital post, fik tilsendt et fysisk papirskema. Personer, der ikke havde besvaret det elektroniske spørgeskema efter henvendelse med digital post, fik tilsendt et papirskema. Alle personer i stikprøven fik tilsendt et introduktionsbrev samt et spørgeskema. Uanset om personen modtog invitationen som digital eller fysisk post, kunne spørgeskemaet besvares på internettet. I introduktionsbrevet fremgik det, at deltagelse i undersøgelsen var frivillig, og at svarpersonen var sikret fuld anonymitet.

I alt er der udsendt spørgeskemaer til 25.000 personer på 16 år eller derover med bopæl i Danmark 1. januar 2017. Heraf har 14.022 personer besvaret spørgeskemaet. Det betyder, at svarprocenten er 56. Svarprocenten varierer betydeligt afhængig af køn og alder (Boks 6).

Boks 6. Antal svar og svarprocent fordelt på køn og aldersgruppe.

Aldersgruppe	Køn	
	Kvinde N (%)	Mand N (%)
16-24 år	1.736 (53 %)	1.819 (39 %)
25-34 år	1.774 (53 %)	1.849 (37 %)
35-50 år	3.003 (59 %)	3.251 (47 %)
51-64 år	2.822 (69 %)	2.841 (60 %)
≥65 år	3.223 (63 %)	2.682 (66 %)
Total	12.558 (61 %)	12.442 (52 %)

Spørgsmål om voldsudsættelse.

Spørgsmålene om fysisk vold, partnervold, seksuelle overgreb, seksuelle krænkelser indgik som en del af en række spørgsmål om sundhed og sundhedsadfærd og blev stillet til alle deltagere. Yderligere beskrivelse er angivet i de respektive afsnit.

Dataanalyse

Alle analyser i rapporten er gennemført særskilt for kvinder og mænd. Der er opgjort antal personer og vægtede procenter (se nedenstående afsnit angående vægtning) ud af alle kvindelige og mandlige svarpersoner, der har besvaret spørgsmål om henholdsvis fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser. I enkelte afsnit er der foretaget logistiske regressionsanalyser. Her udregnes odds ratio (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsinterval. Hvis OR i en anden kategori end referencekategorien er højere eller lavere end 1,0 betyder det henholdsvis højere eller lavere odds. Sikkerhedsintervallerne angiver det interval, hvor den sande værdi af OR med 95 % sikkerhed ligger indenfor. Hvis sikkerhedsintervallet indeholder 1,0 er OR værdien ikke signifikant forskellig fra den valgte referenceværdi.

Vægtning

I undersøgelser som nærværende har det stor betydning for resultaterne, at svarpersonerne ligner den øvrige voksne befolkning så meget som muligt med hensyn til køn, alder, uddannelse og andre sociodemografiske karakteristika. En afvigelse fra dette svækker undersøgelsens konklusioner. Dog er der forskel i svarprocenten i forskellige befolkningsgrupper, og befolkningssammensætningen blandt personer, der har besvaret spørgeskemaet, afviger derfor på en række områder fra befolkningssammensætningen i hele landet. I nærværende undersøgelse er dette problem søgt imødekommet ved brug af en opregning foretaget af Dataindsamling og Metode, Danmarks Statistik, som er en vægtning for non-response (Fangel et al., 2007). Det betyder, at besvarelsen fra den enkelte svarperson er tildelt en vægt i forhold til, hvor sandsynligt det er at få en besvarelse fra en person med samme køn, alder, uddannelse, bruttoindkomst, socioøkonomisk gruppering, familietype, etnisk baggrund, antal lægebesøg i 2016, indlæggelse på sygehus i 2015 samt ejer/lejer-forhold. Formålet er dermed at imødegå de udfordringer, der opstår på grund af bortfaldet. Dataindsamling og Metode, Danmarks Statistik, er alene fagligt ansvarlig for opregningen. Denne opregning er anvendt både ved nationale og regionale opgørelser. Den samme vægtningsprocedure er anvendt i forhold til tallene for 2010 og 2017.

Skadestuedata

Skadestuedata er baseret på sygehusenes indberetninger til Landspatientregisteret. Alle personer, der behandles ambulant eller indlægges på et dansk sygehus, bliver indberettet til Landspatientregisteret sammen med en række kodede oplysninger om sygehuskontakten. Blandt de vigtigste i denne sammenhæng er kontaktårsagen (for eksempel vold), personens alder og køn, kode for sygehus, hvor volden er sket (for eksempel boligområde), skademekanismen samt diagnosen. Desuden er der mulighed for at registrere relation til udøver ved voldshandlinger. Denne registrering er dog frivillig og er kun nogenlunde komplet på få sygehuse.

I denne undersøgelse er benyttet landsdækkende skadestureregistreringer for vold generelt. For partnervold er benyttet informationen om udøver fra de sygehuse, som registrerer udøver i den overvejende del af voldshændelserne, og hvor andelen af partnervold vurderes som realistisk. Ud fra registreringer på disse sygehuse beregnes andelen af partnervold for kvinder og mænd. Disse andele antages at gælde for hele landet, og benyttes til at beregne forekomsten af partnervold, der fører til sygehuskontakt.

Det skal understreges, at der er en række usikkerheder ved denne metode. Det er ikke sikkert, at en voldsramt ønsker at oplyse, hvem der udøvede volden. Det kan formodes, at særligt i forbindelse med partnervold vil den skadede være tilbageholdende med at oplyse, hvem udøveren er, særligt hvis denne er med på sygehuset. Det kan endda være, at årsagen til skaden bliver oplyst til at være en ulykke. Ikke alle skader behandles på sygehuset. Det er muligt, at vagtlæge eller praktiserende læger behandler skaderne efter voldshandlinger, især hvis adgangen til sygehusbehandling er besværlig, for eksempel på grund af afstand eller mere restriktiv visitation til sygehusbehandling. I de senere år har der været et betydeligt fald i antallet af sygehusbehandlinger efter volds-skader, et fald, der ikke modsvares af et tilsvarende fald i politianmeldte voldstilfælde eller selvrapporteret voldsudsættelse.

Metodediskussion

Det angivne omfang af fysisk vold, fysisk partnervold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelse i Danmark er baseret på estimater ud fra den andel af kvinder og mænd, der i de nationale sundheds- og sygelighedsundersøgelser har svaret 'Ja' på spørgsmål om udsættelse for fysisk vold, seksuelle overgreb og seksuelle krænkelse. Omfanget af fysisk partnervold er beregnet på baggrund af de svarpersoner, der har angivet at være udsat for fysisk vold af en nuværende eller tidligere partner.

Der er væsentlige begrænsninger forbundet med spørgeskemaundersøgelser, hvilket betyder, at der aldrig vil kunne gives et eksakt tal på omfanget af vold, overgreb og krænkelse i samfundet. Disse begrænsninger inkluderer blandt andet stikprøvens repræsentativitet, svarprocenten, spørgsmålsdesign og formulering.

Ukendte faktorer som variationer i svarpersoners tolkning af voldshandlinger, hukommelse og villighed til at besvare sensitive emner som partnervold og seksuelle overgreb påvirker ligeledes estimerne. Med en undersøgelse som denne vil vi ofte have svært ved at nå særligt sårbare grupper i samfundet, såsom hjemløse, personer med manglende danskkundskaber, psykisk syge, hospitalsindlagte og frihedsberøvede. Måden, undersøgelsen er udført på, kan også have indflydelse på de omfangsestimater, som gives. For eksempel har intervieweren i telefon- og face-to-face-interviews vist sig at have større indflydelse på, hvordan en person svarer i undersøgelser om vold mod kvinder, end det er tilfældet i andre former for befolkningsundersøgelser. Omvendt kan der også være bias ved selvudfyldte spørgeskemaer, da spørgsmålene her kan misforstås eller ikke besvares nøjagtigt. Der foreligger således en række metodiske og definitoriske udfordringer, der har direkte betydning for rapporteringen af vold, og de estimer, der beregnes (Kimmel, 2002; Heiskanen and Piispa, 2008; Helweg-Larsen, 2012).

Vold er et stigmatiserende begreb, som har ændret sig betydeligt over de seneste 20-30 år, hvilket har betydning for afrapporteringen i spørgeskemaundersøgelser. Det kan ofte være svært for personer at klassificere deres erfaringer som vold, og der er klare generationsforskelle i tolkningen af handlinger som vold. For at mindske denne begrænsning udviklede sociolog Murray A. Straus en såkaldt 'konflikt taktik'-skala, som blev brugt af Straus & Gelles i 1990 i en spørgeskemaundersøgelse om familievold i USA (Helweg-Larsen, 2012). Straus forsøgte at benytte en terminologi, der er tæt på en dagligdagsdiskurs, som folk kan forholde sig

til. Den er sidenhen blevet anvendt i en modificeret udgave i en lang række partnervoldundersøgelser og danner desuden sammen med spørgsmål fra den svenske undersøgelse 'Våld och Hälsa' (Heimer et al., 2014) grundlag for udviklingen af de anvendte spørgsmål i denne undersøgelse. Spørgsmålene i nærværende undersøgelse er også blevet modificeret på grund et fælles nordisk projekt i 2003, hvor de fem nordiske lande udviklede et spørgeskema om vold (The NorVold Abuse Questionnaire - NorAQ) (Swahnberg and Wijma, 2003; Helweg-Larsen, 2012).

Fordelen ved spørgsmålene i nærværende undersøgelse er, at de spørger ind til erfaringer med konkrete handlinger fremfor erfaringer med vold, hvilket kan medføre en påvirkning af individuelle opfattelser af, hvornår en handling er vold. For at undgå overrapportering af handlinger for eksempel i forbindelse med slåskamp for sjov, uheld eller lignende, er der desuden stillet som betingelse, at handlinger opleves som et overgreb eller er en uønsket handling. En begrænsning er dog, at konteksten, hvori handlingerne forekommer ikke er kendt. Dette er en begrænsning, da nogle undersøgelser peger på, at kvinder i højere grad end mænd er tilbøjelige til at bruge fysisk vold i forbindelse med selvforsvar over for fysisk vold fra en partner (Watson and Parsons, 2005; Walby, 2002; Walby and Myhill, 2001; Haaland et al., 2005). I nærværende undersøgelse er en begrænsning således, at vi ikke afdækker, hvem der initierer volden, og hvad der afstedkommer handlingen (Kimmel, 2002), ligesom vi ikke har information om, i hvor høj grad volden er gensidig.

For partnervold kan der forekomme store forskelle i den rapporterede forekomst af vold mellem forskellige spørgeskemaundersøgelser. Det har blandt andet betydning, om undersøgelsen har haft et specifikt fokus på partnervold, eller om den mere generelt har belyst forskellige former for voldserfaringer, så som tilfældet er i de nationale sundheds- og sygelighedsundersøgelser. Generelt er der fundet en højere prævalens i undersøgelser, der har fokus

på partnervold. I undersøgelser, der omhandler kriminalitet, tenderer svarpersoner til kun at rapportere meget alvorlige voldsoplevelser, muligvis fordi mindre alvorlige voldelige erfaringer ikke anses som kriminelle (Kimmel, 2002). At spørgsmålsformuleringen er meget vigtig, kan illustreres med resultaterne vedrørende partnervold fra to undersøgelser i Danmark. Den ene er Offerundersøgelserne 2005-2016 (Pedersen et al., 2016), som indleder spørgsmålene om fysisk vold og partnervold med spørgsmålet *"Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at du blev bange?"*. I denne undersøgelse er årsprævalensen af fysisk partnervold omkring 0,1 %. I en anden undersøgelse (FRA, 2014)¹ er der intet indledende spørgsmål. I stedet spørges til forskellige konkrete handlinger, som vi også gør i nærværende undersøgelse. For eksempel *"Hvor ofte har nogen inden for de seneste 12 måneder ... slået dig med flad hånd"*. Spørgsmålene er stillet særskilt for den nuværende partner, tidligere partner og andre personer. Handlingens alvor eller lignende indgik ikke i spørgsmålsformuleringen. I undersøgelsen er årsprævalensen ca. 3 % for fysisk partnervold mod kvinder i Danmark. Det vil sige mere end 10 gange højere end i Offerundersøgelserne.

I denne rapport rapporteres der udelukkende om udsættelse for vold, overgreb og krænkelse inden for det seneste år. Et velkendt fænomen i spørgeskemaundersøgelser er *recall bias*. Det vil sige, at hændelser glemmes, jo længere tid der er gået, siden hændelsen indtraf. Afrapportering af voldsudsættelse inden for en given, begrænset tidsramme, som for eksempel seneste 12 måneder, som er anvendt i nærværende undersøgelse, er derfor mere troværdig og sammenlignelig over tid end rapportering over en længere periode.

¹ FRA - <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey>

Appendix B: Metode i den kvalitative delundersøgelse

Feltarbejde

Den kvalitative delundersøgelse er baseret på empiri fra feltarbejde til et igangværende ph.d.-projekt om uønskede seksuelle erfaringer blandt unge, der blev indsamlet i 2015 og suppleret med fire fokusgruppeinterviews blandt unge afholdt september til oktober 2017. De fire fokusgruppeinterviews blev foretaget på to af de skoler, hvor feltarbejdet foregik i 2015 og havde til hensigt at forfølge nogle af de tendenser, som blev identificeret i det empiriske materiale fra 2015. De unge i undersøgelsen er mellem 15 til 27 år, hvoraf hovedparten er mellem 16 og 19 år.

Der er gennemført deltagerobservationer på to ungdomsmodtagelser i Halsnæs og Frederiksberg Kommune, et alment gymnasium (STX), et handelsgymnasium (HHX) og en teknisk skole i Region Hovedstaden. På hver ungdomsuddannelse fulgtes én klasse. Klasserne blev udvalgt i samarbejde med studievejledere på skolerne, og der blev lagt vægt på, at fordelingen på køn og etnicitet repræsenterede den typiske sammensætning på skolen. Deltagerobservationerne gav en central indsigt i, hvordan køn, seksualitet, sex og uønskede seksuelle erfaringer indgår i de unges dagligdag i både verbal og non-verbal interaktion. Rapporten bygger hovedsageligt på analyser fra fokusgruppeinterviews med de unge. Men empiri fra deltagerobservationer og individuelle interviews er også inddraget i mindre omfang, når de har givet indsigt i praksis omkring 'nudes'.

Fokusgruppeinterview

I 2015 er der gennemført to runder fokusgruppeinterview med unge på de tre ungdomsuddannelser samt på en produktionsskole, hvor der ikke blev gennemførte feltarbejde. Sidstnævnte blev inkluderet, fordi det ikke var etisk

forsvarligt at sammensætte unge fra ungdomsmodtagelserne til et fokusgruppeinterview, da de unge henvender sig anonymt hertil. Ved at inkludere forskellige typer ungdomsuddannelser er der forsøgt sikret en bred repræsentation af unge i forhold til køn, alder, etnicitet og socioøkonomisk baggrund. Fokusgruppeinterview er en velegnet metode til at undersøge personers forståelser, holdninger og opfattelser af et emne, da deltagerne tit stiller spørgsmål til hinandens synspunkter og derved opfordres til at argumentere for deres perspektiver (Justesen and Mik-Meyer, 2010; Halkier, 2008).

I forskning relateret til sex har fokusgruppeinterviewet i tidligere international forskning vist sig at være en central metode til at afdække følelser og opfattelser, som kan knytte sig til deltagerens seksuelle erfaringer og handlinger, fordi formatet kan give deltagerne følelse af en venkabelig samtale mere end interview (Frith, 2000). I nærværende undersøgelse gav fokusgruppeinterviewene indblik i variationer og ligheder i deltagerens opfattelser og erfaringer i forhold til sexting og ikke-samtykkebaseret deling, og hvad der har betydning for disse som for eksempel betydningen af køn. Fokusgruppeinterviewene gav også et værdifuldt indblik i de unges egen vokabular og forståelse for den kønnede subjektive oplevelse af kategorier som 'slut' og 'kran'.

I 2015 inviterede vi selv elever til at deltage i fokusgruppeinterview med undtagelse af eleverne på produktionsskolen, hvor det var en kontaktperson, der præsenterede eleverne for projektet. I 2017 blev eleverne inviteret af en lærer. I 2017 var to af de fire fokusgruppeinterviews med samme pige-gruppe, da de ønskede at deltage igen, fordi de ønskede at diskutere mere, end hvad den afsatte tid tillod. Alle unge

blev informeret om formålet med projektet, at deres deltagelse var frivillig og anonym, og at de til hver en tid kunne trække deres udtalelser tilbage. Alle unge fik efter hvert fokusgruppeinterview en liste med rådgivningssteder for unge med fokus på hjælp efter overgreb. Alle fokusgruppeinterview blev gennemført kønsopdelt af etiske hensyn, da vi i forbindelse med en tidligere undersøgelse om kærestevold havde erfaret, at nogle piger foretrækker at snakke om dette i kønsopdelte grupper.

Antal deltagere varierede fra fokusgruppe til fokusgruppe, og der var næsten altid unge, som enten var syge eller meldte afbud til fokusgruppeinterviewet samme dag. Tabel 2 viser det samlede antal piger og drenge, som deltog i fokusgruppeinterviewene fordelt på uddannelseskontekst. Antallet af deltagere varierede fra 2 til 9. I 15 ud af de 23 fokusgruppeinterview var der 4-6 deltagere. I flere tilfælde var der enkelte unge, som kun deltog i ét fokusgruppeinterview. I hver klasse var der elever, som valgte ikke at deltage i fokusgruppeinterviewene.

Boks 7. Oversigt over unge i de tre runder fokusgruppeinterviews

Skolekontekst	Samlet antal fokusgrupper	Alder	Samlet antal piger	Samlet antal drenge
2015				
Teknisk skole	3	17 - 27	7	4
Alment gymnasium STX	8	16 - 18	14	6
Handelsgymnasium HHX	4	15 - 19	8	10
Produktionsskole	4	18 - 24	8	7
2017				
Alment gymnasium STX	1	16 - 18	6	0
Handelsgymnasium HHX	3	15 - 19	6	6
I alt	23	15 - 27	49	33

I 2015 blev der på hver skole gennemført to runder fokusgruppeinterview med de unge. Den første runde havde til formål at afdække de unges forventninger til seksuel aktivitet i forskellige relationer og kontekster, og opfattelser og kendskab til forskellige former for uøns-

skede seksuelle erfaringer også i en digital kontekst. I den første runde fokusgruppeinterview præsenterede vi de unge for tre fiktive historier kaldet vignetter, hvoraf den første vignette omhandlede deling af nude uden samtykke

Tau og Miriam har været kæresten i to år og går på samme skole. Deres forhold er gået dårligt de sidste par måneder, og Miriam er langsomt begyndt at få følelser for en af Taus venner, Kasper. Til en fest kysser Miriam med Kasper. Tau får det efterfølgende at vide og slår op med Miriam. Efter nogle uger finder Miriam ud af, at Tau sender nøgenbilleder af hende rundt til sine venner. Både drenge og piger på skoler begynder at tale om billederne, som hun har sendt til Tau, den gang de var kæresten. Miriam begynder langsomt at blive væk fra timerne i skolen, og hun holder op med at komme til sociale arrangement med sine venner.

Vignetten er baseret på virkelige hændelser og fungerede som indgang til de unges opfattelser, kendskab og erfaringer med nudes, og hvordan de indgår i deres hverdagsliv. Spørgsmålene i interviewguiden havde fokus på: deres umiddelbare opfattelse af og holdning til vignetten,

opfattelser af det, der sker i historien, begrebsliggørelse af handlingen, kendskab til lignende erfaringer, hvordan de ville reagere, hvis det skete for en ven/veninde, hvordan de opfatter historien, hvis køn, relation og kontekst blev ændret.

Vignetten åbnede også op for diskussion af andre former for uønskede digitale seksuelle erfaringer end deling af nudes. Diskussionerne herfra viste, hvordan forståelser og betydninger i forhold til køn, alder, seksuelle handlinger og kontekst påvirker de unges opfattelse af ansvar. Den anden runde havde til formål at følge op på unges opfattelser og erfaringer fra den første runde og diskutere ideer til forebyggelse af digitale seksuelle krænkelse og voldtægt. Her blev interviewguiden således tilpasset hvert enkelt fokusgruppeinterview.

I 2017 blev der gennemført to fokusgruppeinterviews med piger og ét med drenge på et handelsgymnasium samt et fokusgruppeinterview med piger på et alment gymnasium. Interviewene havde til formål at give indsigt i relationen mellem samtykkebaserede og ikke-samtykkebaserede erfaringer med nudes samt at undersøge karakteren af de forskellige typer af erfaringer, som unge har med nudes, og hvordan erfaringerne påvirker dem. Fokusgruppeinterviewguiden havde her fokus på unges erfaringer med digitale sociale medier generelt og deres forhold til at sende og modtage nudes, hvornår og hvem de gør dette med, og hvad de bruger dem til, deres erfaringer med uønsket seksuel opmærksomhed eller henvendelser via de sociale medier eller digitalt, deres kendskab til lukkede grupper på sociale medier, hvor nudes deles, og deres egne eller venners erfaringer med at dele eller blive delt uden at have lyst, hvordan deres erfaringer påvirker dem, og om der noget, som de gør anderledes eller undgår at gøre på de sociale medier efter erfaringerne.

Denne rapport bygger på empiri fra alle tre runder af fokusgruppeinterviews, idet der i fokusgruppeinterviewene i 2017 blev fulgt op på tendenser og temaer i opfattelser og erfaringer fra empirien fra 2015. I 2015 blev de unge forud for interviewet af etiske årsager anmodet om ikke at fortælle om egne erfaringer, men gerne referere til venners eller bekendtes erfaringer. Dog valgte flere unge alligevel at dele uønskede seksuelle erfaringer, såsom at føle sig presset til sex, deling af nudes, seksuel befam-

ling og tilnærmelser i det offentlige rum. I 2017 blev de unge derfor opfordret til at dele egne erfaringer, hvis de havde lyst, da vi fandt, at det ikke havde konsekvenser for dem at dele disse i 2015. Vi fandt, at det til og med kunne have en positiv virkning, fordi de gav udtryk for, at de normalt ikke har mulighed for at udveksle forskellige seksuelle erfaringer på denne måde.

Individuelle interview

I forbindelse med feltarbejdet er der gennemført 14 individuelle interview med 8 piger og 6 drenge om deres seksuelle erfaringer med hovedfokus på uønskede seksuelle erfaringer. Analysen til rapporten bygger primært på tre individuelle interview med drenge på 17 til 18 år. De har givet et indblik i drengenes deling af nudes og brugen af disse i relation til andre drenge. Drengene blev rekrutteret gennem feltarbejdet i 2015. Da drengenes kendskab til og erfaringer med nudes og uønsket seksuel aktivitet ikke var kendt forud for interviewene, havde de en eksplorativ karakter.

Videnskabsteoretisk positionering og analyse

Projektet tager afsæt i en socialkonstruktionistisk tilgang til viden. Hermed forstås, at videnskabelig viden ikke eksisterer uafhængigt af den tilblivelsesproces, som den er indlejret i, og forskerens positionering. Denne videnskabsteoretiske tilgangs præmis er således, at videnskabelig viden er produktet af en dialogisk proces mellem forsker, felt og informanter (Longino et al., 2002; Schwandt, 2000).

I forhold til køn tager undersøgelsen ligeledes afsæt i en socialkonstruktionistisk tilgang, der bygger på en skelnen mellem medfødt køn (biologisk køn), kønsidentitet (subjektiv oplevelse) og kønsrolle (samfundsmæssige betydninger, normer og værdier). Fra denne teoretiske position er normer og værdier knyttet til køn konstrueret socialt, kulturelt og historisk, men konstruktionen er samtidig medskabende i forhold til de konkrete oplevelser, vi har i vores hverdagsliv. Hvad der opfattes som feminin eller maskulin adfærd, tillæres i opvæksten og kan have betydning for vores handlinger, og

hvordan vi opfatter andres handlinger, men de kan samtidig ændre sig over tid og være afhængige af de relationer og kontekster, som vi indgår i. Udgangspunktet for analysen er således, at køn ikke en stabil og universel kategori, men en tredimensionel betegnelse for sammenhænge mellem biologiske kropsudtryk og foranderlige betydninger, værdier og positioner, der ændrer sig historisk (Johansen et al., 2015; Roth et al., 2006; West and Zimmerman, 1987).

Den analytiske fremgangsmåde har bestået i deduktiv og en induktiv tilgang. Den deduktive tilgang har vi benyttet til udviklingen af en række indledende analysekoder i det kvalitative analyseprogram NVivo10. Her er materialet blevet organiseret med koder defineret ud fra forskningsspørgsmålene. I gennemlæsningen af materialet har vi deslige udviklet en række analysekoder induktivt med afsæt i en samspilsanalytisk tilgang. Den samspilsanalytiske tilgang er baseret på kønsforsker Hanna Haavinds analytiske retningslinjer for empiriske studier af kønnede betydninger. Her er den grundlæggende idé, at køn er noget, som kommer til udtryk i samspil mellem mennesker snarere end noget, der sidder i det enkelte individ. Denne tilgangs analytiske fokus er på at forstå, hvordan køn skabes, genskabes og forandres i relationer mellem mennesker (Haavind, 2000). I bearbejdningen af det empiriske materiale har vi kunne se både forskelle og ligheder i, hvad der motiverer henholdsvis piger og drenge til at dele både egne og andres nudes, og fremanalyseret hvad der betinger disse. Vi har fokuseret på deres konkrete praksisser, beskrivelser af deres kendskab til andres erfaringer samt deres holdninger til vignetten. Derigennem har vi fremanalyseret, hvordan kønnede betydninger er fremtrædende i de unges holdninger og opfattelser, og hvordan de samtidig genskabes i deres konkrete praksisser. Til at forstå de unges ikke-samtykkebaserede deling har vi hentet inspiration fra Sally Engel Merrys (1997) teori om sladder, som har givet os mulighed for at se, hvordan denne praksis ikke nødvendigvis er ny, men en udvikling og omformning af tidligere former for sladder.

Kvalitetsrefleksion

I undersøgelsen indgår unge med forskellige køn, alder, etnicitet og uddannelseskontekst, men i det empiriske materiale træder køn frem, som det forhold, som på tværs af alder, etnicitet og uddannelseskontekst kan have central betydning for deres opfattelser, holdninger og erfaringer. På tværs af alder, etnicitet og uddannelseskontekst er der således ligheder i, hvilke opfattelser og konkret kendskab de unge har. For at sikre undersøgelsens pålidelighed er der benyttet samme fokusgruppe-interviewguides på tværs af uddannelseskontekster. Undersøgelsens validitet er understøttet ved at benytte forskellige metodetilgange og inkludere unge fra forskellige uddannelser for derigennem at undersøge kontekstens betydning for de unges erfaringer og opfattelser. For at validere fundene på tværs af uddannelserne og over tid fra 2015 til 2017 er de unge blevet spurgt til erfaringer, som andre unge har beskrevet (Hammersley and Atkinson, 2007; Riis, 2012).

Fokusgrupper kan give mulighed for kollektiv diskussion og dermed at undersøge de unges egen sprogbrug og meningsdannelse i en interaktionsform, der kan ligne dagligdagsdiskussioner (Wilkinson, 1998; Frith, 2000). Undersøgelsen har dog også sine metodiske begrænsninger, fordi der i fokusgruppeinterview kan opstå diskurser indenfor en gruppe på grund af gruppedynamikken, interaktionen med moderator og interviewguiden. Sådanne diskurser kan bidrage til at ensrette de unges holdninger eller skabe en normativ måde at forholde sig til emnet på. Dog fandt vi, at opbygningen af tillid gennem feltarbejdet var et centralt led for at få indsigt i de unges eget kendskab og erfaringer især blandt drengene. Vi har sammenlignet opfattelserne, erfaringer og betydningsdannelserne med observationsmaterialet og de individuelle interview. Heraf kan vi se, at den betydning køn tilskrives og kan få, er fremtrædende i interaktionen mellem unge uden for fokusgruppekonteksten, og underbygger derved opfattelserne og erfaringsudvekslingerne i fokusgrupperne.

Etik

De unge, lærere, skolens ledelse samt medarbejdere på de to ungdomsmodtagelser blev informeret om, at det, de unge fortalte, blev behandlet fortroligt. Alle unge, som har deltaget i fokusgruppeinterview eller i et individuelt interview har fået en liste med relevante rådgivninger for unge. Citater er anonymiseret i

den udstrækning, det var nødvendigt for at sløre detaljer, som kan afsløre informanternes identitet. For at fremme læsevenligheden af citaterne er der i enkelte tilfælde ændret ordstilling eller slettet gentagelser af ord, men vi har ikke foretaget meningsforstyrrende ændringer.

Referencer

- Agustin LR and Faber ST. (2016) Køn, krop, intimitet og seksualitet på de sociale medier: Er der behov for (nye) pædagogiske indsatser? *Køn, Seksualitet Og Mangfoldighed*. Samfundslitteratur, 247-267.
- Ambjörnsson F. (2004) *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Stockholm: Ordfront förlag.
- Andreasson U. (2017) *Tillid - Det Nordiske Guld*, København: Nordic Council of Ministers.
- Ashurst L and McAlinden A-M. (2015) Young people, peer-to-peer grooming and sexual offending Understanding and responding to harmful sexual behaviour within a social media society. *Probation Journal* 62(4): 374-388.
- Bates S. (2017) Revenge porn and mental health: A qualitative analysis of the mental health effects of revenge porn on female survivors. *Feminist Criminology* 12(1): 22-42.
- Bird SR. (1996) Welcome to the men's club: Homosociality and the maintenance of hegemonic masculinity. *Gender & society* 10(2): 120-132.
- Burkett M. (2015) Sex(t) Talk: A Qualitative Analysis of Young Adults' Negotiations of the Pleasures and Perils of Sexting. *Sexuality & Culture* 19(4): 835-863.
- Bäckman M. (2003) Kön och känsla: Samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet. Göteborg: Makadam.
- Chalfen R. (2009) 'It's only a picture': sexting, 'smutty' snapshots and felony charges 1. *Visual Studies* 24(3): 258-268.
- CoE. (Istanbul, 11/05/2011) The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence.
- Díaz-Olavarrieta C, Campbell J, de la Cadena CG, et al. (1999) Domestic violence against patients with chronic neurologic disorders. *Archives of Neurology* 56(6): 681-685.
- Fangel S, Linde P and Thorsted B. (2007) Nye problemer med repræsentativitet i surveys, som opregning med registre kan reducere. *Metode og Data* 93: 14-26.
- Farvid P, Braun V and Rowney C. (2016) 'No girl wants to be called a slut!': women, heterosexual casual sex and the sexual double standard. *Journal of Gender Studies*: 1-17.
- Fjær EG, Pedersen W and Sandberg S. (2015) "I'm Not One of Those Girls": Boundary-Work and the Sexual Double Standard in a Liberal Hookup Context. *Gender and society* 29(6): 960-981.
- Flood M. (2008) Men, sex, and homosociality: How bonds between men shape their sexual relations with women. *Men and Masculinities* 10(3): 339-359.
- FRA E. (2014) Violence Against Women: An EU-Wide Survey. Main Results Report. Vienna: European Union Agency for Fundamental Rights. Available at: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-widesurvey-main-results-report>.
- Frith H. (2000) Focusing on sex: Using focus groups in sex research. *Sexualities* 3(3): 275-297.
- Halkier B. (2008) Fokusgruppeinterview (2. Udgave). *Forlaget Samfundslitteratur*.
- Halkier B. (2011) Methodological practicalities in analytical generalization. *Qualitative Inquiry* 17(9): 787-797.
- Hammarén N and Johansson T. (2014) Homosociality: In between power and intimacy. *Sage Open* 4(1): 2158244013518057.

- Hammersley H and Atkinson P. (2007) *Feltmetodikk*: Gyldendal Akademisk.
- Harvey L and Ringrose J. (2015) Sexting, ratings and (Mis) Recognition: Teen boys performing classed and racialized masculinities in digitally networked publics. *Children, Sexuality and Sexualization*. Springer, 352-367.
- Hasinoff AA. (2014) Blaming sexualization for sexting. *Girlhood Studies* 7(1): 102-120.
- Hasinoff AA. (2015) *Sexting panic: Rethinking criminalization, privacy, and consent*: University of Illinois Press.
- Heimer G, Andersson T and Lucas S. (2014) Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa. NCK-rapport.
- Heinskou MB, Marie SL, Friis C, et al. (2017) Seksuelle krænkelser i Danmark: Omfang og karakter.
- Heiskanen M and Piispa M. (2008) Violence against women in Finland. Results from two national victimisation surveys. Publication series-European Institute for Crime and Control 56: 136.
- Helweg-Larsen K. (2004) Marie Kruse, eds.(2004) Mænds vold mod kvinder: omfang, karakter og indsats om vold [Men's violence against women: extent, characteristics and measures to eliminate violence]. *Copenhagen: Minister for Gender Equality, The National Observatory on Violence Against Women & The National Institute of Public Health*.
- Helweg-Larsen K. (2012) *Vold i Nære Relationer: Omfanget, karakteren og udviklingen samt indsatsen mod partnervold blandt kvinder og mænd-2010*: Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Helweg-Larsen K and Frederiksen ML. (2007) Mænds vold mod kvinder: Omfang-karakter og indsats mod vold-2007. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Henry N and Powell A. (2015a) Beyond the 'sext': Technology-facilitated sexual violence and harassment against adult women. *Australian and New Zealand Journal of Criminology* 48(1): 104-118.
- Henry N and Powell A. (2015b) Embodied Harms: Gender, Shame, and Technology-Facilitated Sexual Violence. *Violence Against Women* 21(6): 758-779.
- Henry N and Powell A. (2016) Technology-Facilitated Sexual Violence A Literature Review of Empirical Research. *Trauma, Violence, & Abuse*: 1524838016650189.
- Haaland T, Clausen S-E and Schei B. (2005) Couple violence—different perspectives. Results from the first national survey in Norway. *Rep. No. NIBR-rapport 3*.
- Haavind H. (2000) Kjønn og fortolkende metode. *Metodiske muligheter i kvalitativ forskning*.
- Ignatow G. (2009) Why the sociology of morality needs Bourdieu's habitus. *Sociological Inquiry* 79(1): 98-114.
- Isdal P. (2000) *Meningen med volden*: Kommuneforlaget.
- Johansen KBH. (2016) Seksuel vold: Opfattelser og holdninger til strafbarhed og anmeldelse blandt unge.
- Johansen KBH, Bodil Maria P and Tine T-T. (forthcoming-a) "I've heard that I was too miserly with it" – Exploring Danish girls' sexual agency *Under udarbejdelse*.
- Johansen KBH, Bodil Maria P and Tine T-T. (forthcoming-b) Visual gossiping: Non-consensual 'nude' sharing among young people in Denmark. *Under udarbejdelse*.
- Johansen KBH, Laursen B and Juel K. (2015) LGBT-sundhed: Helbred og trivsel blandt lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner.
- Johansen KBH, Pant SW, Hytten K, et al. (2016) Skal det første ord komme fra patienten?
- Jonsson LS, Bladh M, Priebe G, et al. (2015) Online sexual behaviours among Swedish youth: associations to background factors, behaviours and abuse. *European child & adolescent psychiatry* 24(10): 1245-1260.

- Justesen L and Mik-Meyer N. (2010) *Kvalitative metoder i organisations-og ledelsesstudier*: Hans Reitzels Forlag.
- Kimmel MS. (2002) "Gender Symmetry" in Domestic Violence A Substantive and Methodological Research Review. *Violence Against Women* 8(11): 1332-1363.
- Kirk L, Terry S, Lokuge K, et al. (2017) Effectiveness of secondary and tertiary prevention for violence against women in low and low-middle income countries: a systematic review. *BMC public health* 17.
- Kreager DA and Staff J. (2009) The sexual double standard and adolescent peer acceptance. *Social Psychology Quarterly* 72(2): 143-164.
- Krug EG. (2002) *World report on violence and health*. : World Health Organization.
- Krug EG, Mercy JA, Dahlberg LL, et al. (2002) The world report on violence and health. *The Lancet* 360(9339): 1083-1088.
- Lee M and Crofts T. (2015) Gender, pressure, coercion and pleasure: Untangling motivations for sexting between young people. *British Journal of Criminology*: azu075.
- Levinson K. (2007) Social tillid og velfærdsstaten. 13 *Værdier Bag Den Danske Velfærdsstat*. Syddansk Universitetsforlag, 69-78.
- Longino HE, Alcoff L and Potter E. (2002) Subjects, power, and knowledge: Description and prescription in feminist philosophies of science. *Knowledge and inquiry: Readings and epistemology*: 385-404.
- Merry SE. (1997) Rethinking gossip and scandal. *Reputation: Studies in the voluntary elicitation of good conduct* 47.
- Pedersen A-JB, Kyvsgaard B and Balvig F. (2016) Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: Offerundersøgelserne 2005-2015.
- Plauborg R, Johansen KBH and Helweg-Larsen K. (2012) Kærestevold i Danmark: En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Powell A. (2010) *Sex, power and consent: Youth culture and the unwritten rules*, Melbourne: Cambridge University Press.
- Prensky M. (2001) Digital natives, digital immigrants part 1. *On the horizon* 9(5): 1-6.
- Rambøll. (2016) Nationale og internationale tendenser og tilbud ift. at bryde voldscirklen. Kortlægning.
- Regeringen. (2014) National handlingsplan 2014 - Indsats mod vold i familien og i nære relationer. In: Ministeriet for Børn L, Integration og Social Forhold (ed).
- Regeringen. (2017) Skærpet indsats mod digitale sexkrænkelser. In: Affairs MoF, Justice Mo and Education Mo (eds). København.
- Research commission PbU. (2016) Ungeprofilundersøgelsen 2015. In: Marie Arffmann MLP, Poul Lundgaard Bak, Karen Katrine Svendsen, Carsten Obel (ed). Komiteen for Sundhedsoplysning, 2016.
- Riis O. (2012) Kvalitet i kvalitative studier. I: *Jacobsen, MH, Jensen, SQ (red.): Kvalitative Udfordringer*: 345-373.
- Ringrose J, Harvey L, Gill R, et al. (2013) Teen girls, sexual double standards and 'sexting': Gendered value in digital image exchange. *Feminist Theory* 14(3): 305-323.
- Roth N, Boström G and Nykvist K. (2006) *Hälsa på lika villkor?: hälsa och livsvillkor bland HBT-personer*. Statens folkhälsoinstitut.
- Salter M. (2015) Privates in the online public: Sex (ting) and reputation on social media. *New Media & Society*: 1461444815604133.
- Schwandt TA. (2000) Three epistemological stances for qualitative inquiry. *Handbook of qualitative research* 2: 189-213.
- Schütt NM, Frederiksen ML, Helweg-Larsen K (2008) Unge og kærestevold i Danmark. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.

- Scifo B, Stald G, Green L, et al. (2014) Online on the mobile: Internet use on smartphones and associated risks among youth in Europe.
- Stenager K and Stevenson G. (2013) Voksne, som lever med vold i nære relationer - Sociale indsatser, der virker. Socialstyrelsen.
- Straus MA. (1979) Measuring intrafamily conflict and violence: The conflict tactics (CT) scales. *Journal of Marriage and the Family*: 75-88.
- Straus MA, Hamby SL, Boney-McCoy S, et al. (1996) The revised conflict tactics scales (CTS2) development and preliminary psychometric data. *Journal of family issues* 17(3): 283-316.
- Swahnberg IK and Wijma B. (2003) The NorVold Abuse Questionnaire (NorAQ) Validation of new measures of emotional, physical, and sexual abuse, and abuse in the health care system among women. *The European Journal of Public Health* 13(4): 361-366.
- Tassy A. (2016) Brug af adskillige sociale medier hitter blandt unge (The use of several social medias is a hit among young people). *It-anvendelse i befolkningen*, .
- Walby S. (2002) Reducing gendered violence. *Gender and violence in the Nordic Countries. Nordic council of Ministers. Copenhagen: Tema Nord*: 15-29.
- Walby S and Myhill A. (2001) New survey methodologies in researching violence against women. *British Journal of Criminology* 41(3): 502-522.
- Walker S, Sanci L and Temple-Smith M. (2013) Sexting: Young Women's and Men's Views on Its Nature and Origins. *Journal of Adolescent Health* 52(6): 697-701.
- Watson D and Parsons S. (2005) *Domestic abuse of women and men in Ireland: Report on the national study of domestic abuse*: Government Publications Office.
- West C and Zimmerman DH. (1987) Doing gender. *Gender & society* 1(2): 125-151.
- Wilkinson S. (1998) Focus groups in health research: Exploring the meanings of health and illness. *Journal of Health Psychology* 3(3): 329-348.